

ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

ทนนท์ คำใจ

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มกราคม 2559
(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย)

ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

ทนนท์ คำใจ

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มกราคม 2559
(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย)

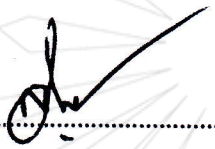
คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์และคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ ของ นายทนนท์ คำใจ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร รัฐศาสตร-มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้

คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(ดร.ไพรัช พื้นชมภู)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

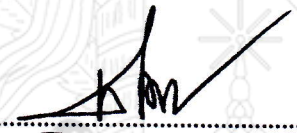
(ดร.สุวัฒน์ จิตต์จันทร์)

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

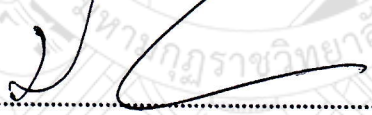
..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์อุดม พิริยสิงห์)

..... กรรมการ

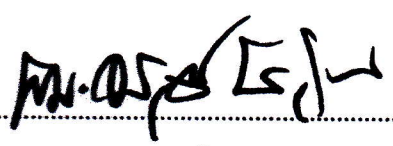
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ เกียรติเจริญ)

..... กรรมการ

(ดร.ปัญญา ศิลารัตน์)

คณะสังคมศาสตร์ อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

..... คณบดีคณะสังคมศาสตร์

(พระมหาอรุณ ปญฺญารุโณ)

วันที่ 8 เดือนมกราคม พ.ศ. 2559

5620750332007: สาขาวิชา: รัฐศาสตร์การปกครอง; ร.ม. (รัฐศาสตร์การปกครอง)
คำสำคัญ: ความคิดเห็น/การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล /องค์การบริหารส่วนตำบล

ทนนท์ คำใจ : ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด (PERSONNEL'S OPINIONS ON GOOD GOVERNANCE-BASED MANAGEMENTS OF TAMBON ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS IN CHIANG KHWAN DISTRICT, ROI ET PROVINCE) คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์: ดร.ไพรัช พื้นชมภู, ดร.สุวัฒน์ จิตต์จันทร์, 145 หน้า., ปี พ.ศ. 2558.

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ของบุคลากรที่มี เพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 133 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าห้าระดับ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .80 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานการวิจัย ค่าที t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA หรือ F-test)

ผลการวิจัย พบว่า

1) ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทั้งหกด้าน ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วม, ด้านหลักความรับผิดชอบ, ด้านหลักนิติธรรม, ด้านหลักความโปร่งใส, ด้านหลักความคุ้มค่า และด้านหลักคุณธรรม 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า บุคลากรที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวม ไม่แตกต่างกัน และ 3) ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ลำดับตามความถี่มากไปหาน้อย สามอันดับแรก คือ ควรมีการปรับปรุงและทบทวนข้อบัญญัติตำบลให้ทันสมัยและเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ ควรมีการวางแผนการใช้ทรัพยากร เช่น การจ้างบุคลากรไม่ควรเกินความจำเป็น การใช้วัสดุต่างๆ โดยนำวัสดุที่เหลือใช้นำกลับมาใช้อีก และผู้บริหารควรสร้างจิตสำนึกให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

5620750332007: MAJOR: POLITICAL SCIENCE; M.Pol.Sc. (GOVERNMENT)

KEYWORDS: OPINION / GOOD GOVERNANCE-BASED MANAGEMENTS / ADMINISTRATIVE ORGANIZATION

TANON CAMCHAI: PERSONNEL'S OPINIONS ON GOOD GOVERNANCE-BASED MANAGEMENTS OF TAMBON ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS IN CHIANG KHWAN DISTRICT, ROI ET PROVINCE. ADVISORY COMMITTEE: DR.PHAIRAT PHUENCHOMPHOO, Ph.D., DR.SUWAT JITJUN, Ph.D., 145 PP..,2015/B.E. 2559.

The objectives of this research were: 1) to study personnel's opinions on good governance-based administration of Tambon Administrative Organizations in Chiang Khwan district, Roi Et province, 2) to compare their opinions on its good governance-based administration, resting on the classification of their genders, ages and educational levels, and 3) to regulate suggestions for its good governance-based administration. The sampling group comprised 133 personnel pertaining to the Tambon Administrative Organizations in Chiang Khwan district. The research instrument was questionnaires dealing with personal data and their opinions on its good governance-based administration, gaining the reliability at .80. The statistical tools exploited for the research encompassed frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test.

Outcomes of the research summarized the following major findings: 1) Personnel's opinions on its good governance-based administration were comprehensively rated 'high' in the overall aspect. Given a single one, all six aspects have also scored the same. These aspects placed in descending order of means take in: participation, responsibility, rule of law transparency, value of money, and ethics, respectively. 2) The comparative results of their opinions on its good governance-based administration indicated that variables of their genders, ages and educational levels showed no significant differences in the overall aspect. 3) Their suggestions in descending order of three frequencies for its good governance-based administration were recommended. First, the provision of sub-district should be updated and reviewed to modern and current date. Secondly, They should be planning the use of resources, such as hiring personnel should not be superfluous. The use of different materials, the material remaining in use should be recycled again. Finally, administrators should create awareness of the members of

the council of Tambon Administrative Organizations favor a public interests rather than private interests.

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีเพราะความอนุเคราะห์จากทางมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด และคณาจารย์ ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ให้คำแนะนำเป็นอย่างดีมาโดยตลอด

ขอขอบคุณ ดร.ไพรัช พื้นชมภู และ ดร.สุวัฒน์ จิตต์จันทร์ ที่ท่านทั้งสองได้กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา และตรวจแก้ไข อันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ อุดม พิริยสิงห์ ประธานกรรมการสอบสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ เกียรติเจริญ และดร.ปัญญา ศิลารัตน์ กรรมการสอบสารนิพนธ์ ที่กรุณา ให้ความรู้ คำแนะนำ ข้อคิดเห็น ตรวจสอบ แก้ไข รูปแบบ และรูปเล่ม เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอนมัสการขอบพระคุณ พระอุดมเกียรติ วิสุทฺธาจาโร (ทองปั้น) อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด นายอาทิตย์ แสงเฉวก อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ห้องเรียนจังหวัดร้อยเอ็ด และนางสาวสุปรียา ไชยทองศรี หัวหน้าสำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลหมูม้น อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย จนทำให้สารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้อย่างสมบูรณ์

ขอขอบคุณ ผู้บริหารและบุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการให้ข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูลจนทำให้สารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้อย่างสมบูรณ์

คุณประโยชน์อันพึงมีแก่การศึกษาค้นคว้าสารนิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบความดีในส่วนของการศึกษาค้นคว้านี้แก่บุพการีชน ผู้มีพระคุณทั้งมวล ครู-อาจารย์ผู้เคยอบรมสั่งสอนแก่ผู้วิจัยทั้งในอดีตและปัจจุบัน

ทนนท์ คำใจ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย..... ง

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... จ

ประกาศคุณูประการ..... ช

สารบัญ..... ซ

สารบัญตาราง..... ญ

สารบัญภาพ..... ฏ

บทที่

1 บทนำ..... 1

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 1

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 2

1.3 สมมติฐานของการวิจัย..... 2

1.4 ขอบเขตของการวิจัย..... 3

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... 4

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย..... 4

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 8

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น..... 8

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ..... 14

2.3 หลักธรรมาภิบาล..... 26

2.4 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย..... 54

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 55

2.6 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย..... 59

3 วิธีดำเนินการวิจัย..... 60

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 60

3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง..... 60

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 61

3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่..... 62

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	63
	3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	64
	3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย	64
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	67
	4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	67
	4.2 ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	67
	4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	68
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	94
	5.1 สรุปผล	95
	5.2 อภิปรายผล	97
	5.3 ข้อเสนอแนะ	105
บรรณานุกรม		109
ภาคผนวก		113
	ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย	114
	ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย	116
	ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล	120
	ภาคผนวก ง เครื่องมือเพื่อการวิจัย	126
	ภาคผนวก จ ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	136
	ภาคผนวก ฉ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย	138
ประวัติผู้วิจัย		145

สารบัญตาราง

ตารางที่ **หน้า**

4.1 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ..... 68

4.2 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ..... 68

4.3 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา..... 69

4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน..... 70

4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมและรายข้อ..... 71

4.6 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมและรายข้อ..... 73

4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมและรายข้อ..... 75

4.8 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วม โดยรวมและรายข้อ..... 77

4.9 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยรวมและรายข้อ..... 78

4.10 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักความคุ้มค่า โดยรวมและรายข้อ..... 79

4.11 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศ..... 81

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ **หน้า**

4.12 แสดงเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศ..... 83

4.13 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ..... 84

4.14 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ..... 86

4.15 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา..... 87

4.16 แสดงเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา..... 89

4.17 แสดงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด..... 90

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กระบวนการจัดการ	17
2	กิจกรรมหลักในการจัดการ	19
3	การก่อให้เกิดและเสริมสร้างธรรมาภิบาล	40
4	การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย	42
5	การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ	44
6	กระบวนการประเมินตนเองตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐในรูปแบบ Checklist ภายใต้แนวคิด ADLI	46
7	กรอบในการดำเนินการประเมิน หมวด 1 ถึง 6 หรือ ADLI	47
	แสดงการสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	59

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 กำหนดให้มีการบริหารราชการตามหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมาภิบาล (Good Governance) กล่าวคือ ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจแห่งรัฐ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การลดภารกิจและยุบเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็น การกระจายภารกิจและทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่น การกระจายอำนาจตัดสินใจ การอำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการของประชาชน เพื่อเป็นการสร้างแรงผลักดันให้เกิดการปรับเปลี่ยนวิถีทางและวัฒนธรรมการทำงานอย่างจริงจัง รวมไปจนถึงมาตรการสร้างแรงจูงใจ (Incentives) เพื่อเสริมสร้างการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในเชิงบวก (สำนักมาตรฐานการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. 2545 : 28)

รัฐบาลได้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานราชการนำไปปฏิบัติ ดังนั้น เพื่อให้มีตัวชี้วัดด้านประโยชน์สุขของประชาชนจากการบริหารจัดการที่ดี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) จึงได้มอบให้สถาบันพระปกเกล้า จัดทำตัวชี้วัดการบริหารการจัดการที่ดีและได้ทดสอบกับหน่วยงานต่าง ๆ พบว่าได้ผลดี แต่ในที่สุดเพื่อการดำเนินงานด้านการปฏิรูประบบราชการให้เป็นจริง จึงเกิดการปฏิรูประบบราชการครั้งสำคัญ เมื่อตุลาคม พ.ศ.2545 โดยมีการวางกรอบแนวทางการบริหารราชการแผ่นดิน ไว้อย่างชัดเจน ดังมาตรา 3/1 ของพระราชบัญญัติระเบียบการบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 ที่ต้องเป็นไป เพื่อประโยชน์สุขประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในเรื่องภารกิจแห่งรัฐ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การลดภารกิจ และยุบเลิกหน่วยงาน ที่ไม่จะเป็นการกระจายภารกิจ และทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่น การกระจายอำนาจในการตัดสินใจ การอำนวยความสะดวก และตอบสนองความต้องการของประชาชน นอกจากนี้ ได้มีการยกเลิกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ดังกล่าวแล้ว และมีพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ขึ้นมา และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2546 เพื่อให้มีการบังคับ ใช้แทนโดยให้มีแนวคิดครอบคลุมการบริหารรัฐกิจแนวใหม่ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง วิถีทางและวัฒนธรรม การทำงานอย่างจริงจัง ตลอดจน

สร้างแรงจูงใจ เพื่อเสริมสร้างการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (สำนักวิจัยและพัฒนาสถาบันพระปกเกล้า, 2548, หน้า 1-2)

อำเภอเชียงขวัญ มีพื้นที่ 127.2 ตร.กม. จำนวนประชากร 27,621 คน (พ.ศ. 2557) ความหนาแน่นของจำนวนประชากร 217.14 คน/ตร.กม. แบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น 6 ตำบล 66 หมู่บ้าน เป็นหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้มีการบริหารจัดการ โดยยึดหลักธรรมาภิบาลมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ตามภารกิจและบทบาทในการให้บริการสาธารณะ และพัฒนาท้องถิ่นให้น่าอยู่เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน และประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคง ความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน ซึ่งปัจจัยสำคัญยิ่งต่อการบรรลุผลสำเร็จต่าง ๆ ก็คือ ความร่วมมือร่วมใจของทุกฝ่ายอัน ได้แก่ ความร่วมมือภายในหน่วยงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด หน่วยงานราชการอื่นที่เกี่ยวข้องภาคเอกชน และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความร่วมมือจากประชาชนในเขตอำเภอเชียงขวัญ ที่ได้มีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมตรวจสอบ และป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ ซึ่งการผนึกพลังความร่วมมือของทุกฝ่าย จะนำไปสู่การปฏิรูปให้เกิดระบบการบริหารจัดการที่ดี เนื่องจากได้มีการกระจายอำนาจในการพิจารณา ตัดสินใจ และรับผิดชอบร่วมกันเป็นการสร้างกลไกการตรวจสอบ ถ่วงดุลการบริหารงานของภาคราชการให้มีประสิทธิภาพและเกิดความโปร่งใสประชาชนสามารถตรวจสอบได้ อันจะนำไปสู่การมีส่วนช่วยสนับสนุนการบริหารจัดการที่ดีของระดับภาครัฐ และระดับประเทศ (แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด)

จากสาเหตุดังกล่าวในข้างต้นจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด จากความคิดเห็นของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานเพราะการที่จะส่งเสริมให้องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด บริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องศึกษาค้นคว้า และวิเคราะห์เพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ของบุคลากรจำแนกตาม เพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

1.3 สมมุติฐานการวิจัย

1.3.1 บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

1.3.2 บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

1.3.3 บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากร

ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 200 คน

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่ ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกเป็น 6 ด้าน ดังนี้คือ

1. ด้านหลักนิติธรรม
2. ด้านหลักคุณธรรม
3. ด้านหลักความโปร่งใส
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ
6. ด้านหลักความคุ้มค่า

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนตำบล 5 แห่ง คือ

1. องค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลา
2. องค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ
3. องค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า
4. องค์การบริหารส่วนตำบลหมูม้น
5. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเขือง

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทำให้ทราบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

1.5.2 ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ของบุคลากรจำแนกตาม เพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน

1.5.3 ทำให้ทราบข้อเสนอแนะของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

1.5.4 สามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาปรับปรุงการบริหารการจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความหมายศัพท์เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันไว้ ดังนี้

ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกทางความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

การบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมาภิบาล ประกอบไปด้วย หลักนิติธรรม ความมีคุณธรรม ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบ และความคุ้มค่าไปใช้ในการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

บุคลากร หมายถึง บุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

หลักธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมรัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมถึง ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการ และฝ่ายธุรกิจ สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลัง ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศ เพื่อบรรเทาป้องกันหรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤติ ภยันตรายที่หากจะมีมาในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใส และความมีส่วนร่วม อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุขสอดคล้องกับความเป็นไทยรัฐธรรมนูญ และกระแสโลกยุคปัจจุบัน

ความคิดเห็นของบุคลากร หมายถึง การแสดงออกทางความรู้สึก ความคิดเห็นที่บุคลากรมีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกเป็น 6 ด้าน ได้แก่

1. ด้านหลักนิติธรรม หมายถึง การที่องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด มีการตรวจสอบและทบทวนข้อบัญญัติตำบลให้มีความเหมาะสมถูกต้องและทันสมัยอยู่เสมอ มีการใช้บังคับข้อบัญญัติตำบลอย่างเป็นธรรมและเสมอภาคโดยไม่เลือกปฏิบัติในการออกข้อบัญญัติตำบลในพื้นที่ของท่านคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดกับประชาชนเป็นหลัก ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นก่อนจะมีการออกข้อบัญญัติตำบล มีการเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ข้อบัญญัติตำบลและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับประชาชนอย่างทั่วถึง มีการบังคับใช้กฎหมาย ระเบียบข้อบัญญัติตำบลอย่างเสมอภาคกัน มีการพัฒนาพนักงานและสมาชิกสภาให้ได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายระเบียบข้อบังคับอย่างต่อเนื่อง ได้ประกาศรายละเอียดการใช้จ่ายงบประมาณตามข้อบัญญัติให้ประชาชนทราบ และแต่งตั้งคณะทำงานในการตรวจสอบและกำกับดูแลให้ดำเนินงานตามระเบียบกฎหมาย

2. ด้านหลักคุณธรรม หมายถึง การที่องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด มีการเสริมสร้างการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลให้มีระเบียบวินัย สมาชิกสภาใน อบต. มีความรับผิดชอบโดยมาประชุมอย่างสม่ำเสมอ ปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม พิจารณาเรื่องต่างๆ ในสภาอย่างมีเหตุผล ตรงไปตรงมา ยึดหลักผลประโยชน์ส่วนรวม มีการจัดสรรงบประมาณให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกชุมชน มีการดำเนินการจัดทำมาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรม มีหน่วยรับเรื่องร้องทุกข์ และมีขั้นตอนการปฏิบัติการช่วยเหลือ และมีระบบการจัดทำแผนและสร้างตัวชี้วัดในการปฏิบัติงาน

3. ด้านหลักความโปร่งใส หมายถึง การที่องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด มีการปิดประกาศมติของสภาที่ผ่านการรับรองแล้วให้ประชาชนทราบเสมอ โดยเฉพาะมติที่กระทบสิทธิหน้าที่รวมทั้งผลได้ ผลเสีย แก่ประชาชน มีการประชาสัมพันธ์การเปิดประชุมสภาให้ประชาชนทราบล่วงหน้าเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนที่มีความสนใจเข้าร่วมสังเกตการณ์ในการประชุมสภา ในการประชุมสภา อบต. นั้น สภา อบต. ได้อำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มีความสนใจเข้าร่วมสังเกตการณ์ ได้ปิดประกาศข้อบัญญัติตำบล กฎหมาย ระเบียบ คำสั่งของ อบต. รวมทั้งข่าวสารราชการที่ประชาชนควรรู้และประชาชนต้องปฏิบัติอยู่เสมอ มีการปิดประกาศขั้นตอนการชำระภาษี และการขออนุญาตก่อสร้างอาคาร มีการปิดประกาศให้ทราบถึงเอกสารหลักฐาน ที่สำคัญในการใช้เพื่อการติดต่อสื่อสาร มีการสรุปผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการต่างๆ ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ มีการสรรหาบุคคลเพื่อเข้ามาปฏิบัติงานของ อบต. เป็นไปอย่างโปร่งใส ยุติธรรม มีการเสนอแผนการดำเนินงานของ แผนงาน/โครงการต่างๆ ให้ประชาชนได้รับทราบ มีการเปิดเผยเอกสารการจัดซื้อ/ จัดจ้างให้ประชาชนได้รับรู้ มีการสรุปข้อมูลด้านการเงิน-การคลังและประกาศให้ประชาชนได้รับทราบ

4. ด้านการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งสมาชิกสภา อบต. ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจในการบริหารงาน เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามาตรวจสอบและประเมินผลงาน ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ในท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา และเปิดโอกาสให้ข้าราชการในหน่วยงานมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการบริหารงาน

5. ด้านหลักความรับผิดชอบ หมายถึง การที่ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด มีความตระหนักและสำนึกในหน้าที่รับผิดชอบต่อประชาชนเป็นสำคัญ มีการจัดบริการสาธารณะอย่างมีคุณภาพ เป็นธรรม และทั่วถึง มีการกำหนดขั้นตอนความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงาน เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร้องทุกข์และแจ้งความเดือดร้อนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว

6. ด้านหลักความคุ้มค่า หมายถึง การที่องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด มีการจัดลำดับความจำเป็นเร่งด่วนว่าควรจัดทำโครงการอะไร ก่อน-หลัง มีการรณรงค์ให้ทุกฝ่ายในพื้นที่ รวมทั้งประชาชนให้มีการประหยัดในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ มีการรณรงค์จัดกิจกรรมบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ในการจัดซื้อจัดจ้าง อบต. จะต่อรองราคากับผู้รับจ้างเพื่อให้ได้ราคาที่ต่ำกว่างบประมาณที่ตั้งไว้ แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณไม่ให้รั่วไหลสูญเปล่า ใช้ทรัพยากรในการดำเนินงานสอดคล้องกับงบประมาณ มีประโยชน์ และประหยัด มีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อลดขั้นตอนในการทำงาน มีการจัดทำงบประมาณแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์เกิดความคุ้มค่าและประโยชน์กับหน่วยงาน

องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนตำบล 5 แห่ง คือ (1) องค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลา (2) องค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ (3) องค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า (4) องค์การบริหารส่วนตำบลหมูม้น และ (5) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเขือง

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็น เพศ อายุ และระดับการศึกษา

1. เพศ หมายถึง เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็นสอง เพศ คือ (1) เพศชาย และ (2) เพศหญิง

2. อายุ หมายถึง ช่วงอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็นสาม ช่วงอายุ คือ (1) ไม่เกิน 30 ปี (2) 31 – 44 ปี และ (3) 45 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็นสองระดับ คือ (1) ต่ำกว่าปริญญาตรี และ (2) ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำเสนอตามลำดับดังนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

2.3 หลักธรรมาภิบาล

2.4 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

2.1.1 ความหมายของความคิดเห็น

“ความคิดเห็น” (opinion) ตามพจนานุกรมทางการศึกษา (Good, 1959, p. 339) ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง ความนึกคิด ความรู้สึกประทับใจ ความเชื่อ การตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งไม่อาจบอกได้ว่าเป็นการถูกต้องหรือไม่ นักวิชาการได้ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ. 2542 (2546, หน้า 231) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้ว่า “สิ่งที่นึกรู้ขึ้นในใจ ความรู้ที่เกิดขึ้นภายในใจ ก่อให้เกิดการแสวงหาความรู้ต่อไป เช่น เครื่องบินเกิดขึ้นได้เพราะความคิดของมนุษย์; สติปัญญาที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างถูกต้องและสมควร เช่น คนทำลายของสาธารณะเป็นพวกไม่มีความคิด”

เฮอร์ล็อค (Hurlock, 1995, p. 11) ได้ให้คำนิยามว่า ความคิดเห็นเห็นการแสดงออกด้านความรู้สึกสิ่งหนึ่งสิ่งใด เป็นความรู้สึกเชื่อถือที่ไม่ได้อยู่บนความแน่นอนหรือความจริง แต่ขึ้นอยู่กับจิตใจบุคคลจะแสดงออกโดยมีข้ออ้างหรือการแสดงเหตุผลสนับสนุน หรือปกป้องความคิดเห็นนั้น ความคิดเห็นบางอย่างเป็นผลของการแปลความหมายของข้อเท็จจริง ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติเฉพาะตัวของแต่ละคน เช่น พื้นความรู้ ประสบการณ์ในการทำงาน สภาพแวดล้อม และมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบที่สำคัญ การแสดงความคิดเห็นอาจจะได้รับการยอมรับ หรือปฏิเสธจากคนอื่น ๆ ก็ได้

เวบสเตอร์ (Webster, 1999, p. 385) ได้ให้คำนิยามไว้ว่า ความคิดเห็นว่าเป็นการแสดงออกของการตัดสินใจหรือการลงความเห็นเกี่ยวกับบุคคลใดหรือสิ่งใด เป็นการประเมินสถานการณ์หรือประเมินค่าตามความเชื่อหรือความรู้สึก โดยความเชื่อนั้นมีน้ำหนักมากกว่าความประทับใจแต่น้อยกว่าความรู้สึกอันแท้จริง

จากความหมายดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า ความคิดเห็น เป็นการแสดงออกทางด้านความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ และการตัดสินใจในการพิจารณาต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือประเด็นใดประเด็นหนึ่งโดยอาศัยพื้นฐานความรู้ การรับรู้ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมเป็นส่วนช่วยในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งความคิดเห็นของแต่ละบุคคล อาจเป็นที่ยอมรับหรือปฏิเสธจากบุคคลอื่น ๆ ก็ได้

2.1.2 ประเภทความคิดเห็น

ปัจจุบันมีผู้คิดค้นแบ่งประเภทของการคิดออกเป็นประเภทต่างๆ อย่างหลากหลาย ซึ่งทำให้มีความละเอียดในการจัดแบ่งประเภทมากขึ้น การกำหนดกรอบความคิดของเรื่องการคิดที่มี ความครอบคลุม หรือให้ภาพรวมที่แสดงองค์ประกอบของการคิดและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบอย่างชัดเจนจึงมีความจำเป็นต่อการจัดการสอนคิด ทั้งนี้เพราะครูส่วนใหญ่มีความตั้งใจที่จะสอนให้ผู้เรียนได้รับเนื้อหาความรู้ต่างๆ และให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิดที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ไปด้วยพร้อมกัน ดังนั้นสมาคมการนิเทศและพัฒนาหลักสูตรของอเมริกา (ASCD : Association for Supervision and Curriculum Development) จึงได้กำหนดกรอบความคิดในเรื่องของการคิดขึ้น โดยนำเสนอมิติของการคิดไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. มิติด้านการควบคุมการรู้คิดของตนเอง (Metacognition)

2. มิติด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดสร้างสรรค์ (Critical and Creative thinking)

3. มิติด้านกระบวนการคิด (Thinking process)

4. มิติด้านการคิด (Core thinking skills)

5. มิติด้านความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ในเนื้อหาวิชาและการคิด (The Relationship of content area knowledge to thinking) (Glickman C.D., 1981, pp. 112-113)

รีมเมอร์ (Remmer, H.H., 1954, p. 287) กล่าวว่าความคิดเห็นมี 2 ประการด้วยกัน คือ

1. ความคิดเห็นเชิงบวกสุด – เชิงลบสุด (Extreme Opinion) เป็นความคิดเห็นที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ ซึ่งสามารถทราบทิศทางได้ ทิศทางบวกสุด ได้แก่ ความรักจนหลงทิศทางลบสุด ได้แก่ ความรังเกียจ ความคิดเห็นนี้รุนแรงเปลี่ยนแปลงยาก

2. ความคิดเห็นจากความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Contents) การมีความเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจที่มีต่อสิ่งนั้น เช่น ความรู้ความเข้าใจในทางที่ดี ชอบ ยอมรับ เห็นด้วย ความรู้ความเข้าใจในทางที่ไม่ดี ได้แก่ ไม่ชอบ ไม่ยอมรับ ไม่เห็นด้วย

การศึกษาความคิดเห็นนั้นเป็นการศึกษาด้านจิตวิทยาที่อยู่ภายในตัวบุคคล ซึ่งแสดงออกมาโดยการพูด การเขียน ซึ่งมนุษย์นั้นจะมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งต่าง ๆที่เป็นอุปสรรค โดยคิดหาเหตุผลว่าควรจะทำอย่างไร ในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม ข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลจะใช้เป็นประโยชน์ต่อการวางแผน การกำหนดนโยบายหรือปรับปรุงแก้ไขในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบุคคลเป้าหมาย

2.1.3 วิธีการวัดความคิดเห็น

พจมาตย์ วิชัยยา (2545, หน้า 20) กล่าวว่าในการวัดความคิดเห็นของบุคคลสามารถกระทำได้หลายวิธี วิธีที่ใช้กันโดยทั่วไปคือการตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ซึ่งได้เสนอแนะว่า วิธีที่ง่ายที่สุดในการที่จะบอกถึงความคิดเห็น ก็คือการแสดงให้เห็นถึงจำนวนร้อยละของคำตอบในแต่ละข้อมูล เพราะจะทำให้เห็นว่าความคิดเห็นจะออกมาในลักษณะเช่นไร และจะสามารถทำตามข้อคิดเห็นเหล่านั้นได้

พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ (2549, หน้า 34) ได้กล่าวว่า การสร้างมาตรวัดความคิดเห็น ซึ่งเป็นที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายมี 4 วิธี คือ

1. Thurstone’s Method เป็นวิธีสร้างมาตรวัดออกเป็นปริมาณแล้วเปรียบเทียบความคิดเห็นเป็นช่วง scale ที่มีช่วงเท่ากัน

2. Guttman’s Scale เป็นวิธีวัดความคิดเห็นแล้วจัดอันดับสูง-ต่ำ แล้วเปรียบเทียบกัน

3. Semantic Differential Scale เป็นวิธีการวัดความคิดเห็นโดยอาศัยคำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงกันข้าม เช่น ดี-เลว สูง-ต่ำ อ้วน-ผอม ฯลฯ

4. Likert’s Method เป็นวิธีการสร้างมาตรวัดทัศนคติและความคิดเห็นที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย เพราะเป็นวิธีสร้างมาตรวัดที่ง่าย ประหยัดเวลา ผู้ตอบสามารถแสดงทัศนคติในทางชื่นชอบหรือไม่ชอบ โดยจัดอันดับความชื่นชอบหรือไม่ชอบ ซึ่งอาจมีคำตอบให้เลือก 5 คำตอบ และให้คะแนน 5, 4, 3, 2, 1 หรือ +2, +1, 0, -1, -2 ตามลำดับ

การสร้างมาตรวัดความคิดเห็น ซึ่งเป็นที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย นิยมสร้างตามแนวของ Likert’s Scale Method ซึ่งแบ่งน้ำหนักความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ส่วนการให้คะแนนขึ้นอยู่กับใจความว่าจะเป็น ปฏิฐานหรือบวก หรือปฏิเสธ หรือลบ

กิตติ รวีกานต์ (2547, หน้า 12) สรุปว่า มาตราวัดเจตคติที่นิยมใช้กันมาก ได้แก่

1. วิธีวัด สเกลวัดความต่างทางศัพท์ (Semantic Differential Scale) ของ ออสกู๊ด (Osgood) เป็นวิธีวัดที่คิดค้นโดยออสกู๊ด (Osgood) มีลักษณะสำคัญคือ ใช้วัดความรู้สึกของบุคคลต่อบุคคล ต่อพฤติกรรมบางอย่าง หรือต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยใช้คำคุณศัพท์เป็นคู่ที่มีความหมายตรงข้ามกัน และแบ่งคำคุณศัพท์ที่เป็นคำตอบออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มศักยภาพ (Potential) เช่นแข็งแรง-

อ่อนแอ ใหญ่-เล็ก กลุ่มกิจกรรม (Activity) เช่น เร็ว-ช้า ขยัน–ขี้เกียจ กลุ่มประเมิน (Evaluation) เช่น ดี–เลว ถูก–ผิด โดยในการตอบคำถามจะใช้ส่วนของคำตอบเป็นแบบกราฟฟิค

2. วิธีวัด ลิเคิทสเกล (likert scale) Likert คิดวิธีการนี้ในปี ค.ศ. 1932 เพื่อใช้สร้างแบบวัดเจตคติ เป็นการสร้างข้อความขึ้นจำนวนหนึ่งเพื่อวัดทัศนคติต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จากนั้นนำผลที่ได้จากข้อความทั้งหมดมารวมกันเพื่อประเมินเจตคติของผู้ตอบแบบวัดนั้น ทำให้เรียกวิธีการนี้ว่า “summated rating” โดยมีหลักสำคัญในการสร้างคือข้อความทั้งหมดต้องเป็นเรื่องเดียวกัน ข้อความที่ใช้จะต้องมีทั้งข้อความทั้งทางบวกและทางลบใกล้เคียงกันจำนวนไม่น้อยกว่า 20 ข้อ การให้คะแนนต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับลักษณะของข้อความ โดยกำหนดคำตอบ อาจจะเป็น 3 5 หรือ 7 คำตอบก็ได้ แต่ส่วนมาก จะใช้ 5 คำตอบคือเห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้คะแนน 5 4 3 2 1 สำหรับคำถามด้านบวกส่วนคำถามด้านลบจะให้คะแนนกลับกัน

3. วิธีวัด สเกลความห่างทางสังคมของโบการ์ดัส (Bogardus) เป็นสเกลที่ใช้วัดความห่าง หรือการยอมรับทางสังคมของคนบางกลุ่มต่อคนบางกลุ่ม ความห่างดังกล่าวครอบคลุม ความห่างต่าง ๆ เช่นความห่างทางชาติพันธ์ (Racial distance) ความห่างทางภูมิภาค (Regional distance) ความห่างทางชนชั้น (Occupation distance) และความห่าง ทางศาสนา (Religions distance)

4. วิธีวัด กัทแมนสเกล (Guttman scale) วิธีนี้ไม่ใช่การพัฒนามาตรวัดเจตคติ แต่เป็นวิธีการประเมินชุดของข้อคำถามที่ใช้วัดเจตคติ โดย กัมแมน (Guttman) เรียกวิธีการของเขาว่า การวิเคราะห์มาตราส่วน ซึ่งวิธีการนี้พยายามที่จะหาชุดของข้อคำถามวัดเจตคติหนึ่ง ๆ นั้น ถ้าหากผู้ตอบเห็นด้วยกับข้อคำถามข้อ 2 เขาจะต้องเห็นด้วยกับข้อคำถามข้อ1 มาก่อน และถ้าเห็นด้วย กับข้อ 3 ก็ต้องเห็นด้วยกับข้อ 1 มาก่อน ดังนั้นจึงสามารถเห็นถึงแบบแผน (Pattern) ของเจตคติที่มีต่อเรื่องนั้นของกลุ่มบุคคลที่วัดได้อีกด้วย

5. วิธีวัดเทอร์สโตนสเกล (Thurstone scale) วิธีการนี้สร้างและพัฒนาการวัดโดย Louis Thurston โดยอาศัยหลักการสร้างที่เป็นคุณสมบัติของการวัดในด้านความเท่ากันของแต่ละช่วงคะแนนความคิดเห็น วิธีการนี้จะเน้นในแง่ที่ว่าคะแนนความคิดเห็นที่แตกต่างกันนั้น มีช่วงห่างเท่าๆ กัน

จากการศึกษาเอกสาร และผลงานวิจัยเรื่องการวัดระดับความคิดเห็นและเจตคติ พบว่า ส่วนใหญ่นิยมใช้วิธีการวัดแบบ ลิเคิทสเกลของลิเคิท (likert) ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงได้นำวิธีการวัดแบบลิเคิทสเกลมาสร้างข้อความเป็นเครื่องมือวัดระดับความคิดเห็น

2.1.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น

ฟอสเตอร์ (Foster, George M., 1973, p. 163) ได้กล่าวเกี่ยวกับความคิดเห็นว่ามีมูลเหตุ 2 ประการ คือ

1. ประสบการณ์ที่บุคคล มีต่อสิ่งของ บุคคล หมู่คณะ เรื่องราวต่าง ๆ หรือสถานการณ์ ความคิดเห็นที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลจากการได้พบเห็น ความคุ้นเคยอาจถือได้ว่าเป็นประสบการณ์ตรงจากการได้ยิน ได้ฟัง ได้เห็นรูปถ่าย หรืออ่านจากหนังสือโดยไม่ได้พบเห็นของจริง ถือว่าเป็นประสบการณ์ทางอ้อม

2. ระบบค่านิยม และการตัดสินค่านิยม เนื่องมาจากกลุ่มชนแต่ละกลุ่มมีค่านิยมและการตัดสินในค่านิยมไม่เหมือนกัน คนแต่ละกลุ่มจึงมีความคิดเห็นในสิ่งต่าง ๆ แตกต่างกัน

ออสแคมป์ (Oskamp, Stuart, 1977, p. 2009) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดความคิดเห็นดังนี้ คือ

1. ปัจจัยทางพันธุกรรมและสรีระ คือ อวัยวะต่าง ๆ ของบุคคลที่ใช้รับรู้ความผิดปกติของอวัยวะ ความบกพร่องของอวัยวะสัมผัสซึ่งมีต่อความคิดเห็นไม่ดีต่อบุคคลภายนอก

2. ประสบการณ์โดยตรงจากบุคคล คือ บุคคลได้ประสบกับเหตุการณ์ด้วยตนเอง การกระทำด้วยตนเอง หรือได้พบเห็น ทำให้บุคคลมีความฝังใจและเกิดความคิดต่อประสบการณ์เหล่านั้นต่างกัน

3. อิทธิพลของผู้ปกครอง คือ เมื่อเป็นเด็ก ผู้ปกครองจะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดและให้ข้อมูลแก่เด็กได้มาก ซึ่งจะมีต่อพฤติกรรมและความคิดเห็นของเด็กด้วย

4. ทัศนคติและความคิดเห็นของกลุ่ม คือ เมื่อบุคคลเจริญเติบโตย่อมจะต้องมีกลุ่มและสังคม ดังนั้นความคิดเห็นของกลุ่มเพื่อน กลุ่มอ้างอิง หรือการอบรมสั่งสอนของโรงเรียน หน่วยงานที่มีความคิดเห็นเหมือนหรือแตกต่างกัน ย่อมจะมีผลต่อความคิดเห็นของบุคคลด้วย

5. สื่อมวลชน คือ สื่อต่าง ๆ ที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนเรา ดังนั้นสื่อเหล่านี้ซึ่งได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร จึงเป็นปัจจัยอันหนึ่งที่มีผลต่อความคิดเห็นของบุคคล

ชาญชัย เทียนไทย (2541, หน้า 10) ได้เสนอว่า สิ่งที่มีอิทธิพลที่ทำให้ความคิดเห็นแตกต่างกันประกอบด้วย

1. การอบรมของครอบครัว อิทธิพลของครอบครัวมีมากกว่าปัจจัยอื่น ๆ เพราะครอบครัวเป็นสถาบันสังคมแห่งแรกของบุคคล

2. กลุ่มและสังคมที่เกี่ยวข้อง บุคคลเมื่ออยู่ในกลุ่มใดหรือสังคมใด ก็จะมีความคิดเห็นไปในทางเดียวกันกับกลุ่มและสังคมนั้น ๆ กลุ่มเป็นส่วนผลักดันให้บุคคลมีการเรียนรู้โดยตรง

3. วัฒนธรรมประเพณี บุคคลเมื่อได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมและประเพณีใด ย่อมปฏิบัติไปตามวัฒนธรรมและประเพณีนั้น ๆ และมักจะมีความคิดเห็นต่อวัฒนธรรมและประเพณีของตนไปในทางที่ดี

4. การศึกษา ระดับการศึกษามีอิทธิพลมากต่อการแสดงความคิดเห็น เพราะเป็นการจัดประสบการณ์ให้กับบุคคล

5. สื่อมวลชน ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลมากต่อการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นของบุคคล เพราะว่าจะเป็นสื่อในการสร้างความคิดทั้งด้านบวกและด้านลบได้

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นนั้นมาจากอิทธิพลหลายด้าน แต่ปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือปัจจัยที่มาจากสื่อมวลชน แต่ทั้งนี้สื่อก็ใช่ว่าจะถูกต้องทุกเรื่อง เราจึงต้องใช้ประสบการณ์หลายด้านมาเป็นองค์ประกอบในการวิเคราะห์

2.1.5 การวัดความคิดเห็น

การวัดความคิดเห็นโดยทั่ว ๆ ไป มีส่วนประกอบ 3 ประการ คือ บุคคลที่จะถูกวัด สิ่งเร้า และการตอบสนอง ซึ่งจะออกมาเป็นระดับสูง-ต่ำ มาก-น้อย วิธีวัดความคิดเห็นนั้น โดยมากจะใช้การตอบแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ โดยให้ผู้ที่จะตอบคำถาม เลือกตอบแบบสอบถาม (จิตตินันท์ เดชะคุปต์, 2549, หน้า 34)

เบสท์ (Best. John W., 1981, p. 182) ได้เสนอแนะว่า “วิธีที่ง่ายที่สุดในการที่จะบอกถึงความคิดเห็นก็คือการแสดงให้เห็นถึงจำนวนร้อยละของคำตอบในแต่ละข้อความ เพราะจะทำให้เห็นความคิดเห็นจะออกมาในลักษณะเช่นไร และจะสามารถทำตามข้อคิดเห็นเหล่านั้นได้หรือไม่ ความคิดเห็นที่วัดออกมาได้นั้นจะทำให้ผู้บริหารเห็นสมควรหรือไม่เห็นสมควร ในอันที่จะดำเนินตามนโยบายหรือล้มเลิกไป”

มอร์แกน และคิง (Morgan. Clifford T. and King Richard A., 1971, p. 584) ได้เสนอแนะว่า การที่จะให้ใครแสดงความคิดเห็นควรถามกันต่อหน้า (Face to Face) ดีกว่าที่จะให้เขาต้องมาอ่านข้อความหรือเขียนข้อความ ซึ่งแสดงว่าทั้งสองคนเห็นว่าการสัมภาษณ์หรือการสอบถามจะดีกว่าการตอบแบบสอบถามและถ้าใช้แบบสอบถามสำหรับวัดความคิดเห็น จะต้องระบุให้ผู้ตอบตอบว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับข้อความที่กำหนด

การใช้แบบสอบถามสำหรับวัดความคิดเห็น จะต้องระบุให้ผู้ตอบ ตอบว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย กับข้อความที่กำหนดให้ แบบสอบถามประเภทนี้นิยมสร้างตามแนวของลิเคอร์ทซึ่งแบ่งน้ำหนักความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ส่วนการให้คะแนนขึ้นอยู่กับใจความว่าจะเป็นปฏิฐานหรือนิเสธ

จากความหมายของการวัดความคิดเห็น สรุปได้ว่า การวัดความคิดเห็นประกอบด้วย 3 อย่าง คือ ตัวบุคคลที่จะถูกวัด สิ่งเร้า และการตอบสนอง ซึ่งจะออกมาเป็นระดับต่ำมากน้อย วิธีวัดความคิดเห็นโดยมากจะใช้การตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ โดยให้ผู้ที่จะตอบคำถามเลือกตอบตามแบบสอบถาม

2.2 แนวคิดและทฤษฎีการบริหารจัดการ

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความหมายของการบริหาร การจัดการ การบริหารการพัฒนา และการบริหารจัดการ ควรทำความเข้าใจแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการบริหาร กล่าวคือ สืบเนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคม (social animal) ซึ่งหมายถึง มนุษย์โดยธรรมชาติย่อมอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ไม่อยู่อย่างโดดเดี่ยว แต่อาจมีข้อยกเว้นน้อยมากที่มนุษย์อยู่โดดเดี่ยวตามลำพังเช่น ฤษี การอยู่รวมกันเป็นกลุ่มของมนุษย์อาจมีได้หลายลักษณะ หลายระดับ และเรียกแตกต่างกัน เป็นต้นว่า ครอบครัว (family) เผ่า (tribe) ชุมชน (community) สังคม (society) ประเทศ (country) ประเทศในภูมิภาค (regional country) องค์การสหประชาชาติ (United Nations Organization) หรือประชาคมโลก (world community) เมื่อมนุษย์อยู่รวมกันเป็นกลุ่มย่อมเป็นธรรมชาติที่ในแต่ละกลุ่มจะต้องมี “ผู้นำกลุ่ม” รวมทั้งมี “การดำเนินงาน การปฏิบัติงาน หรือการควบคุมดูแลกันภายในกลุ่ม” เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยและความสุข สภาพเช่นนี้ได้มีวิวัฒนาการตลอดมา จนเกิดการรวมกลุ่มกันมากขึ้นและมีขนาดใหญ่ขึ้น โดยผู้นำกลุ่มขนาดใหญ่ เช่น ในระดับประเทศของภาครัฐ อาจเรียกว่า ผู้บริหาร ขณะที่การดำเนินงาน การปฏิบัติงาน หรือการควบคุมดูแลกันภายในกลุ่มของภาครัฐนั้น อาจเรียกว่า การปกครอง การบริหารราชการ การบริหารราชการแผ่นดิน หรือการบริหารจัดการภาครัฐ เป็นต้น ในเวลาเดียวกัน ย่อมต้องมีการดำเนินงาน การปฏิบัติงาน หรือการควบคุมดูแลกันภายในกลุ่มหรือภายในหน่วยงานของภาคเอกชน ซึ่งอาจเรียกว่า การควบคุมดูแล การบริหารงาน การจัดการ หรือการบริหารจัดการ เกิดควบคู่ไปกับภาครัฐด้วย ด้วยเหตุผลเช่นนี้ มนุษย์จึงไม่อาจหลีกเลี่ยงจากการบริหารทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้ง่าย และทำให้กล่าวได้ว่า ที่ใดมีประเทศ ที่นั่นย่อมมีการบริหาร

2.2.1 ความหมายของการบริหารจัดการ

คำว่า การบริหารจัดการ (Management Administration) นำไปใช้ทั้งในหน่วยงานและบุคลากรของภาครัฐและภาคเอกชน เป็นการผสมผสานแนวคิดการบริหารภาครัฐและการจัดการภาคเอกชนเข้าด้วยกัน ถ้านำคำนี้ไปใช้ในหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้ชัดเจนมากขึ้น อาจใช้คำว่า การบริหารจัดการภาครัฐ (Public Management Administration)

ในต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร และแคนาดา ได้นำคำว่า การบริหารจัดการ ซึ่งตรงกับคำว่า management administration มาใช้ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เช่น ใช้ในวงการศึกษาหรือมหาวิทยาลัย ในหน่วยงานของรัฐ และในหน่วยงานของเอกชน (ตัวอย่างเช่น

1. หนังสือ เรื่อง “Union-Management Administration of Employee Training: the Experience of T[ennessee] V[alley] A[uthority]” เขียนโดย William J. Mc Glothin ในปี ค.ศ. 1943

2. หนังสือ เรื่อง “Organizational Management Administration for Athletic Program” เขียนโดย Thomas M. Kinder จัดพิมพ์โดย Eddie Bowers Publishing, U.S.; พิมพ์ครั้งที่ 4, ธันวาคม ค.ศ. 1998

3. หนังสือ เรื่อง “Guide to Collection Development and Management Administration, Organization, and Staffing” เขียนโดย Mary H. Munroe, John M. Haar, Peggy Johnson จัดพิมพ์โดย Lanham, Md. : Scarecrow Press, 2001

4. วารสาร “Educational Management Administration & Leadership” Tony Bush (บรรณาธิการ) จาก University of Lincoln, UK (สหราชอาณาจักร) จัดพิมพ์โดย Sage Publications และได้ความร่วมมือจาก British Educational Leadership, Management & Administration Society, 2005-2007

5. มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้นำคำว่า Management Administration มาใช้ เช่น

5.1 Fair Leigh Dickingson University ในแวนคูเวอร์ (Vancouver) ประเทศแคนาดา

5.2 Missouri State University ในมลรัฐมิสซูรี สหรัฐอเมริกา

5.3 Villanova University ในมลรัฐเพนซิลวาเนีย สหรัฐอเมริกา

5.4 University of Northwestern Connecticut ในมลรัฐคอนเน็ทติกัส สหรัฐอเมริกา

5.5 University of West Texas A&M ในมลรัฐเท็กซัส สหรัฐอเมริกา

5.6. University of Southwestern Medical Center ในดัลลัส (Dallas) มลรัฐเท็กซัส สหรัฐอเมริกา

6. หน่วยงานของรัฐหรือหน่วยราชการของสหรัฐอเมริกา ได้นำมาใช้ เช่น

6.1 กระทรวงสิ่งแวดล้อม (Department of the Environment) ในมลรัฐแมรีแลนด์

6.2 หน่วยการปกครองท้องถิ่น คือ Jackson County ในมลรัฐฟลอริดา

7. หน่วยงานของเอกชน ในสหรัฐอเมริกา

7.1 บริษัท Hewlet Packard

7.2 บริษัท คอมพิวเตอร์ของเอกชน ชื่อ Novell

7.3 บริษัท คอมพิวเตอร์ของเอกชน ชื่อ Knowledge storm

7.4 บริษัท Gemalto

7.5 บริษัท ViaNett

สำหรับความหมาย มีนักวิชาการให้ความหมายของการบริหารจัดการ ไว้ดังนี้

ธงชัย สันติวงษ์ (2543, หน้า 21-22) กล่าวถึงลักษณะของงานบริหารจัดการไว้ 3 ด้าน คือ

1. ในด้านที่เป็นผู้นำหรือหัวหน้างาน งานบริหารจัดการ หมายถึง ภาระหน้าที่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ปฏิบัติตนเป็นผู้นำภายในองค์การ

2. ในด้านของภารกิจหรือสิ่งที่ต้องทำ งานบริหารจัดการ หมายถึง การจัดระเบียบทรัพยากรต่าง ๆ ในองค์การ และการประสานกิจกรรมต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

3. ในด้านของความรับผิดชอบ งานบริหารจัดการ หมายถึง การต้องทำให้งานต่าง ๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยการอาศัยบุคคลต่างๆ เข้าด้วยกัน

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2545, หน้า 39) มีความเห็นว่า การบริหารจัดการในฐานะที่เป็นกระบวนการ หรือกระบวนการบริหารจัดการ เกิดได้จากหลายแนวคิด เช่น โพสคอร์บ (POSDCoRB) เกิดจากแนวคิดของ ลูเทอร์ กูลิค (Luther Gulick) และ ลินดอล เออร์วิค (Lyndall Urwick) ประกอบด้วยขั้นตอนการบริหารจัดการ 7 ประการ ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การจัดการคน (Staffing) การอำนวยการ (Directing) การประสานงาน (Coordinating) การรายงาน (Reporting) และการงบประมาณ (Budgeting) ขณะที่กระบวนการบริหารจัดการตามแนวคิดของ เฮ็นรี ฟาโยล (Henry Fayol) ประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบังคับการ (Commanding) การประสานงาน (Coordinating) และการควบคุมงาน (Controlling) หรือรวมเรียกว่า พอคค์ (POCCC)

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2548, หน้า 5) กล่าวไว้ว่า การบริหารจัดการ การบริหารการพัฒนา (development administration) แม้กระทั่ง การบริหารการบริการ (service administration) แต่ละคำมีความหมายคล้ายคลึงหรือใกล้เคียงกันที่เห็นได้อย่างชัดเจนมีอย่างน้อย 3 ส่วน คือ

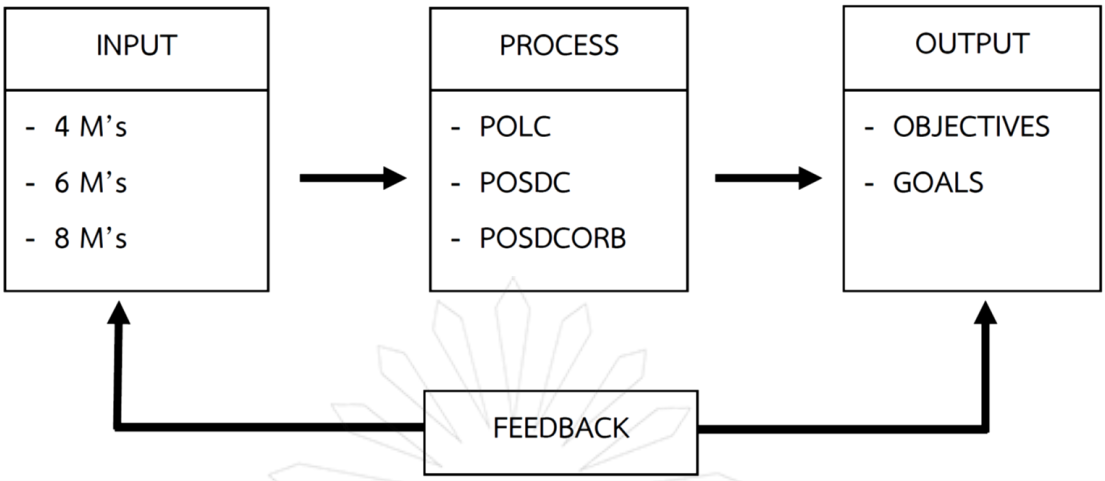
หนึ่ง ล้วนเป็นแนวทางหรือวิธีการบริหารงานภาครัฐที่หน่วยงานของรัฐ และ/หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ นำมาใช้ในการปฏิบัติราชการเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารราชการ

สอง มีกระบวนการบริหารงานที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การคิด (thinking) หรือการวางแผน (planning) การดำเนินงาน (acting) และการประเมินผล (evaluating)

สาม มีจุดหมายปลายทาง คือ การพัฒนาประเทศไปใน ทิศทางที่ประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงเพิ่มขึ้น รวมทั้งทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

สำหรับส่วนที่แตกต่างกัน คือ แต่ละคำมีจุดเน้นต่างกัน กล่าวคือ การบริหารจัดการเน้นเรื่องการนำแนวคิดการจัดการของภาคเอกชนเข้ามาใช้ในการบริหารราชการ เช่น การมุ่งหวังผลกำไร การแข่งขัน ความรวดเร็ว การตลาด การประชาสัมพันธ์ การจูงใจด้วยค่าตอบแทน การลดขั้นตอน และการลดพิธีการ เป็นต้น ในขณะที่การบริหารการพัฒนาให้ความสำคัญเรื่องการบริหารรวมทั้งการพัฒนานโยบาย แผน แผนงาน โครงการ (policy, plan, program, project) หรือกิจกรรมของหน่วยงานของรัฐ ส่วนการบริหารการบริการเน้นเรื่องการอำนวยความสะดวกและการให้บริการแก่ประชาชน

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2545, หน้า 211) ได้ให้ความหมายการจัดการ คือ กระบวนการนำทรัพยากรการบริหารมาใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามขั้นตอนการบริหาร คือ

ภาพที่ 1 กระบวนการจัดการ

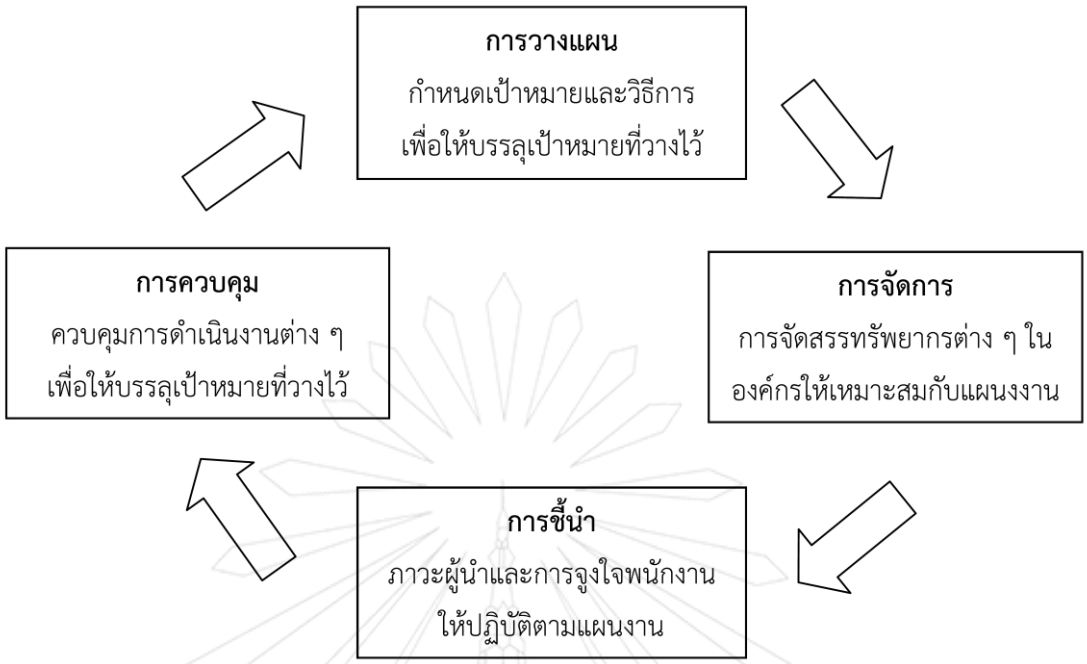
INPUT คือ ทรัพยากรทางการบริหาร (Management resources) อันได้แก่ 4 M's ประกอบด้วยดังนี้คือ คน (Man), เงิน (Money), วัตถุดิบ (Material) และวิธีการ/จัดการ (Method/Management) ถูกนำเข้าในระบบเพื่อการประมวลผลหรือการบริการที่เติบโตและพัฒนาก้าวหน้าไปพร้อมกับอุตสาหกรรมการผลิต และการบริการที่เติบโตขึ้นไปอย่างรวดเร็วทำให้ทรัพยากรเพียง 4 ประการเริ่มไม่เพียงพอสำหรับเป้าหมาย จึงได้เพิ่มขึ้นอีก 2 M's เป็น 6M's ได้แก่ เครื่องจักรกล (Machine) และการตลาด (Market) ในขณะเดียวกันการทำงานที่มองเห็นถึงความสำคัญ หรือคุณค่าของจิตใจของผู้ปฏิบัติงานที่มากขึ้น โดยให้ความสำคัญกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของคนงานมากขึ้น จึงเพิ่มขวัญกำลังใจ (Morale) เข้าไปเป็น 7 M's และเมื่อโลกก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัฒน์ (Globalization) ระบบการสื่อสารไร้พรหมแดนที่ติดต่อเชื่อมโยงกันเป็นระบบเครือข่ายครอบคลุมทั่วโลกทำให้การติดต่อสื่อสารรวดเร็วใครไม่รู้หรือไม่มีข้อมูลย่อมเสียเปรียบในเชิงธุรกิจจึงได้เพิ่ม ข้อมูลข่าวสาร (Message) เข้าไปในทรัพยากรกระบวนการผลิต รวมเป็น 8M's ซึ่งเป็นทรัพยากรเหล่านี้จะเพิ่มขึ้นไปเรื่อย ๆ ไม่สิ้นสุดตราบเท่าที่ระบบอุตสาหกรรมการผลิตการจัดจำหน่าย และการบริการยังคงพัฒนาและก้าวไปไม่หยุดยั้ง

PROCESS คือ หน้าที่หรือกิจกรรมขั้นพื้นฐานที่ผู้บริหารต้องกระทำ ในปัจจุบันมีหน้าที่ 4 ประการ ได้แก่ POLC การวางแผน (Planning), การจัดองค์การ (Organizing), การชี้นำ (Leading) และการควบคุม (Controlling) ซึ่งมีพัฒนาการของแนวคิดมาตั้งแต่สมัยของฟาโยล์ (Fayol) ปี 1916 ที่เห็นว่าหน้าที่การจัดการ ประกอบด้วย POCCC ได้แก่ การวางแผน (Planning), การจัดองค์การ (Organizing), การสั่งการ (Commanding), การประสานงาน (Coordinating) และการควบคุม (Controlling) ต่อมาในปี 1937 กูลิกและเออร์วิค (Gulick and Urwick) เห็นว่ากระบวนการจัดการ

ประกอบด้วย การวางแผน (Planning), การจัดองค์การ (Organizing), การจัดคนเข้าทำงาน (Staff-ing), การอำนวยการ (Directing), การประสานงาน (Coordinating), การรายงานผล (Reporting) และการงบประมาณ (Budgeting) ซึ่งนิยมเรียกว่า POCDCORB ครั้งเมื่อเข้าปี 1972 คูนตซ์ (Koontz) มีความคิดเห็นว่าหน้าที่ทางการจัดการ คือ POSDC ได้แก่ การวางแผน (Planning), การจัดองค์การ (Organizing), การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing), การอำนวยการ (Directing), และการควบคุม (Controlling) ซึ่งเป็นแนวคิดของเขาเปลี่ยนแปลงไปชัดเจน โดยในปี 1988 คูนตซ์และเวียห์ริช (Koontz and Weihrich) เขียนตำราใช้ชื่อว่า Management ร่วมกันและเปลี่ยนหน้าที่ทางการจัดการจากตัว D (Directing) เป็น L (Leading) พัฒนาด้านแนวคิดดังกล่าวยังคงก้าวต่อไปไม่หยุดยั้ง บางทีในยุคหน้าเราอาจเห็นหน้าที่การจัดการที่เหลืออักษรเพียงตัวเดียว หรือสองตัวเท่านั้นก็เป็นได้ ดังนั้นอาจสรุปหน้าที่หรือกิจกรรมขั้นพื้นฐานทางการจัดการได้ว่าเป็น เครื่องมือที่ใช้กระบวนการ (Process) แปรรูปทรัพยากรที่นำเข้าให้เป็นผลผลิตตามวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายขององค์การต่อไป

OUTPUT คือ เป้าหมาย (Goals) หรือ วัตถุประสงค์ (Objectives) ขององค์การ ที่นำออกมาจากกระบวนการแปรรูปในขั้นตอนที่สอง เป้าหมายขององค์การสามารถแบ่งหยาบได้เป็น 2 ประเภทด้วยกัน คือ องค์การที่มีเป้าหมายที่มุ่งแสวงหากำไร (Profit) และองค์การมีเป้าหมายไม่มุ่งแสวงหากำไร (Non-profit) หรืออาจแบ่งเป็นองค์การที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการผลิตสินค้า กับองค์การที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการ (Services) ก็ได้

ดรัคเกอร์ (Druck, 2006 อ้างใน สาคร สุขศรีวงศ์, 2550, หน้า 25) กล่าวไว้ว่า การจัดการหมายถึง การทำงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร ผ่านกิจกรรมต่างๆ ทางการจัดการ ซึ่งรวมถึงกิจกรรม 4 ประการ ได้แก่ การวางแผน การจัดการองค์กร การชี้นำ และการควบคุมองค์กร นอกจากกิจกรรมการจัดการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การตัดสินใจในการบริหารจัดการ การจัดการเชิงกลยุทธ์ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การบริหารกลุ่ม และการจัดการในสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กิจกรรมหลักในการจัดการ

สรุป จากความหมายของการบริหารจัดการข้างต้น ทำให้สรุปได้ว่า คำว่า การบริหาร จัดการ อาจให้ความหมายอย่างกว้างและอย่างแคบได้ การให้ความหมายอย่างกว้างครอบคลุมไปถึงการดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานใด ๆ ของหน่วยงานและบุคลากรของทุกภาค เช่น ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคหน่วยงานที่ไม่สังกัดภาครัฐ (Non Government Organization หรือ NGO) เพื่อนำไปสู่จุดหมายปลายทางที่กำหนดไว้ ความหมายอย่างกว้างนี้ เห็นตัวอย่างได้จากการบริหารจัดการตามแนวทางคุณธรรมและการบริหารจัดการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง60 ที่ไม่จำกัดเฉพาะภาครัฐที่ประกอบด้วยหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้น แต่ได้ครอบคลุมไปถึงหน่วยงานและบุคลากรของภาคอื่นๆ ดังกล่าวด้วย โดยทุกภาคซึ่งรวมทั้งประชาชนแต่ละคนอาจนำการบริหารจัดการตามแนวทางคุณธรรมและตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ในครอบครัว หน่วยงาน ชุมชน สังคม และประเทศชาติได้ด้วย สำหรับความหมายของการบริหารจัดการในความหมายอย่างแคบ เช่น หมายถึง การบริหารจัดการภาครัฐเท่านั้น ซึ่งหมายถึง การดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงาน กิจการสาธารณะ หรือการให้บริการสาธารณะทั้งหลายของหน่วยงานของรัฐ และ/หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ ในทุกระดับ ทั้งในราชการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วน ท้องถิ่น ทั้งนี้ เพื่อนำไปสู่จุดหมายปลายทางที่ได้กำหนดไว้

2.2.2 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการ

สาคร สุขศรีวงศ์ (2550: 45) กล่าวถึง แนวคิดการจัดการสามารถแบ่งได้ ดังนี้

1. แนวคิดการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์
2. แนวคิดการจัดการเชิงบริหาร
3. แนวคิดการจัดการเชิงพฤติกรรม
4. แนวคิดการจัดการเชิงปริมาณ
5. แนวคิดการจัดการร่วมสมัย

แนวคิดการจัดการแต่ละแนวคิดมีเป้าหมายไปในทิศทางเดียวกัน คือ การทำงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร แต่ละแนวคิดต่าง ๆ เหล่านี้มีจุดมุ่งเน้นหรือวิธีในการจัดการเพื่อไปให้ถึงเป้าหมายแตกต่างกันไป

แนวคิดการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ มอนทานา และชาร์เนาว์ (Montana and Charnov, 2000 อ้างใน สาคร สุขศรีวงศ์, 2550: 46) ได้กล่าวถึง แนวคิดการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ ว่าเกิดขึ้นในยุคปฏิวัติอุตสาหกรรม จากความพยายามของนักวิทยาศาสตร์ และนักคิดในยุคนั้น ที่ต้องการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของแรงงาน โดยอาศัยวิธีการที่ได้ศึกษาในเชิงวิทยาศาสตร์ โดยแนวคิดการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ มีการตั้งสมมติฐาน กำหนดตัวแปร ทดลอง แล้วจึงวัดผลการทดลองตามกระบวนการซ้ำจนค้นพบวิธีการทำงานที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น กระทั่งค้นพบวิธีที่ดีที่สุดในการทำงานผู้ค้นพบการพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน จนได้รับชื่อว่าเป็นบิดาแห่งการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ คือ เฟรดเดอริก เทอร์เลอร์ ผลงานที่มีชื่อเสียงที่สุดในการจัดการผลผลิตในการขนเหล็กของคนงานในโรงงานหลอมเหล็ก โดยค้นหาวิธีการที่ดีที่สุดในการขนเหล็ก เทย์เลอร์จึงได้กำหนดหลักการที่สำคัญในการจัดการ 4 ประการ คือ

1. ในการทำงานแต่ละงาน ให้ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการคิดค้นและกำหนด วิธีที่ดีที่สุดสำหรับงานนั้น
2. ให้จัดหมวดหมู่ในการทำงานให้เหมาะสม พร้อมแบ่งงาน และความรับผิดชอบระหว่างฝ่ายบริหาร และคนงานอย่างเหมาะสม
3. คัดเลือกคนงานที่เหมาะสมแล้วฝึกอบรม และพัฒนาตามวิธีการที่กำหนด
4. ให้ฝ่ายบริหารประสานงาน และทำความเข้าใจกับคนงานในเรื่องต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด

แนวทางการจัดการเชิงบริหาร เกิดจากความพยายามของนักคิด และนักวิชาการที่คิดค้นกำหนดหลักการบริหารให้ชัดเจน ผู้มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาแนวคิดการจัดการเชิงบริหาร คือ ฟาโยล์ (Fayol, 1949 อ้างใน สาคร สุขศรีวงศ์, 2550, หน้า 47) ได้แก่

กิจกรรมหลักในองค์กรธุรกิจ ได้แก่

1. เทคนิคและการผลิต (Technical and production)

2. การพาณิชย์ (Commercial)

3. การเงิน (Financial)

4. ความมั่น (Security)

5. การบัญชี (Accounting)

6. การจัดการ (Management)

หน้าที่ทางการจัดการ ได้แก่

1. การวางแผน (Planning)

2. การจัดองค์กร (Organization)

3. การบังคับบัญชา (Commanding)

4. การประสานงาน (Coordinating)

5. การควบคุม (Control)

แนวคิดการจัดการเชิงพฤติกรรมศาสตร์ ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมมนุษย์ ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกขององค์กร ความรู้สึกและความคาดหวังของคนงานตลอดจนเป้าหมายและแรงจูงใจในการทำงานของคนงาน เมโย (Mayo, 1933 อ้างใน สาคร สุขศรีวงศ์, 2550, หน้า 48) เป็นการศึกษาที่มีอิทธิพลและวางรากฐานการศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ในเวลาต่อมา การศึกษามีวัตถุประสงค์เริ่มแรกเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างของแสงสว่างในสถานที่ทำงานกับผลผลิต โดยแบ่งคนงานออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง (Experimental group) และควบคุม (Control group) จนได้ข้อสรุปว่า นอกจากปัจจัยการผลิตตามปกติซึ่งได้แก่ ค่าแรง แสงสว่าง และระยะเวลาการหยุดพักแล้วปริมาณผลผลิตขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ ด้วย ปัจจัยเหล่านั้นรวมถึง ความรู้สึกของคนงานว่ากำลังอยู่ในการทดลอง การแบ่งกลุ่มการทำงาน การสื่อสารระหว่างหัวหน้างาน ความสัมพันธ์ระหว่างคนงานด้วยกัน ตลอดจนความคาดหวัง เป้าหมาย และแรงจูงใจในการทำงาน ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ รวมเรียกว่า ปัจจัยเชิงพฤติกรรม

แนวคิดการจัดการเชิงปริมาณ ฟาโยล์ (Fayol, 1949 อ้างใน สาคร สุขศรีวงศ์, 2550, หน้า 50) กล่าวว่า เป็นการนำหลักคณิตศาสตร์ สถิติ ตลอดจนคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ประมวลผลเพื่อช่วยในการบริหารจัดการ ต่อมาได้มีการพัฒนาวิธีการและระบบต่าง ๆ และเป็นระบบที่ใช้งานกันอยู่ทั่วไป เช่น ระบบสนับสนุนเพื่อการตัดสินใจ และระบบสนับสนุนเพื่อผู้บริหาร และการจัดการเชิงปริมาณสามารถแตกสาขาออกเป็นวิทยาศาสตร์การจัดการ (Management science) การจัดการการดำเนินงาน (Operation management) และระบบสารสนเทศทางการจัดการ (Management information system)

แนวคิดทางการจัดการร่วมสมัย กล่าวถึง แนวคิดเรื่องระบบ (System approach) เป็นการมองว่าองค์กรทุกองค์กรเป็นระบบขนาดใหญ่ ซึ่งประกอบด้วย ระบบย่อยต่าง ๆ ภายในองค์กร อาทิ การวางแผน การบริหารทรัพยากรบุคคล การประเมินผล การจ่ายค่าตอบแทน การควบคุม ตลอดจนการเงิน และการผลิต ที่มีผลกระทบซึ่งกันและกันอยู่ตลอดเวลา แนวคิดการจัดการตามสถานการณ์ (Situational approach)

กูลิคและเออร์วิค (Gulick and Urwick, 1973, pp. 13-15) เสนอเป็นหลักการว่า กระบวนการจัดการประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 7 ประการ หรือเรียกว่า POSDCORB ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง การวางแผนหรือการกำหนดการไว้ล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ในการบริหารงานใด ๆ ก็ตามผู้บริหารจะต้องรู้จักวางแผน เพราะการวางแผนเป็นหลักการสำคัญมูลฐานของกระบวนการบริหาร ผู้บริหารจะต้องตระหนักอยู่เสมอว่า แผนงานเป็นหลักและเป็นรากฐานของการปฏิบัติงานทั้งปวง ถ้าปราศจากแผนงานแล้วเป็นการยากที่ผู้บริหารจะทำงานให้ได้ผลดี การวางแผนในการบริหารนั้นอาจจัดเป็นแผนระยะสั้น หรือแผนระยะยาวก็ได้รูปแบบของแผนงานควรประกอบด้วยวัตถุประสงค์ นโยบาย แนวปฏิบัติและมาตรฐานของงาน ในการวางแผนนั้นผู้บริหารจะต้องคำนึงอยู่เสมอว่า จะทำอะไร (What) จะทำอย่างไร (How) จะใช้เงินเท่าไร (How money) จะมอบหมายให้ใครทำ (Who) และจะกระทำเมื่อไร (When) นอกจำนั้นผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงสภาพภูมิศาสตร์ สภาวะแวดล้อม ดินฟ้าอากาศ ระบบของสังคม พฤติกรรมของบุคคลตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีอันเป็นที่ยึดถือของบุคคลในกลุ่มนั้น ๆ ด้วย

2. การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง การจัดองค์การหรือหน่วยงาน โดยการจัดแบ่งงานขององค์การหรือของหน่วยงานเป็นหน่วยงานย่อย พร้อมทั้งวัตถุประสงค์กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละส่วนงาน ตลอดจนกำหนดงานควบคุมและบังคับบัญชาในลักษณะหน่วยงานหลัก หน่วยงานที่ปรึกษา และหน่วยงานช่วย พร้อมทั้งกำหนด ช่วงการบังคับบัญชาไว้ด้วย ซึ่งตามปกติช่วงการบังคับบัญชาจะอยู่ระหว่าง 3-15 หน่วยงาน การจัดองค์การเป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะถ้ามีการจัดองค์การที่ดีจะช่วยให้เกิดความราบรื่นในองค์การนั้น ในการจัดองค์การอาจแสดงไว้ในรูปของแผนภูมิองค์การ เพื่อให้เกิดการสื่อสารความเข้าใจในองค์การเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ สายการบังคับบัญชา และการติดต่อ

3. การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) หมายถึง การดาเนินการบริหารงานบุคคลซึ่งเป็นกระบวนการสรรหาและคัดเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้ามาสู่หน่วยงาน มีการปฐมนิเทศ และมอบหมายงานให้ทั้งบุคคลใหม่ และบุคลากรเก่า มีการพิจารณาเรื่องความดีความชอบและสวัสดิการ เนื่องจากคนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของกระบวนการบริหาร ผู้บริหารพึงเอาใจใส่ชีวิตความเป็นอยู่และความสุขความทุกข์ของผู้ร่วมงาน ดูแลผู้ร่วมงานของหน่วยงานให้อยู่ในสภาพที่จะปฏิบัติงานได้

อย่างเต็มความสามารถ มีการมอบหมายงานใหม่เหมาะสมกับบุคคล และให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ร่วมงานโดยเสมอภาคกัน ในการบริหารงานบุคคลในปัจจุบันมีใช้อยู่ 2 ระบบ คือ

3.1 ระบบคุณธรรม (Merit system) เป็นระบบบริหารงานบุคคลที่ใช้หลักเกณฑ์ 4 ประการ คือ

3.1.1 หลักความเสมอภาค เช่น ใช้สิทธิสมัครสอบได้ทุกคน

3.1.2 หลักความสามารถ เช่น ให้ผู้สอบได้คะแนนสูงกว่าได้รับการบรรจุก่อน

3.1.3 หลักความมั่งคง เช่น ให้ผู้ร่วมงานได้รับความคุ้มครองเมื่อได้ปฏิบัติหน้าที่

3.1.4 หลักความเป็นกลางทางการเมือง เช่น ห้ามข้าราชการฝักใฝ่ทางการเมือง

3.2 ระบบอุปถัมภ์ (Patronage system) เป็นระบบบริหารงานบุคคลที่ตรงข้ามกับระบบคุณธรรมส่วนใหญ่จะใช้ระบบเครือญาติ หรือระบบพวกพ้อง

4. การอำนวยการ (Directing) เป็นขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการบริหารและเป็นบทบาทที่สำคัญของนักบริหาร เพราะการสั่งการและคาสั่งของผู้บริหารจะมีผลกระทบต่อพฤติกรรมขององค์การหรือหน่วยงาน ซึ่งอาจจะเป็นไปตามแผนหรือเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ก็ได้การสั่งการเป็นการตัดสินใจของผู้บริหาร ในการกำหนดให้ผู้ร่วมงานในการปฏิบัติงาน หรือดำเนินการในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเป็นการตัดสินใจในการเลือกทางเดินขององค์การก็ได้ ในการสั่งการนั้นผู้บริหารอาจสั่งการได้ 2 วิธี คือ การสั่งการเป็นลายลักษณ์อักษร และการสั่งการด้วยวาจา ในการสั่งการนั้นมีข้อที่ควรคำนึงถึง คือ

4.1 การสั่งการนั้นก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์การเพียงใด

4.2 ผู้บริหารมีข้อมูล ผลการวิจัยและความคิดของนักวิชาการประกอบการตัดสินใจสั่งการเพียงใด

4.3 คำนึงถึงความสามารถของผู้รับคาสั่งด้วยหรือยัง

4.4 ปัจจัยเกื้อกูลและอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน

4.5 เป็นคำสั่งที่ชัดเจน และเกิดความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้สั่งและผู้รับคาสั่งหรือไม่

5. การประสานงาน (Co-ordinaing) หมายถึง การประสานงานระหว่างหน่วยงานหรือตำแหน่งที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการติดต่อสื่อสารภายในองค์การ เพื่อให้การดาเนินงานขององค์การหรือหน่วยงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ การประสานงานระหว่างหน่วยงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ การประสานงานเป็นขั้นหนึ่งของกระบวนการบริหาร ซึ่งผู้บริหารจะต้องใช้เทคนิคในการส่งเสริม ชักจูง ตักเตือน และช่วยเหลือให้ทุกหน่วยงานขององค์การ หน้าที่ขององค์การเป็นจุดมุ่งหมายปลายทาง วัตถุประสงค์กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติตามกำหนดเวลาและสถานที่ตลอดจนผู้รับผิดชอบ ทำให้ผู้เกี่ยวข้องทราบว่าในเวลาใด ใคร

ทำอะไร ที่ไหน และทำอย่างไร เป็นการสะดวก ทุกฝ่ายในการติดต่อประสานงานเกี่ยวกับกระบวนการของการผลิตและผลผลิตต่อไป

5.1 วิธีการประสานงานภายในองค์การ

5.1.1 จัดแผนผังแสดงสายงาน และกำหนดหน้าที่ของหน่วยงาน และตำแหน่ง ต่างๆ ให้ชัดแจ้ง เพื่อป้องกันการปฏิบัติงานก้าวก่าย และซ้ำซ้อนกัน เมื่อหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายปฏิบัติงานตามที่กำหนดไว้ งานขององค์การย่อมสอดคล้องกัน

5.1.2 จัดให้มีระบบการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน และเข้าใจซึ่งกันและกัน

5.1.3 จัดให้มีคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์ หรือกำหนดแนวปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจจัดตั้งเป็นคณะกรรมการประจำ และหรือคณะกรรมการเฉพาะกิจ ก็ได้

5.1.4 การใช้วิธีการงบประมาณ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมให้การปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยงานหรือแต่ละโครงการ ประสานงานกัน และบรรลุเป้าหมายอย่างมีเอกภาพ

5.1.5 การติดตามผล เพื่อเป็นการติดตามผลงาน ความก้าวหน้าของงาน และหาทางแก้ไขข้อบกพร่อง และปัญหาต่าง ๆ

5.1.6 การใช้วิธีติดต่อนอกแบบ เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ในสายงานที่เกี่ยวข้อง โดยอาศัยการติดต่อแบบไม่เป็นทางการ และการใช้ความสัมพันธ์ส่วนบุคคล เพื่อช่วยให้ประสานงานเป็นไปด้วยดี

5.1.7 การใช้เจ้าหน้าที่ติดต่อเฉพาะ โดยการเลือกใช้บุคคลที่มีความเหมาะสมที่จะทำหน้าที่ประสานงานโดยเฉพาะ เช่น มีบุคลิกภาพดี มีความสุภาพอ่อนโยน และพูดจาน่าฟัง

5.1.8 จัดให้มีงานชุมชุมระหว่าสมาชิกในองค์การ โดยมีการจัดงานเลี้ยงสังสรรค์ประชุม สัมมนาเพื่อพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสานงานกันทางอ้อมด้วย

5.2 วิธีประสานงานระหว่างองค์การ

5.2.1 การกำหนดสิทธิและหน้าที่ขององค์การ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ขององค์การ จึงควรกำหนดสิทธิและหน้าที่ขององค์การให้ชัดเจน เพื่อหลีกเลี่ยงการปฏิบัติงานซ้ำซ้อน และการขัดแย้งกัน

5.2.2 การแต่งตั้งคณะกรรมการผสม เพื่อให้เกิดความร่วมมือ ร่วมใจ จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

5.2.3 การใช้งบประมาณ เพื่อให้องค์การต่างๆ ปฏิบัติงานตามโครงการ และงานที่รับผิดชอบตลอดจนเพื่อป้องกันการปฏิบัติงานซ้ำซ้อน

6. การรายงาน (Reporting) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติ และการประชาสัมพันธ์ขององค์การในการบริหารนั้นผู้บริหารจะต้องดำเนินการตามกระบวนการบริหาร เริ่มจากการวางแผนการ

จัดองค์การ การบริหารงานบุคคล การสั่งการ การประสานงาน ต่อจากนั้นก็เป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องติดตามผลว่าการที่ได้สั่งการหรือมอบหมายให้แก่ผู้ร่วมงานนั้น ผลการปฏิบัติงานรุดหน้าหรือไม่เพียงใด มีอุปสรรคและข้อขัดข้องประการใด ผลการปฏิบัติงานสอดคล้องและบรรลุเป้าหมายขององค์การหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อจะได้เป็นการประเมินผลงานขององค์การ และประเมินผลการปฏิบัติงานของเพื่อนร่วมงานด้วย และจะได้เป็นข้อมูลในการรายงานผลการปฏิบัติงานต่อผู้บังคับบัญชา และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบด้วย

7. งบประมาณ (Budgeting) หมายถึง การบริหารงบประมาณ ในการบริหารงานผู้บริหารมีภารกิจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณ มีภารกิจหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนแรก ได้แก่ การจัดทำงบประมาณซึ่งเป็นการวางแผนล่วงหน้าในการขอเงินเพื่อจัดซื้อหรือจัดจ้างหรือค่าใช้จ่าย และขั้นตอนที่สอง ได้แก่ การดำเนินการใช้เงินเพื่อจัดซื้อหรือจัดจ้างตามงบประมาณที่ได้รับนั้น

ทฤษฎีการจัดการ (เริ่มยุคใหม่) ของดรัคเกอร์ (Drucker, 2005) เสนอเป็นหลักการว่ากระบวนการจัดการประกอบด้วย

1. การวางแผน (Planning) เป็นการกำหนดหน้าที่การงานที่ต้องปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร โดยกำหนดว่าจะดำเนินการอย่างไรและดำเนินการเมื่อไร เพื่อให้ความสำเร็จตามแผนที่วางไว้ การวางแผนต้องควบคุมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

2. การจัดองค์การ (Organizing) เป็นการมอบหมายงานให้บุคคลในแผนกหรือฝ่ายได้ปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามแผนที่วางไว้ เมื่อแผนกหรือฝ่ายประสบความสำเร็จก็จะทาให้องค์การประสบความสำเร็จไปด้วยดี

3. การเป็นผู้นำ (Leading) เป็นการจูงใจ การชักนำ การกระตุ้นและชี้ทิศทางให้ดำเนินไปสู้เป้าหมาย โดยการเพิ่มผลผลิตและเน้นมนุษย์สัมพันธ์ทำให้เกิดระดับผลผลิตในระยะยาวที่สูงกว่าภาวะงานเพราะคนมักไม่ค่อยชอบภาวะงาน

4. การควบคุม (Controlling) เป็นภาระหน้าที่ของผู้บริหาร ที่จะต้องรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินผลการดำเนินงาน เปรียบเทียบผลงานปัจจุบันกับเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ และทำการตัดสินใจไปตามเกณฑ์หรือไม่

ดาร์ฟ (Dalf, 2006 อ้างใน สาคร สุขศรีวงศ์, 2550: 26-27) กล่าวถึง กิจกรรมหลักทางการจัดการแบ่งออกเป็นกระบวนการ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม 4 ประการ คือ

1. การวางแผน (Planning) ประกอบด้วย การกำหนดขอบเขตของธุรกิจ ตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ตลอดจนกำหนดวิธีการเพื่อให้สามารถดำเนินงานได้ตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้

2. การจัดองค์การ (Organizing) ประกอบด้วย การจัดบุคคล แบ่งแผนงาน และจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ให้เหมาะสม สอดคล้องกับแผนงาน เพื่อให้องค์กรสามารถดาเนินการตามแผนให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด

การวางแผนและการจัดการองค์กรนี้จัดได้ว่าอยู่ในส่วนของการคิดซึ่งเป็นนามธรรมเพื่อให้ส่วนการคิดนี้นำไปสู่การกระทาที่สำเร็จเป็นรูปธรรมจะต้องอาศัยสมาชิกในองค์กรซึ่งหมายถึงตนเองและผู้อื่นร่วมกันทำงาน และเพื่อให้สมาชิกสามารถทำงานได้ตามความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่และบรรลุวัตถุประสงค์ จะต้องอาศัยกิจกรรมในลำดับต่อไปนี้ เรียกว่า การชี้นาe

3. การชี้นำ (Leading) ประกอบด้วยเนื้อหา 2 เรื่องสำคัญ คือ ภาวะผู้นำ (Leadership) ซึ่งเกี่ยวกับการพัฒนาตัวผู้บริหารเอง และการจูงใจ (Motivation) ซึ่งเกี่ยวกับการชักจูง หรือการกระตุ้นให้ผู้อื่นทำงานได้เต็มที่ตามความรู้ความสามารถ

4. การควบคุมองค์กร (Controlling) เป็นการควบคุมองค์กรให้การดำเนินงานต่างๆภายในองค์กร เป็นไปตามแผนงาน ความคาดหวังหรือมาตรฐานที่กำหนด

จากที่กล่าวมาในข้างต้น บริบทที่สำคัญประการหนึ่งของนักบริหาร คือการจัดการ หรือการบริหารองค์การ ให้สามารถ อยู่ได้อย่างมีเสถียรภาพ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง โดยรวบรวมเอากลุ่มกิจกรรมต่างๆ ขององค์การ นำไปสู่การปฏิบัติเพื่อความสำเร็จในเป้าหมาย โดยคำนึงถึงความมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความประหยัด

2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับธรรมาภิบาล

2.3.1 ความหมายของธรรมาภิบาล

เนื่องจากมีการใช้คำเรียกที่แตกต่างกันเช่น ธรรมาภิบาล ธรรมรัฐ สุประศาสนการประชารัฐ การปกครองที่ดี การบริหารบ้านเมืองที่ดี และอื่นๆ ในการศึกษาครั้งนี้จะใช้คำว่า “ธรรมาภิบาล” ในการสัมมนาวิชาการเรื่อง “ จากวิกฤติสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งจัดโดย TDRI (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย) ได้อธิบายว่า “ธรรมาภิบาล” เป็นศัพท์ที่สร้างขึ้นจากคำว่า “ธรรม” ซึ่งแปลว่า ความดี หรือกฎเกณฑ์ ส่วนคำว่า “อภิบาล” แปลว่า บำรุงรักษา ปกครอง เมื่อรวมกันก็กลายเป็น “ธรรมาภิบาล” ซึ่งมีความหมายเดียวกันกับคำว่า Good Governance

เนื่องจากมีองค์กรระหว่างประเทศและนักวิชาการได้ให้คำนิยามและความหมายของธรรมาภิบาลไว้จึงขอนำเสนอดังต่อไปนี้

ธนาคารโลก หรือ **World Bank** ได้นำไปใช้ครั้งแรกเมื่อประมาณปี ค.ศ. 1989 ซึ่งใช้ในรายงานเรื่อง “Sub – Sahara : From Crisis to Sustainable Growth” (นฤมล ทับจุมพล, 2541, หน้า 15-31) โดยให้ความหมายว่า Good Governance เป็นลักษณะ และวิถีทางของการที่มีการใช้อำนาจทางการเมือง เพื่อจัดการงานของบ้านเมือง โดยเฉพาะการจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมของ

ประเทศเพื่อการพัฒนา โดยนัยของความหมายของธนาคารโลก เป็นการชี้ให้เห็นความสำคัญของการมีธรรมาภิบาลเพื่อช่วยในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้รัฐบาลสามารถให้บริการที่มีประสิทธิภาพ มีระบบที่ยุติธรรม มีกระบวนการกฎหมายที่อิสระที่ทำให้มีการดำเนินการให้เป็นไปตามสัญญา อีกทั้งระบบราชการฝ่ายนิติบัญญัติ และสื่อที่มีความโปร่งใสรับผิดชอบ และตรวจสอบได้

องค์การสหประชาชาติ หรือ United Nations : UN ให้ความสำคัญกับธรรมาภิบาล เพราะเป็นหลักการพื้นฐานในการสร้างความเป็นอยู่ของคนในสังคมทุกประเทศให้มีการพัฒนาที่เท่าเทียมกัน และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การดำเนินการนี้ต้องเกิดจากความร่วมมือระหว่างภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อกระจายอำนาจให้เกิดความโปร่งใส ธรรมาภิบาล คือ การมีส่วนร่วมของประชาชน และสังคมอย่างเท่าเทียมกัน และมีคำตอบพร้อมเหตุผลที่สามารถชี้แจงกันได้

United Nations and Development Programme : UNDP ให้นิยามคำว่าธรรมาภิบาลว่าหมายถึง การดำเนินงานของภาคการเมือง การบริหาร และภาคเศรษฐกิจที่จะจัดการกิจการของประเทศในทุกระดับ ประกอบด้วยกลไก กระบวนการ และสถาบันต่างๆ ที่ประชาชน และกลุ่มสามารถแสดงออกซึ่งผลประโยชน์ปกป้องสิทธิของตนเองตามกฎหมาย และแสดงความเห็นที่แตกต่างกันบนหลักการของการมีส่วนร่วม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ การส่งเสริมหลักนิติธรรม เพื่อให้มั่นใจได้ว่าการจัดลำดับความสำคัญทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ยืนอยู่บนความเห็นพ้องต้องกันทางสังคม และเสียงของคนยากจนและผู้ด้อยโอกาสได้รับการพิจารณาในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการพัฒนา (สุดจิต นิมิตกุล, 2543, หน้า 13)

ธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย (The Asian Development Bank : ADB) กล่าวว่า ธรรมาภิบาล คือ การมุ่งความสนใจไปที่องค์กรประกอบที่ทำให้เกิดการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้แน่ใจว่านโยบายที่กำหนดไว้ได้ผล หมายถึง การมีบรรทัดฐานเพื่อให้มีความแน่ใจว่ารัฐบาลสามารถสร้างผลงานตามที่สัญญาไว้กับประชาชนได้ (อมรา พงศาพิชญ์ และ นิตยา ภัทรลีรดะพันธุ์, 2541, หน้า 18)

องค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศของญี่ปุ่น – JICA กล่าวถึง ธรรมาภิบาลใน “Participatory Development and Good Governance Report of the Aid Study Committee (1995)” ว่าเป็นรากฐานของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม โดยกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ที่จะส่งเสริมการมีส่วนร่วม และสร้างบรรยากาศให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วม จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน พึ่งตนเองได้ และมีความยุติธรรมทางสังคม (อมรา พงศาพิชญ์, 2543, หน้า 7)

ในทัศนะของธนาคารโลก และธนาคารพัฒนาเอเชีย ธรรมมาภิบาลเป็นการใช้อำนาจทางการเมืองเพื่อจัดการงานของบ้านเมืองโดยให้บริการสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ มีระบบที่ยุติธรรมกระบวนการทางกฎหมายที่อิสระ ในขณะที่นิยามของธนาคารพัฒนาแห่งเอเชียเน้นไปที่องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการบริการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยรวมแล้ว ทั้งธนาคารโลก และธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย ต่างเน้น

ประเด็นการบริหารจัดการของภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพ และโปร่งใส ดังนั้น แนวคิดขององค์กรระหว่างประเทศ จึงเป็นเรื่องการสร้างความเชื่อถือและความชอบธรรมของรัฐบาลที่มีต่อต่างประเทศ

แม้ว่าประเทศไทยทำสัญญาการค้ากับประเทศตะวันตกในรัชกาลที่ 4 (พ.ศ.2398) โดยประเทศไทยเปิดรับการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม แต่รูปแบบการเมืองการปกครองของไทยได้ถูกปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยทีละเล็กทีละน้อยจนกระทั่งมีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในสมัยรัชกาลที่ 7 (พ.ศ. 2475)อย่างไรก็ตามการเมืองการปกครองของไทยปัจจุบันยังอยู่ในระหว่างการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงรัฐบาลไทยยังขาดเสถียรภาพและพื้นฐานระบอบประชาธิปไตยยังไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร ไม่ว่าจะเป็นด้านคุณภาพหรือระดับการศึกษาความเสมอภาคทางสิทธิและสถานภาพทางสังคม ปัญหาดังกล่าวผลักดันให้ประเทศไทยให้ความสำคัญต่อการสร้างธรรมาภิบาล ในประเทศไทยได้มีองค์กรที่เกี่ยวข้องและบุคคลที่สนใจเกี่ยวกับธรรมาภิบาลให้ความหมายของคำว่าธรรมาภิบาลไว้ดังนี้

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ได้ระบุหลักการของคำนิยาม การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ได้ระบุหลักการของคำนิยาม การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีไว้ดังนี้ “การบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดีเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการและฝ่ายธุรกิจสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศเพื่อบรรเทา ป้องกัน หรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤตภยันตรายที่หากจะมีมาในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมอันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สอดคล้องกับความเป็นไทย รัฐธรรมนูญ และกระแสโลกยุคปัจจุบัน” (สุดจิต นิมิตกุล, 2543, หน้า 24)

อานันท์ ปันยารชุน (2542, หน้า 12) กล่าวถึง ธรรมาภิบาลว่า “เป็นผลลัพธ์ของการจัดการกิจกรรม ซึ่งบุคคลและสถาบันทั่วไป ภาครัฐและเอกชนมีผลประโยชน์ร่วมกันได้กระทำลงไปในหลายทาง มีลักษณะเป็นขบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจนำไปสู่การผสมผสานผลประโยชน์ที่หลากหลายและขัดแย้งกันได้”

ธีรยุทธ บุญมี (2541, หน้า 12) ชี้ว่า “ความคิดธรรมรัฐเป็นการมอบอำนาจทางการเมือง การปกครองแบบใหม่ที่แข็งที่อตายตัว แต่ให้ปฏิสัมพันธ์กับภาคประชาชนให้มีลักษณะแยกย่อยมากขึ้น แนวคิดธรรมรัฐ คือ การเป็นหุ้นส่วนกันในการบริหารและปกครองประเทศโดยรัฐ ประชาชน และเอกชน ซึ่งขบวนการอันนี้จะก่อให้เกิดความเป็นธรรม ความโปร่งใส ความยุติธรรม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของคนดี ซึ่งแนวคิดนี้เกิดจากการที่ประชาชนเห็นว่า ระบบราชการล้าหลังทุกส่วนต้องการปฏิรูปต้องมีการปรับโครงสร้างราชการให้ดีขึ้น ให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้นและประชาชนต้องการให้มีการ

ตรวจสอบโดยสื่อมวลชน และนักวิชาการ” ธีรยุทธ บุญมี เป็นผู้ที่อธิบายว่า ธรรมาภิบาลเป็นกระบวนความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างภาครัฐ สังคม เอกชน และประชาชน ซึ่งทำให้การบริหารราชการแผ่นดินมีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีความร่วมมือของฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทยต้องปฏิรูประบบ 4 ส่วน คือ ปฏิรูปภาคราชการ ภาคธุรกิจเอกชน ภาคเศรษฐกิจสังคม และปฏิรูปกฎหมาย

ประเวศ วะสี (2542, หน้า 15) อธิบายว่า “การที่สังคมประกอบด้วยภาคสำคัญๆ 3 ภาค คือ ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน เมื่อพิจารณาถึงธรรมาภิบาลก็จะรวมถึงความโปร่งใส ความถูกต้องของสามภาคดังกล่าว ธรรมาภิบาลในทัศนะของนายแพทย์ประเวศ วะสี จึงเป็นเสมือนพลังผลักดันที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของประเทศชาติ”

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2541, หน้า 14) ให้ความหมายธรรมาภิบาลว่า “การที่กลไกของรัฐ ทั้งการเมืองและการบริหาร มีความแข็งแกร่ง มีประสิทธิภาพ สะอาด โปร่งใส และรับผิดชอบ เป็นการให้ความสำคัญกับภาครัฐและรัฐบาลเป็นด้านหลัก”

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2543, เอกสารอัดสำเนา)ได้ให้ความสำคัญองค์กรประชาสังคม ซึ่งมีส่วนในการร่วมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ทั้งนี้องค์กรรัฐจะอาศัยการบริหารการจัดการที่ดีเป็นกลไกเกื้อหนุน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการฟื้นฟูสังคม และเศรษฐกิจของชุมชนให้ยั่งยืน

จะเห็นได้ว่าความหมายและคำนิยามของคำว่า “ธรรมาภิบาล” มีความหลากหลาย ซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะการปกครอง วัฒนธรรม และวัตถุประสงค์ ของประเทศและองค์กรที่ผลักดันให้นำแนวคิดนี้ไปใช้ อย่างไรก็ตามคำนิยามต่างๆ เหล่านั้น มีแนวคิดพื้นฐานหลักการ กระบวนการ และผลที่คาดหวัง ที่ใกล้เคียงกันหลายประเด็น ดังได้สังเคราะห์ และสรุปไว้ อาทิเช่น การสร้างธรรมาภิบาล เพื่อการปฏิรูปการบริหารการปกครองประเทศให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และกระตุ้นให้ประชาชนทุกฝ่ายทุกระดับร่วมกันพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครอง

จากการศึกษา พบว่า คำนิยามที่หน่วยงาน และนักวิชาการต่างๆ ซึ่งได้แก่ ธนาคารโลกธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย อานันท์ ปันยารชุน ธีรยุทธ บุญมี ประเวศ วะสี ชัยอนันต์ สมุทวณิช และสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ได้นำเสนอไว้นั้นมีความสอดคล้องกับบริบทการพัฒนา และ ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย และมีความเหมาะสมกับวัฒนธรรม สังคม และลักษณะการปกครองปัจจุบันของประเทศ จึงอาจสรุปรวมได้ว่า “ธรรมาภิบาล” ทำหน้าที่เป็นกลไกเครื่องมือ และแนวทางการดำเนินงานที่เชื่อมโยงกันของภาคเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยเน้นความจำเป็นของการสรางความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน อย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้ประเทศมีพื้นฐานระบอบประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง มีความชอบธรรมของกฎหมาย มีเสถียรภาพ มีโครงสร้างและกระบวนการการบริหารที่มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน”

เมื่อปี พ.ศ. 2542 สำนักนายกรัฐมนตรี โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบวาระแห่งชาติ สำหรับการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี โดยกำหนดเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการ บ้านเมือง และสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ขึ้น ระเบียบนี้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 11 สิงหาคม 2542 โดยทุกส่วนราชการต้องถือปฏิบัติ และรายงานผลการปฏิบัติต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา (สมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย, 2544, หน้า 51-52) ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีได้ระบุถึงหลักสำคัญของธรรมาภิบาล 6 หลัก คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วมหลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบหลักของธรรมาภิบาลที่เสนอโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี เน้นการกำหนดเป็นกรอบแนวทางให้แก่หน่วยงานราชการเพื่อถือปฏิบัติ

1. หลักนิติธรรม ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่างๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคมและสังคมยินยอมพร้อมใจกันปฏิบัติตามกฎหมาย กฎข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล

2. หลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม และส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

3. หลักความโปร่งใส ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

4. หลักความมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศไม่ว่าด้วย การแสดงความเห็น การไต่สวนสาธารณะประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติหรืออื่นๆ

5. หลักความรับผิดชอบ ได้แก่ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

6. หลักความคุ้มค่า ได้แก่ การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัด ใช้ของอย่างคุ้มค่าสร้างสรรค์สินค้า และบริการที่มีคุณภาพ สามารถแข่งขันในเวทีโลก และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน (ชนะศักดิ์ ยุวบูรณ์, 2543, หน้า 13)

กระทรวงมหาดไทย องค์ประกอบในการเสริมสร้างการบริการกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีของกระทรวงมหาดไทย มี 11 องค์ประกอบคือ การมีส่วนร่วม ความยั่งยืน สิ่งที่ชอบธรรม ความโปร่งใส ความเป็นธรรมและความเสมอภาค ความรู้และทักษะของเจ้าหน้าที่ ความเสมอภาคทางเพศ ความอดทนอดกลั้น หลักนิติธรรม ความรับผิดชอบ และการเป็นผู้กำกับดูแล จะเห็นได้ว่า องค์ประกอบของธรรมาภิบาลที่เสนอโดยกระทรวงมหาดไทยเน้นด้านการบริหาร การปกครอง การพัฒนา และการกระจายอำนาจ ซึ่งเป็นสายงานที่กระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบโดยตรง (สุดจิต นิมิตกุล, 2543, หน้า 24)

1. การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นการมีส่วนร่วมทั้งประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐในการบริหารงาน เพื่อให้เกิดความคิดริเริ่ม และพลังการทำงานที่สอดประสานกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายในการให้บริการประชาชน

2. ความยั่งยืน (Sustainability) มีการบริหารงานที่อยู่บนหลักการของความสมดุลทั้งในเมืองและชนบท ระบบนิเวศน์ และทรัพยากรธรรมชาติ

3. ประชาชนมีความรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ชอบธรรม (Legitimacy) และให้การยอมรับ (Acceptance) การดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ประชาชนพร้อมที่จะยอมสูญเสียประโยชน์ส่วนตัวไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวมที่ต้องรับผิดชอบร่วมกัน

4. มีความโปร่งใส (Transparency) ข้อมูลต่างๆ ต้องตรงกับข้อเท็จจริงของการดำเนินการและสามารถตรวจสอบได้ มีการดำเนินงานที่เปิดเผยชัดเจนและเป็นไปตามที่กำหนดไว้

5. ส่งเสริมความเป็นธรรม (Equity) และความเสมอภาค (Equality) มีการกระจายการพัฒนาอย่างทั่วถึงเท่าเทียมกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติ มีระบบการรับเรื่องราวร้องทุกข์ที่ชัดเจน

6. มีความสามารถที่จะพัฒนาทรัพยากร และวิธีบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี เจ้าหน้าที่ของทุกหน่วยงานจะต้องรับการพัฒนาความรู้และทักษะเพื่อให้สามารถนำไปปรับใช้กับการทำงานได้ และมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจนเพื่อให้ทุกหน่วยงานยึดถือเป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน

7. ส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ (Promoting Gender Balance) เปิดโอกาสให้สตรีทั้งในเมืองและชนบทเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสังคมในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นมากขึ้น

8. การอดทนอดกลั้น (Tolerance) และการยอมรับ (Acceptance) ต่อทัศนะที่หลากหลาย (Diverse Perspectives) รวมทั้งต้องยุติข้อขัดแย้งด้วยเหตุผล หาจุดร่วมที่ทุกฝ่ายยอมรับร่วมกันได้

9. การดำเนินงานตามหลักนิติธรรม (Operating by Rule of Law) พัฒนา ปรับปรุง แก้ไข และเพิ่มเติมกฎหมายให้มีความทันสมัยเป็นธรรม

10. ความรับผิดชอบ (Accountability) เจ้าหน้าที่ต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชน ความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานจะเป็นตัวชี้วัดสำคัญ ในการประเมินความสำเร็จของหน่วยงาน และเจ้าหน้าที่

11. เป็นผู้กำกับดูแล (Regulator) แทนการควบคุม โอนงานบางอย่างไปให้องค์กรท้องถิ่นซึ่งใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด หรืองานบางอย่างก็ต้องแปรรูปให้เอกชนดำเนินงานแทน

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการและพลเรือน (ก.พ.) หลักธรรมาภิบาลของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการและพลเรือนเป็นผลจากการประชุม ประจำปีระหว่างส่วนของข้าราชการและสำนักงาน ก.พ. เมื่อ วันที่ 23 ธันวาคม 2542 ซึ่งประกอบด้วยหลักการสำคัญๆ 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า หลักการมีส่วนร่วม และหลักคุณธรรม จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบของสำนักงาน ก.พ. เน้นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล และการให้บริการของรัฐ

องค์ประกอบของธรรมมาภิบาลตามที่ United Nations Development Programme : UNDP เสนอประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของประชาชน กฎหมายที่ยุติธรรม ความเปิดเผยโปร่งใส การมีฉันทานุมัติร่วมในสังคม กลไกการเมืองที่ชอบธรรม ความเสมอภาค ประสิทธิภาพและประสิทธิผล พันธะความรับผิดชอบต่อสังคมและการมีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงค์ศักดิ์, 2541, หน้า 6)

1. การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) ประชาชนทั้งหญิงและชาย มีส่วนร่วมในกระบวนการการตัดสินใจอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมโดยตรงหรือทางอ้อม โดยผ่านสถาบันต่างๆที่มีอำนาจอันชอบธรรม (Legitimate Intermediate Institution)

2. กฎหมายที่ยุติธรรม (Rule of Law) การปกครองประเทศจะใช้กฎหมายเป็นบรรทัดฐานและทุกคนต้องเคารพกฎหมาย โดยที่กรอบของกฎหมายที่ใช้ในประเทศต้องมีความยุติธรรม และถูกบังคับใช้กับคนในกลุ่มต่างๆอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

3. ความเปิดเผยโปร่งใส (Transparency) การบวนการการทำงาน กฎเกณฑ์กติกาต่าง ๆ มีความเปิดเผยตรงไปตรงมา ข้อมูลข่าวสารต่างๆในสังคมสามารถถ่ายโอนได้เป็นอิสระ (Free Flow of Information) ประชาชนสามารถเข้าถึงและรับทราบข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะของทางราชการได้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

4. การมีฉันทานุมัติร่วมในสังคม (Consensus Orientation) การตัดสินใจดำเนินนโยบายใดๆของรัฐต้องมีการประสานความต้องการหรือผลประโยชน์ที่แตกต่างของกลุ่มคนในสังคมให้เกิดเป็นความเห็นที่ตรงกัน (Broad Consensus) บนพื้นฐานของสิ่งที่เป็นประโยชน์สูงสุดแก่สังคมโดยรวม

5. กลไกการเมืองที่ชอบธรรม (Political Legitimacy) การเข้าสู่อำนาจทางการเมืองมีความ ชอบธรรม และเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม เช่น การได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีคุณภาพ การมีคณะรัฐมนตรีที่ปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์แก่ส่วนร่วม การมีระบบราชการที่สุจริตประใสตรวจสอบได้ การมีกระบวนการเปิดเผยทรัพย์สินและหนี้สินของนักการเมือง การมีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ทำหน้าที่ไต่สวนและวินิจฉัยเจ้าหน้าที่รัฐที่ร่ำรวยผิดปกติ

6. ความเสมอภาค (Equality) ประชาชนทุกคนมีความสามารถที่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงในโอกาสต่างๆ ในสังคม เช่น โอกาสพัฒนาหรือมีความกินอยู่ที่ดี โดยรัฐเป็นผู้จัดสรรสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการโดยเท่าเทียมกัน

7. ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency and Effectiveness) การบานการและสถาบันต่างๆ เช่น รัฐสามารถจัดสรร ใช้ทรัพยากรต่างๆได้อย่างคุ้มค่าและเหมาะสม เพื่อตอบสนองความต้องการของคนในสังคมโดยรวม รวมถึงการทำงานอย่างรวดเร็ว มีคุณภาพและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

8. พันธะความรับผิดชอบต่อสังคม (Accountability) การตัดสินใจใด ๆ ของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนต้องกระทำโดยมีพันธะความรับผิดชอบในสิ่งที่ ตนเองกระทำต่อสาธารณชนหรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับหน่วยงานนั้น โดนคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ส่วนรวมเป็นหลัก และมีจิตใจที่เสียสละ เห็นคุณค่าของสังคมที่ตนเองสังกัดอยู่

9. การมีวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ (Strategic Vision) การที่ผู้นำ และประชาชนในประเทศมีวิสัยทัศน์ในการสร้างธรรมาภิบาล และการพัฒนาอย่างยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการและพลเรือน (ก.พ.), 2544, หน้า 9-10)

2.3.2 วิวัฒนาการของธรรมาภิบาล

ธรรมาภิบาลเป็นแนวคิดการปกครองที่มีมาแต่สมัย เพลโต (Plato) และอริสโตเติล (Aristotle) นักปราชญ์หลายท่านได้พยายามที่จะค้นหารูปแบบการปกครองที่ดี แต่ก็ยังไม่ได้ความหมายและขอบเขตที่ชัดเจน อาจกล่าวได้ว่าวิวัฒนาการของรูปแบบอภิบาลที่ดีเกิดขึ้นช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อมีการค้นหารูปแบบการปกครองที่สามารถนำประเทศไปสู่การปกครองแบบประชาธิปไตยตะวันตกของประเทศที่เพิ่งได้รับการปลดปล่อยจากอาณานิคมและสามารถช่วยฟื้นฟูประเทศจากความเสียหายภายหลัง จากสงคราม ซึ่งต่อมารูปแบบการปกครองดังกล่าวผสมผสานกับระบบราชการของ Weberian ได้ถูกนำไปใช้ในประเทศต่างๆ ทั่วโลก อย่างไรก็ตามรูปแบบของ Weberian ยากที่จะนำไปประยุกต์ใช้และสานต่อเนื่องจากการขยายตัวของระบบราชการทำให้ยากต่อการจัดการและขาดความยืดหยุ่นในการที่จะปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ มีการตรวจสอบ สามารถประเมินผลงานได้อย่างชัดเจน และมีการแข่งขันเพื่อการจัดการการบริหารที่ดีขึ้น (พิทยา ว่องกุล, 2541, หน้า 43) อย่างไรก็ดีมีข้อสังเกตที่น่าสนใจประการหนึ่งเกี่ยวกับธรรมาภิบาล คือ การมีรัฐบาลที่มาจาก ประชาธิปไตยนั้นเป็นพื้นฐานที่ช่วยสนับสนุนให้นำไปสู่การมีธรรมาภิบาลได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้การพัฒนาทางเศรษฐกิจจะได้ผลดีนั้นต้องเป็นการบริหารการจัดการที่ดีทางด้านการเมือง และเศรษฐกิจของ ผู้ปฏิบัติการในทุกระดับ (พิทยา ว่องกุล, 2541, หน้า 45) และธนาคารโลกได้มีความเห็นไปในแนวเดียวกันที่ว่า การใช้อำนาจทางการเมืองเพื่อควบคุมสังคมโดยสัมพันธ์กับการพัฒนาทางด้านสังคม และเศรษฐกิจ ให้มีความชอบธรรมและความโปร่งใสในการปฏิบัติการ จะเป็นตัวตัดสินว่าการจัดการนั้นดีหรือไม่

ช่วงต้น พ.ศ. 2523 นักวิชาการส่วนใหญ่เห็นพ้องกันว่าแนวทางการบริหารภาครัฐที่เป็นอยู่ไม่สอดคล้องกับเศรษฐกิจและสังคมโลกที่ปรับเปลี่ยนตลอดเวลาและมีความจำเป็นต้องมีการปฏิรูปและปรับปรุงแบบการปกครองใหม่ ในช่วงเวลาดังกล่าวมีองค์กรระหว่างประเทศที่สำคัญๆ เช่น ธนาคารโลก (World Bank) และกองทุนนานาชาติ ได้เข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนและพัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับการปกครองที่ดี หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า “Good Governance” หรือ “ธรรมาภิบาล”

ธรรมาภิบาล เป็นแนวคิดที่ใช้ในสาขารัฐศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์ โดยเป็นคำที่อยู่รวมกับกลุ่มคำประชาธิปไตย ประชาสังคม การมีส่วนร่วมของประชาชน สิทธิมนุษยชน และการพัฒนาที่ยั่งยืน ในช่วงศตวรรษที่ผ่านมา กลุ่มคำดังกล่าวนี้มีความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปองค์กรของรัฐ นักรัฐประศาสนศาสตร์ส่วนหนึ่งมองว่า ธรรมาภิบาลเป็นมิติใหม่ที่เน้นบทบาทของผู้บริหารในการที่จะปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ มีการตรวจสอบ สามารถประเมินผลงานได้อย่างชัดเจน และมีการแข่งขันเพื่อการจัดการบริหารที่ดีขึ้น

2.3.3 งานศึกษาเกี่ยวกับธรรมาภิบาล

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาลที่นำมาใช้ในการสังเคราะห์ในโครงการวิจัยนี้ ผู้วิจัยพบว่างานศึกษาส่วนใหญ่เน้นการนำธรรมาภิบาลไปปรับใช้กับการแก้ปัญหาต่างๆ ที่มีอยู่ในประเทศ และการสร้างแนวทางในการพัฒนาประเทศด้วยหลักธรรมาภิบาลในประเด็นสำคัญที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงธรรมาภิบาลในภาคเอกชน การปราบปรามคอร์รัปชั่น ธรรมาภิบาลกับการพัฒนาเศรษฐกิจ ตัวชี้วัด คุณภาพของชีวิตและการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน ธรรมาภิบาลเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อม ธรรมาภิบาลกับเทคโนโลยีสารสนเทศ งานศึกษาดังกล่าวให้ความสนใจธรรมาภิบาลในด้านต่างๆ (พิทยา ว่องกุล, 2541, หน้า 50-52) ซึ่งสามารถสรุปได้พอสังเขปดังนี้

1. แนวคิดธรรมาภิบาลและธรรมาภิบาลในภาครัฐ

กลุ่มเนื้อหามีประเด็นที่เกี่ยวกับ ความหมาย องค์ประกอบ หลักธรรมาภิบาลทั่วๆ ไป และการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ประเทศไทย บางส่วนเป็นบทของการวิเคราะห์ และแสดงการคิดเห็นของผู้เขียนบทความ ในด้านธรรมาภิบาลกับการปฏิรูประบบราชการ ธรรมาภิบาลกับการเมือง ธรรมาภิบาลกับสังคม และธรรมาภิบาลกับเศรษฐกิจของไทยและต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา แคนาดา ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และประเทศในแถบแอฟริกาและประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคเอเชีย ซึ่งในเอกสารเหล่านี้ได้สะท้อนความคิดเห็น และความเข้าใจของผู้เขียนแต่ละท่านเกี่ยวกับลักษณะของธรรมาภิบาล ข้อดีหรือข้อเสีย ซึ่งเป็นปะโยชน์อย่างยิ่งกับการทำความเข้าใจหลักธรรมาภิบาล วิวัฒนาการ และการปรับใช้ในภาครัฐของประเทศไทย

2. ประชาธิปไตยและการมีส่วนรวมของประชาชน

กลุ่มเนื้อหานี้มีประเด็นสำคัญคือ ความเชื่อมโยงกันระหว่างประชาธิปไตยกับธรรมาภิบาลส่วนกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคม เป็นการกระตุ้นให้ประชาชนเห็นบทบาทที่สำคัญของการ

แสดงความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมทั้งในเรื่องการเลือกตั้ง การออกกฎหมาย รวมไปถึงการกล่าวถึงตัวบทกฎหมายที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางสังคมทั้งหมด เช่น ด้านการจัดการสภาพแวดล้อม ด้านการรักษาผลประโยชน์ของชุมชน ด้านสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังเนื้อหาที่เกี่ยวกับกระบวนการประชาสังคม ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนอันเป็นองค์ประกอบหลักของธรรมาภิบาล นั่นคือ การรวมตัวจัดตั้งเป็นองค์กรพัฒนาสังคมต่างๆ อันเป็นผลมาจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมกันการปกป้องและดูแลสิทธิของตนเอง และเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการการตัดสินใจในการจัดสรรทรัพยากร และจัดสร้างโครงการต่างๆ ของรัฐบาล

3. ธรรมาภิบาลในภาคเอกชน

กลุ่มเนื้อหานี้มีประเด็นเกี่ยวกับธรรมาภิบาลในภาคธุรกิจ (Good Corporate Governance) ซึ่งเป็นการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการจัดการธุรกิจของภาคเอกชนและรัฐวิสาหกิจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรและการให้บริการแก่ลูกค้า โดยผู้นำมีวิสัยทัศน์ มีการบริหารการจัดการที่ทันสมัย มีการทำงานรวมกันระหว่างบริษัทและพนักงาน มีการพัฒนาบุคลากรอยู่สม่ำเสมอมีระบบการบริหารที่ตรวจสอบได้ และมีการดำเนินงานที่สนองตอบต่อความต้องการของลูกค้า

4. การปราบปรามคอร์รัปชั่น

กลุ่มเนื้อหานี้มีประเด็นการปราบปรามคอร์รัปชั่นซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการธรรมาภิบาล เป็นแนวทางในการจัดการแก้ปัญหาการทุจริตในวงราชการไทย จัดการปราบปราม การคอร์รัปชั่นที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และส่งเสริมให้มีกระบวนการป้องกันการคอร์รัปชั่นในอนาคต

5. ธรรมาภิบาลกับการพัฒนาเศรษฐกิจ

กลุ่มเนื้อหานี้มีประเด็นการนำเอาหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ดีขึ้น โดยเน้นความโปร่งใสของการบริหารการจัดการของภาครัฐและภาคธุรกิจมุ่งการสร้างสภาวะการค้าเสรี ไม่มีการผูกขาดทางสินค้า มีการเผยแพร่ข้อมูลและข่าวสารที่รวดเร็วและถูกต้องสู่สาธารณชนอย่างทั่วถึง มีระบบการทำงานที่สามารถตรวจสอบได้ มีการปรับโครงสร้างและกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจของโลก และการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศ

6. ตัวชี้วัดคุณภาพของชีวิตและการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน

กลุ่มเนื้อหานี้มีประเด็นตัวชี้วัดคุณภาพของชีวิตด้านสังคม และเศรษฐกิจ เป็นการศึกษาแนวทางการทรัพยากรมนุษย์ การสร้างความกินดีอยู่ดีของประชาชน การลดปัญหาสังคม การมีความเสมอภาคทั้งทางด้านการศึกษา การทำงาน ไม่ว่าจะต่างเพศ ต่างศาสนา ซึ่งผลของตัวชี้วัดคุณภาพของชีวิตอย่างเช่น ระดับการศึกษาของประชาชน จะเป็นตัวบ่งชี้ระดับความพร้อมและความเข้มแข็งของพื้นฐาน

ของสังคมที่จะมีการส่งเสริมการสร้างธรรมาภิบาล แนวทางการสร้างตัวชี้วัดดังกล่าวและบทเรียนการนำตัวชี้วัดไปปฏิบัติใช้สามารถนำมาเป็นแนวทางพัฒนาตัวชี้วัดธรรมาภิบาลในประเทศได้

7. ธรรมาภิบาลเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อม

กลุ่มเนื้อหานี้มีประเด็นการนำเอาหลักธรรมาภิบาลเข้ามาใช้ในกระบวนการ ทางด้านสิ่งแวดล้อมโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมรับผิดชอบ รักษาและดูแลสิ่งแวดล้อมในชุมชน พร้อมทั้งความร่วมมือกับภาครัฐในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนอกจากนี้ระบบตรวจสอบได้ ของการจัดสรรงบประมาณส่วนภูมิภาคหรือท้องถิ่นในการจัดการสิ่งแวดล้อมและความโปร่งใสในการจัดทำโครงการ ก็เป็นประเด็นสำคัญที่สามารถนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในกระบวนการบริหารการจัดการได้

8. หลักธรรมาภิบาลและหลักพระพุทธศาสนา

กลุ่มเนื้อหานี้มีประเด็นเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลกับหลักพระพุทธศาสนา เป็นการนำเอาหลักธรรมาภิบาลในปัจจุบันมาเปรียบเทียบกับหลักธรรมาภิบาลทั้งของไทยดั้งเดิม คือ หลักทศพิธราชธรรม และหลักทางพระพุทธศาสนา

9. ธรรมาภิบาลกับเทคโนโลยีสารสนเทศ

กลุ่มเนื้อหานี้มีประเด็นการเสนอให้มีการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในกระบวนการสร้างธรรมาภิบาล เช่น การจัดสร้างระบบฐานข้อมูล การเผยแพร่เอกสารและข่าวสารสู่สาธารณชนอย่างมีประสิทธิภาพและกว้างขวาง และการประชาสัมพันธ์การส่งเสริมให้มีหลักธรรมาภิบาล เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ก็มีประเด็นที่ควรตระหนักคือ กระบวนการจัดระบบหรือเผยแพร่ข่าวสารต้องเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความเป็นกลาง มีจริยธรรม เป็นไปอย่างถูกต้องโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ เช่นกัน

2.3.4 การกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance)

การกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) เป็นหลักการสากลที่ได้รับการยอมรับจากสถาบันนานาชาติ ว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้องค์การประสบความสำเร็จ โดยมีการนำคำว่า Good Governance มาใช้ครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. 1989 โดยปรากฏในรายงานของธนาคารโลก (World Bank) และต่อจากนั้นมาก็มีหน่วยงานต่างๆ ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับ Good Governance เป็นอย่างมาก เช่น คณะกรรมาธิการเศรษฐกิจ และสังคมสำหรับเอเชียและแปซิฟิกแห่งสหประชาชาติ (The United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific: UNESCAP) สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Program : UNDP) และองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development: OECD) เป็นต้น

จากวิกฤติเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ.2540 ได้ส่งผลกระทบเชิงลบต่อทุกภาคส่วนของสังคม โดยสาเหตุสำคัญส่วนหนึ่งเกิดจากการบริหารจัดการในระดับชาติ และระดับ

องค์กรทั้งในภาครัฐและเอกชนที่มีความบกพร่องและขาดประสิทธิภาพรวมถึงการกระทำผิดทุจริตและขาดจริยธรรม ส่งผลให้ประเทศไทยมีการบังคับใช้และปรับแก้กฎหมายต่างๆ เพื่อก่อให้เกิดและเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการทุกภาคส่วนภายในประเทศดังปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 (ยกเลิกเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม พ.ศ.2547) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2545 มาตรา 3/1 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ในฐานะที่เป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริมให้การพัฒนาระบบราชการดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์และนโยบายที่ชัดเจนไว้ในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ. 2551 - พ.ศ. 2555 เพื่อมุ่งเน้นและส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐต่างๆ ได้แก่ ส่วนราชการ จังหวัด องค์การมหาชนและสถาบันอุดมศึกษา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) และนำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมสู่มาตรฐานสากลเพื่อบรรลุเป้าประสงค์ประโยชน์สุขของประชาชนและรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.), 2552, หน้า 1)

วัตถุประสงค์

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ได้จัดทำเกณฑ์การประเมินเพื่อการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance Rating) ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อใช้ประเมินหน่วยงานภาครัฐและจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

2. เพื่อส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐนำเกณฑ์ดังกล่าวไปใช้เป็นแนวทางในการยกระดับการกำกับดูแลองค์การตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

3. เพื่อส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐมีการกำกับดูแลองค์การตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีอย่างยั่งยืน

4. เพื่อยกย่องชมเชยหน่วยงานภาครัฐที่ประสบความสำเร็จในการกำกับดูแลองค์การตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

2.3.5 แนวคิดการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

การกำกับดูแลองค์ภาครัฐการตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) เป็นหลักการสากลที่ได้ถูกอ้างถึงครั้งแรกถึงในรายงานของธนาคารโลก (World Bank) เมื่อปี ค.ศ. 1989 เรื่อง “Sub - Sahara Africa from Crisis to Sustainable Growth” กล่าวถึง

ความสำคัญของการมี Governance และการฟื้นฟูเศรษฐกิจรวมถึงได้อธิบายเกี่ยวกับการกำกับดูแลที่ดีหรือธรรมาภิบาลว่าเป็น “ลักษณะและวิถีทางของการใช้อำนาจในการใช้ทรัพยากรทางเศรษฐกิจและทางสังคมของประเทศ เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนซึ่งครอบคลุมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ การบริหารจัดการภาครัฐภาระรับผิดชอบกรอบตัวบทกฎหมายเกี่ยวกับการพัฒนาความโปร่งใสและข้อมูลข่าวสาร ” ต่อมากองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund) ทำการศึกษาและวิเคราะห์การให้ประเทศต่างๆ กู้เงิน เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจ พบว่า ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่นำไปสู่ความสำเร็จในการฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจของประเทศ คือ การที่ประเทศนั้นมี Good Governance ต่อจากนั้นแนวความคิดเกี่ยวกับ Governance ได้รับการถ่ายทอดผ่านหน่วยงานต่าง ๆ เช่น คณะกรรมาธิการเศรษฐกิจและสังคมสำหรับเอเชีย และแปซิฟิก แห่งสหประชาชาติ (The United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific : UNESCAP) สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Program : UNDP) และองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co - operation and Development : OECD) เป็นต้น

จากวิกฤติเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นใน ปี พ.ศ. 2540 ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนของสังคมไทย ซึ่งสาเหตุสำคัญส่วนหนึ่งเกิดจากการบริหารจัดการในระดับชาติ และระดับองค์กรทั้งในภาครัฐและเอกชนมีความบกพร่องและขาดประสิทธิภาพสูงรวมถึงการกระทำผิดทุจริต และขาดจริยธรรมของบุคลากรประกอบกับในปัจจุบันที่สถานการณ์ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการบริหารงาน ของราชการมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก และเป็นไปอย่างรวดเร็วแต่โครงสร้างการบริหารจัดการภาครัฐยังขาดความยืดหยุ่น และข้าราชการยังไม่สามารถปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์วัฒนธรรม ค่านิยม และวิธีการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้เกิดปัญหาทั้งในระดับโครงสร้างระดับนโยบาย และระดับการปฏิบัติการดังข้อสรุปต่อไปนี้

1. ภาครัฐขาดกลไกและกฎเกณฑ์ในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่มีประสิทธิภาพและคล่องตัวสอดรับกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมภายนอก

2. บุคลากรขาดความรู้ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน และค่านิยมที่มุ่งเน้นประโยชน์ของประชาชนรวมถึงการไม่สามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบราชการในปัจจุบัน จึงส่งผลให้การดำเนินงานในภาพรวมยังไม่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดความคุ้มค่าสูงสุดตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

3. ระบบการตัดสินใจและการบริหารจัดการของภาครัฐยังมีลักษณะที่ขาดความโปร่งใส บริสุทธิ์และยุติธรรมอย่างแท้จริงทำให้การบริหารจัดการโดยรวมไม่สามารถสนองตอบและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนได้ ในขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสหรือช่องทางให้เกิดการทุจริตและผิดจรรยาในการปฏิบัติราชการได้

4. ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจและเข้าไม่ถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์บ้านเมือง รวมถึงไม่รู้ระบบการปฏิบัติงานของราชการเพียงพอ ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมในกระบวนการตัดสินใจ แก้ไขปัญหาและตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของภาครัฐได้

5. เกิดปัญหาการทุจริตและการประพฤติมิชอบในภาครัฐอย่างกว้างขวาง ส่งผลให้ภาครัฐเกิดความสูญเสีย ทั้งในแง่ภาพลักษณ์ งบประมาณ รายได้นำส่งรัฐ และค่าใช้จ่ายเพื่อใช้ในการป้องกันและปราบปรามทุจริตภายในหน่วยงานภาครัฐเป็นอย่างมาก

จากประเด็นปัญหาที่สำคัญดังกล่าวข้างต้นทำให้ประเทศไทยมีการบังคับใช้และปรับแก้กฎหมายต่างๆ เพื่อก่อให้เกิดและเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการภาครัฐทุกภาคส่วนภายในประเทศอย่างต่อเนื่องตามลำดับ ดังนี้

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้วางรากฐานของธรรมาภิบาล โดยมีหลักการที่สำคัญ ได้แก่ การสร้างความโปร่งใสในการบริหารประเทศ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั้งระดับชาติ ท้องถิ่น ชุมชน และในทุกระดับตั้งแต่ร่วมรับรู้ไปจนถึงร่วมทำและร่วมรับผล

2. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) ได้กำหนดว่าการบริหารจัดการประเทศต้องเสริมสร้างหลักธรรมาภิบาลให้เข้มแข็ง เพื่อให้เกิดระบบบริหารจัดการที่ดีหรือหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) อันเป็นยุทธศาสตร์สำคัญที่จะป้องกันและแก้ไขปัญหาที่สะสมจนถึงขั้นวิกฤตทั้งในภาคเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง นอกจากนี้รัฐบาลจะต้องส่งเสริมค่านิยมและวิถีปฏิบัติที่ซื่อสัตย์ รับผิดชอบถูกต้อง เป็นธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้ โดยเฉพาะการลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดอันเป็นองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลดังกล่าว ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างให้เกิดขึ้นทั้งในวงการภาครัฐและภาคเอกชน อันเป็นเงื่อนไขสำคัญของการขจัดปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบหรือคอร์รัปชั่น ในการนี้จะต้องมีกฎระเบียบที่เป็นกติกากำหนดบังคับไว้ และจะต้องปลูกฝังลงไปในระบบการสร้างคนรุ่นใหม่ตั้งแต่เยาว์วัย

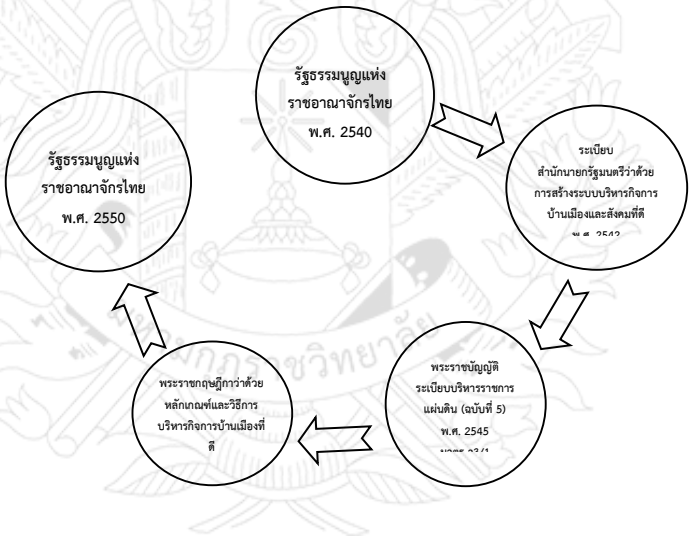
3. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2542 และมีผลบังคับใช้กับหน่วยงานของรัฐตั้งแต่วันที่ 11 สิงหาคม 2542 เป็นต้นมา ทั้งนี้ได้กำหนดให้ทุกหน่วยงานของรัฐดำเนินการบริหารจัดการโดยยึดหลักการ 6 ประการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ระเบียบนี้ได้ใช้มาระยะหนึ่ง กระทั่งสำนักนายกรัฐมนตรีได้ออกประกาศระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ 9 สิงหาคม พ.ศ. 2547 เพื่อยกเลิกระเบียบฯ ฉบับนี้

4. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 มาตรา 3/1 มีเจตนารมณ์ว่า “การบริหารราชการจะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเกิดความสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของ

รัฐ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า เชิงภารกิจแห่งรัฐ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การลดภารกิจและยุบเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็น การกระจายภารกิจและทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่น กระจายอำนาจการตัดสินใจ การอำนวยความสะดวกและสนองตอบความต้องการของประชาชน”

5. พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ได้กำหนดขอบเขตความหมายของคำว่า “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” ในภาพรวมซึ่งเป็นการชี้ให้เห็นวัตถุประสงค์ของการบริหารราชการที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา และเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการของทุกส่วนราชการในการกระทำภารกิจใดภารกิจหนึ่งว่าต้องมีความมุ่งหมายให้บรรลุเป้าหมายในสิ่งเหล่านี้ คือ

- เกิดประโยชน์สุขของประชาชน
- เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ
- มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ
- ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น
- มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อเหตุการณ์
- ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ
- มีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

ภาพที่ 3 การก่อให้เกิดและเสริมสร้างธรรมาภิบาล

6. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ระบุเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ดังนี้

หมวด 4 มาตรา 74 วรรคหนึ่ง “บุคคลผู้เป็นข้าราชการ ลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย เพื่อรักษา

ประโยชน์ส่วนรวม อำนวยความสะดวก และให้บริการแก่ประชาชนตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี”

หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ 3 มาตรา 78 “รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายในด้านการบริหารราชการแผ่นดิน โดยพัฒนาระบบงานภาครัฐ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ คุณธรรม และจริยธรรม ของเจ้าหน้าที่ของรัฐควบคู่ไปกับการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการทำงาน เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐใช้หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ” และ “จัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่น เพื่อให้การจัดทำและการให้บริการสาธารณะเป็นไปอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.), 2552, หน้า 2-5)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) มุ่งเน้นและให้ความสำคัญเกี่ยวกับ Good Governance ต่อการพัฒนาระบบราชการไทยอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง โดยในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. 2551 - พ.ศ. 2555) ได้ผลักดันการสร้างระบบราชการไทยให้เป็นกลไกของรัฐที่สำคัญต่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีด้วยการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย เพื่อเพิ่มขีดสมรรถนะข้าราชการให้สามารถเรียนรู้ ปรับตัว และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในการอำนวยความสะดวกและการให้บริการประชาชนได้อย่างทันกาล ทั้งนี้ต้องยึดมั่นในหลักจริยธรรมและธรรมาภิบาลโดยการสร้างระบบธรรมาภิบาลสำหรับการกำกับดูแลตนเองที่ดีเพื่อให้เกิดความโปร่งใส ถูกต้อง เป็นธรรม การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้การปฏิบัติราชการบรรลุเป้าประสงค์เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนและรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติ

กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ.2556 – พ.ศ.2561)

เป้าประสง	**สร้างความเชื่อถือไว้วางใจ (Trustworthy)**	**พัฒนาสุขภาวะ (Healthy)**	**มุ่งสู่ความยั่งยืน (Sustainable)**
หัวข้อ	**การยกระดับองค์การสู่ความเป็นเลิศ**	**การพัฒนาอย่างยั่งยืน**	**ก้าวสู่สากล**
ประเด็นยุทธศาสตร์	**ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างความเป็นเลิศในการให้บริการประชาชน** **กลยุทธ์** - พัฒนาระบบการให้บริการประชาชน - เสริมสร้างวัฒนธรรมการให้บริการที่เป็นเลิศ - พัฒนาระบบการจัดการข้อร้องเรียนและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน **ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาองค์การให้มีขีดสมรรถนะสูงและทันสมัย บุคลากรมีความเป็นมืออาชีพ** **กลยุทธ์** - พัฒนาหน่วยงานของรัฐให้มีขีดสมรรถนะสูง - พัฒนาระบบบริหารจัดการกำลังคนและพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพระบบราชการ - เพิ่มผลิตภาพในการปฏิบัติราชการ โดยการลดต้นทุนและส่งเสริมนวัตกรรม - สร้างความรับผิดชอบต่อสังคมและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน **ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารสินทรัพย์ของภาครัฐให้เกิดประโยชน์สูงสุด** **กลยุทธ์** - บริหารสินทรัพย์ของภาครัฐอย่างครบวงจร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ คุ้มค่า และสะท้อนต้นทุนที่แท้จริงของภาครัฐ **ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การวางระบบการบริหารงานราชการแบบบูรณาการ** **กลยุทธ์** - ออกแบบและพัฒนาระบบการบริหารงานแบบบูรณาการ - ปรับปรุงความสัมพันธ์และประสานความร่วมมือระหว่างราชการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น	**ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 การส่งเสริมระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน** **กลยุทธ์** - ทบทวนบทบาทภารกิจและอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐให้เหมาะสม ถ่ายโอนภารกิจงานและกิจกรรมที่ภาครัฐ ไม่จำเป็นต้องปฏิบัติเองให้ภาคส่วนต่างๆ **ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6 การยกระดับความโปร่งใสและสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาในการบริหารราชการแผ่นดิน** **กลยุทธ์** - ส่งเสริมและวางกลไกสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติราชการ - ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และมาตรการในการต่อต้านคอร์รัปชั่น	**ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 7 การสร้างความพร้อมของระบบราชการไทยเพื่อเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน** **กลยุทธ์** - พัฒนาระบบบริหารงานของหน่วยงานที่มีความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน - เสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับธรรมาภิบาลในภาครัฐของประเทศสมาชิกอาเซียน

ภาพที่ 4 การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย

นอกจากนี้การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทยแล้ว เพื่อให้การกำกับดูแลองค์การของส่วนราชการต่างๆ เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และมีความเป็นสากลเทียบเท่าหน่วยงานในต่างประเทศและภาคเอกชน สำนักงาน ก.พ.ร. จึงได้กำหนดให้ส่วนราชการและจังหวัดจัดทำนโยบายการกำกับดูแลองค์การที่ดี หรือ "Organizational Governance (OG)" เพื่อประกาศเจตนารมณ์ขององค์การว่าจะดำเนินการด้วยการยึดหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พร้อมกำหนดนโยบายครอบคลุมองค์ประกอบ 4 ด้าน ดังนี้

1) นโยบายด้านรัฐ สังคม และสิ่งแวดล้อม

• รัฐ หมายถึง บ้านเมืองประเทศชาติ และหมายรวมถึงประเทศต่างๆ ทั่วโลกรวมทั้งข้อตกลงระหว่างประเทศที่ เกี่ยวข้อง

• สังคม หมายถึง คนจำนวนหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันตามระเบียบกฎเกณฑ์โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญร่วมกัน เช่น สังคม ชนบท วงการหรือสมาคมของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เช่น สังคม ชาวบ้าน

• สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่างๆ ทั้งทางธรรมชาติ และทางสังคมที่อยู่รอบๆ มนุษย์มีทั้งที่ดี และไม่ดี เช่น โรงเรียนสร้างสวนดอกไม้ให้เป็นสิ่งแวดล้อมที่ดีแก่นักเรียนชุมชนที่มีการทะเลาะวิวาทกันหรือเล่นการพนันเป็นสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดีแก่เด็ก

2) นโยบายด้านผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

• ผู้รับบริการ หมายถึง ผู้ที่มารับบริการจากส่วนราชการโดยตรงหรือผ่านช่องทางการสื่อสารต่างๆ ทั้งนี้รวมถึงผู้รับบริการที่เป็นส่วนราชการด้วย

• ลบทั้งทางตรงและทางอ้อมจากการดำเนินการของส่วนราชการ เช่น ประชาชน ชุมชน ในท้องถิ่น บุคลากรในส่วนราชการผู้ส่งมอบงานรวมทั้งผู้รับบริการด้วย

3) นโยบายด้านองค์การ

• องค์การ หมายถึง ศูนย์รวมกลุ่มบุคคลหรือกิจการที่ประกอบกันขึ้นเป็นหน่วยงานเดียวกันเพื่อดำเนินกิจการตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายหรือในตราสารจัดตั้งซึ่งอาจเป็นหน่วยงานของรัฐ เช่น องค์การของรัฐบาล หน่วยงานเอกชนหรือหน่วยงานระหว่างประเทศ ทั้งนี้ให้หมายรวมถึงทิศทางในการดำเนินงาน นโยบาย โครงสร้าง กระบวนงาน ระบบ ระเบียบ และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานเพื่อความมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลขององค์กร เช่น ระบบการควบคุมภายใน การจัดซื้อจัดจ้าง การบริหารความเสี่ยง การจัดการระบบข้อมูล การขัดผลประโยชน์ทางราชการตลอดจนการรักษาจรรยาข้าราชการ

4) นโยบายด้านผู้ปฏิบัติงาน

• ผู้ปฏิบัติ หมายถึง บุคคลที่ปฏิบัติงานภายในองค์การทุกประเภท

นอกจากนี้เพื่อยกระดับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี สำนักงาน ก.พ.ร. ได้ส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐมีการนำแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management : NPM) และเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (Public Sector Management Quality Award : PMQA) ซึ่งนำ Malcolm Baldrige National Quality Award (MBNQA) มาประยุกต์ใช้ซึ่งเกณฑ์ดังกล่าวให้ความสำคัญและมุ่งเน้นการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐใน 7 หมวด ได้แก่

หมวด 1 : การนำองค์กร

หมวด 2 : การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์

หมวด 3 : การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

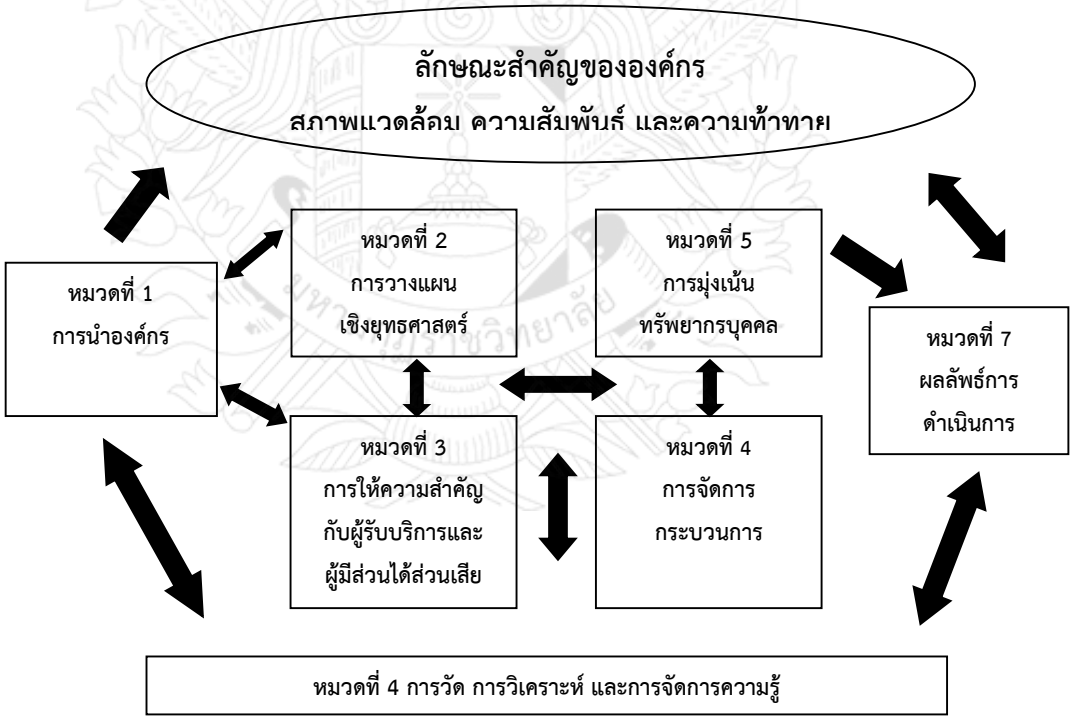
หมวด 4 : การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้

หมวด 5 : การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล

หมวด 6 : การจัดการกระบวนการ

หมวด 7 : ผลลัพธ์การดำเนินการ

ดังแสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 5 การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ

ในการประเมินตามเกณฑ์คุณภาพของเครือข่ายบริการปฐมภูมิฉบับนี้ ได้ปรับเปลี่ยนใหม่ โดยเน้นการประเมิน ติดตามผลของตนเองอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง ซึ่งประยุกต์จากแนวทางการประเมินตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (TQA) และกรอบการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA)

การประเมินองค์กร ทั้งหมดจะมีการประเมินใน 2 มิติ คือ

1) มิติของกระบวนการ

2) มิติของผลลัพธ์

ในแต่ละมิติจะมีการประเมินในเชิงระบบ และความสอดคล้องกับพันธกิจ วิสัยทัศน์ และบริบทขององค์กร รวมทั้งการปรับตัว การเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง

1) มิติของกระบวนการ

กระบวนการ หมายถึง วิธีที่องค์กรดำเนินการและปรับปรุง เพื่อตอบสนองต่อข้อกำหนดของหัวข้อต่างๆ ในเกณฑ์ โดยมีปัจจัยที่ใช้ในการประเมิน 4 ปัจจัย ได้แก่ แนวทาง (Approach) การถ่ายทอดเพื่อนำไปปฏิบัติ (Deployment) การเรียนรู้ (Learning) และการบูรณาการ (Integration)

แนวทาง (Approach - A) หมายถึงวิธีการที่ใช้เพื่อให้กระบวนการบรรลุผล ซึ่งแนวทางนั้นต้องสามารถนำไปใช้ซ้ำได้ ตอบสนองข้อกำหนดของหัวข้อต่างๆ และอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลสารสนเทศที่เชื่อถือได้ ประเมินจาก

- มีเป้าหมาย วัตถุประสงค์
- มีวิธีการ หรือแผนที่มุ่งบรรลุผลองค์กรพร้อมกับผู้รับผิดชอบ
- มีตัววัดเป้าหมายและวิธีการติดตามประเมินผล

การถ่ายทอดเพื่อนำไปปฏิบัติ (Deployment – D) หมายถึง ความครอบคลุมและทั่วถึงของการนำแนวทางไปถ่ายทอดนำไปสู่การดำเนินการ เพื่อตอบสนองข้อกำหนดในเกณฑ์ การถ่ายทอดเพื่อนำไปปฏิบัติจะประเมินจาก

- ความครอบคลุมขั้นตอนของการนำแนวทางไปดำเนินการ
- การใช้แนวทางในทุกหน่วยงาน ทุกคนที่เกี่ยวข้อง
- ทำทุกขั้นตอน ทำอย่างจริงจัง

การเรียนรู้ (Learning – L) หมายถึง การปรับปรุงแนวทางให้ดีขึ้น โดยใช้วงจรการประเมินและการปรับปรุง มีการกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดโดยใช้นวัตกรรมและการแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้ในระดับองค์กร ซึ่งเป็นความรู้หรือทักษะใหม่ที่ได้รับจากการประเมิน การศึกษา ประสบการณ์และนวัตกรรม การเรียนรู้ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ การเรียนรู้ของหน่วยงาน และการเรียนรู้ของบุคลากร ประเมินจาก

• การติดตามประเมินผลลัพธ์

• การแลกเปลี่ยน แบ่งปันความรู้จากการปรับปรุงที่ดีขึ้นและนวัตกรรม ให้แก่ หน่วยงาน / กระบวนการอื่นที่เกี่ยวข้องทั่วทั้งองค์กร

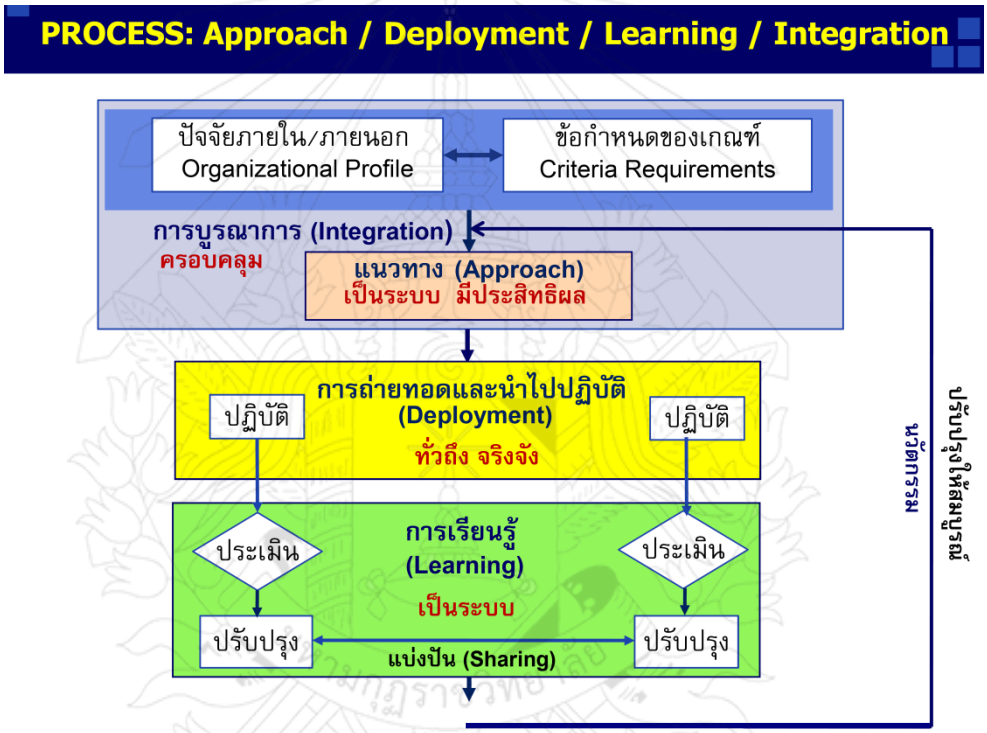
• การนำบทเรียนไปปรับปรุงกระบวนการให้ดีขึ้น และ สร้างนวัตกรรมในองค์กร

การบูรณาการ (Integration – I) หมายถึง ความครอบคลุม และทั่วถึงของการใช้แนวทางที่สอดคล้องไปในแนวทางเดียวกันกับความต้องการขององค์กรตามที่ระบุในข้อกำหนดในหัวข้อต่างๆ ประเมินจาก

• ความสอดคล้องของเป้าหมาย แผนปฏิบัติ วัดวิเคราะห์ และปรับปรุง

• ความสอดคล้องกับกระบวนการอื่นที่เกี่ยวข้อง

• ความสอดคล้องกับเป้าหมายองค์กร

ภาพที่ 6 กระบวนการประเมินตนเองตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐในรูปแบบ Checklist ภายใต้แนวคิด ADLI

ทั้งนี้ เกณฑ์ทั้ง 7 หมวดสามารถอธิบายได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่เป็นกระบวนการ และส่วนที่เป็นผลลัพธ์ ส่วนที่เป็นกระบวนการ (หมวด 1 – 6) เป็นเกณฑ์เพื่อใช้ประเมินประสิทธิภาพของส่วนราชการ สามารถจัดได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1) กลุ่มการนำองค์กร ประกอบด้วย

หมวด 1 : การนำองค์กร

หมวด 2 : การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์

หมวด 3 : การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

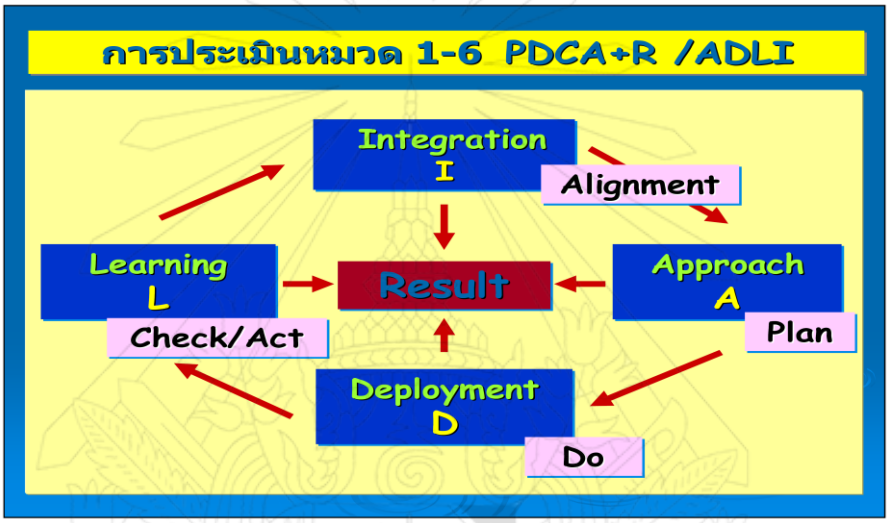
2) กลุ่มพื้นฐานของระบบบริหาร ประกอบด้วย

หมวด 4 : การวัด การวิเคราะห์ และจัดการความรู้

3) กลุ่มปฏิบัติการ ประกอบด้วย

หมวด 5 : การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล

หมวด 6 : การจัดการกระบวนการ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.), 2552, หน้า 6-7)

ภาพที่ 7 กรอบในการดำเนินการประเมิน หมวด 1 ถึง 6 หรือ ADLI

โดยสรุปแนวคิดในเกณฑ์ หมวด 1 ถึง 6 หรือ ADLI เป็นกรอบที่จะต้องใช้ในการดำเนินการในการตอบคำถาม และสิ่งที่สำคัญคือ จำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงความเชื่อมโยงจากลักษณะสำคัญขององค์กร มาสู่เกณฑ์ทั้ง 6 หมวด และที่สำคัญที่สุดการตอบคำถามจะต้องเป็นการให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริง ซึ่งหมายถึง สิ่งที่องค์กรได้กำลังดำเนินการอยู่นั้นมีอยู่จริง ไม่ควรตอบในสิ่งที่องค์กรไม่มีแล้วตอบว่ามี ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อไปในการจัดทำแผนในการปรับปรุงองค์กรที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2) มิติเชิงผลลัพธ์

ผลลัพธ์ หมายถึง ผลผลิต (Output) และ ผลลัพธ์ (Outcome) ของหน่วยงานที่ได้จากการดำเนินการตามข้อกำหนดในหมวดที่ 7 ข้อ 7.1 – 7.4 ประกอบด้วย 4 มิติ คือ ผลลัพธ์การดำเนินการด้านประสิทธิผล ผลลัพธ์การดำเนินการด้านคุณภาพของกระบวนการ ผลลัพธ์การดำเนินการด้านประสิทธิภาพของกระบวนการให้บริการ และผลลัพธ์การดำเนินการด้านการพัฒนาองค์กร เครือข่ายบริการปฐมภูมิ ประเด็นที่ใช้ในการประเมินผลลัพธ์มี 4 เรื่อง ได้แก่

• **ผล**การดำเนินการของเครือข่ายบริการปฐมภูมิในปัจจุบันโดยเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่องค์กรกำหนด (Level)

• **แนวโน้ม**ของผลการดำเนินการของเครือข่ายบริการปฐมภูมิ (Trend) เพื่อแสดงทิศทางของผลลัพธ์และอัตราการเปลี่ยนแปลง ของการปรับปรุงผลการดำเนินการ

• ผลการดำเนินการของเครือข่ายบริการปฐมภูมิ **เปรียบเทียบ** (Comparison) เพื่อแสดงผลลัพธ์เมื่อเปรียบเทียบกับหน่วยงานอื่นที่มีภารกิจคล้ายคลึงกันและหรือระดับเทียบเคียงที่เหมาะสม

• ความครอบคลุม สอดคล้อง และความสำคัญของผลลัพธ์ (Linkage) เพื่อแสดง**การเชื่อมโยง**ของตัวชี้วัดผลต่างๆ กับผลการดำเนินการด้านผลผลิตและบริการ ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กระบวนการและแผนปฏิบัติการที่สำคัญตามที่ระบุไว้ในลักษณะสำคัญขององค์กรและในหัวข้อที่อยู่ในหมวดที่ 1-6 ว่ามีรายงานผลลัพธ์ที่ครอบคลุมในประเด็นหลัก และความสำคัญต่อองค์กรทั้งหมด (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.), 2552, หน้า 7-10)

หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี

สำนักมาตรฐานการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้กล่าวถึง หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2546 ดังนี้

1. หมวด 1 การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีโดยได้เน้นถึงวัตถุประสงค์หลัก ดังนี้

1.1 เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน

1.2 เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ

1.3 มีประสิทธิภาพประสิทธิผล เกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ

1.4 ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกิดความจำเป็น

1.5 มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์

1.6 ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ

1.7 มีการประเมินผล การปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

2. หมวด 2 การบริหารราชการเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน

การบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน หมายถึง การปฏิบัติราชการที่มีเป้าหมาย เพื่อให้เกิดความผาสุกและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน ความสงบและปลอดภัยของสังคมส่วนรวม โดยการถือว่าประชาชนเป็นศูนย์กลางในการได้รับบริการจากรัฐ ดังนี้

2.1 การกำหนดภารกิจของรัฐ และส่วนราชการต้องเป็นไปเพื่อเป้าหมายดังกล่าว และต้องสอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐ

2.2 การปฏิบัติภารกิจของส่วนราชการต้องเป็นไป โดยซื่อสัตย์สุจริตสามารถตรวจสอบได้

2.3 กรณีที่ภารกิจใดส่งผลกระทบต่อประชาชนต้องรับพิจารณาความเห็นและชี้แจงให้ประชาชนได้รับรู้และมีส่วนร่วมมากขึ้น

2.4 ข้าราชการต้องรับฟังความคิดเห็นและความพึงพอใจของสังคมและประชาชนผู้รับบริการเพื่อปรับปรุงวิธีการปฏิบัติให้เหมาะสม

2.5 กรณีพบปัญหาอุปสรรคต้องจัดให้มีการแก้ไขโดยเร็ว

3. หมวด 3 การบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ

การบริหารราชการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ หมายถึง การบริหารงานที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ (Results) โดยมีตัวชี้วัด (Indicators) ที่เป็นรูปธรรม ซึ่งจะสามารถสะท้อนผลงานว่ามีความสอดคล้องเป็นแนวเดียวกับภารกิจและวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นไว้ และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นมีความคุ้มค่ากับทรัพยากรที่ใช้ไปอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ โดยให้ส่วนราชการกำหนดแผนการทำงานที่มีวัตถุประสงค์ที่จะชี้วัดผลลัพธ์ของงานได้ ดังนี้

3.1 การปฏิบัติงานของส่วนราชการต้องสามารถวัดผลสัมฤทธิ์ของภารกิจที่กระทำได้อย่างชัดเจน โดยดำเนินการ ดังนี้

3.1.1 ภารกิจต่างๆ ต้องมีแผนปฏิบัติงานขึ้นไว้ล่วงหน้า

3.1.2 แผนปฏิบัติงานต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับระยะเวลางบประมาณที่จะต้องเป้าหมาย ผลสัมฤทธิ์ ตัวชี้วัดความสำเร็จของภารกิจ

3.1.3 มีระบบการติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามแผน

3.1.4 กรณีที่มีผลกระทบต่อประชาชน ส่วนราชการต้องปรับแก้ไขแผนให้เหมาะสม

3.2 การบริหารราชการแบบบูรณาการ มีแนวทาง ดังนี้

3.2.1 กรณีหลายส่วนราชการมีภารกิจเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันให้ส่วนราชการ โดยกำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อให้การบริหารจัดการ (การวางแผน+การใช้ทรัพยากร +การดำเนินการ) เกิดผลสำเร็จในภารกิจตามเป้าหมายที่เป็นเอกภาพเดียวกัน

3.2.2 เนื่องจากมีการบริหารราชการแบบบูรณาการในจังหวัดและในต่างประเทศ จึงให้ส่วนราชการทุกแห่งมีหน้าที่สนับสนุนการปฏิบัติราชการของผู้ว่าราชการจังหวัด หัวหน้าคณะผู้แทนในต่างประเทศโดยใช้การมอบอำนาจตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. 2546

3.3 การพัฒนาส่วนราชการให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ โดยมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

3.3.1 ต้องสร้างระบบให้สามารถรับรู้ข่าวสารได้อย่างกว้างขวาง

3.3.2 ต้องสามารถประมวลผลความรู้นำมาใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว เหมาะสมกับสถานการณ์

3.3.3 ต้องมีการการพัฒนาความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพและมีคุณธรรม

3.3.4 ต้องมีการสร้างการมีส่วนร่วมในหมู่ข้าราชการ

3.4 ความตกลงในการปฏิบัติงาน โดยกำหนดให้มีการทำความตกลงในการปฏิบัติงาน (Performance Agreement) ระหว่างผู้กำหนดนโยบายกับผู้รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติในแต่ละเรื่อง ดังนี้

3.4.1 ความตกลงระหว่างรัฐมนตรีกับปลัดกระทรวง

3.4.2 ความตกลงระหว่างปลัดกระทรวงกับอธิบดี หรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นๆ ที่ต้องรับผิดชอบปฏิบัติภารกิจตามแผน

3.5 การกำหนดแผนบริหารราชการ กำหนดให้จัดทำแผนต่างๆ ดังนี้

3.5.1 แผนบริหารราชการแผ่นดิน เป็นแผนการบริหารที่รัฐบาลมีระยะเวลา 4 ปี ซึ่งแปลงมาจากนโยบายรัฐบาล โดยสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีหรือสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีหรือสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติหรือสำนักงบประมาณ เป็นผู้จัดทำ โดยต้องจัดทำภายใน 90 วันนับแต่วันที่รัฐบาลแถลงนโยบายต่อรัฐสภาแล้วเป็นแผนชาติมีผลผูกพันทุกส่วนราชการต้องนำไปปฏิบัติ

3.5.2 แผนนิติบัญญัติแล้วทุกส่วนราชการที่เกี่ยวข้องนำไปจัดทำกฎหมายต่อไป

3.5.3 แผนปฏิบัติราชการเป็นแผนงานทุกส่วนราชการที่แปลงจากแผนบริหารราชการแผ่นดิน โดยจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการดังนี้

3.5.3.1 แผนปฏิบัติราชการ 4 ปี

3.5.3.2 แผนปฏิบัติราชการประจำปี

3.5.3.3 ความต่อเนื่องในการปฏิบัติราชการเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนายกรัฐมนตรีหัวหน้าส่วนราชการมีหน้าที่สรุปผล และให้ข้อมูลต่อนายกรัฐมนตรีคนใหม่

4. หมวด 4 การบริหารราชการอย่างมีประสิทธิภาพเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจภาครัฐกำหนดวิธีการทำงานของส่วนราชการต้องปฏิบัติตามหลักการ ดังนี้

4.1 หลักความโปร่งใส ต้องมีการประกาศเป้าหมาย แผนงาน เวลา งบประมาณที่ใช้และเพื่อให้สามารถตรวจสอบได้

4.2 หลักความคุ้มค่า

4.2.1 ต้องจัดทำบัญชีต้นทุนและรายจ่ายต่อหน่วยของการบริการสาธารณะเพื่อใช้สำหรับเปรียบเทียบความคุ้มค่าระหว่างปัจจัยนำเข้ากับผลลัพธ์

4.2.2 สำนักคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมีหน้าที่ตรวจสอบความคุ้มค่าในการปฏิบัติภารกิจแห่งรัฐ

4.2.3 การจัดซื้อจัดจ้างต้องกระทำโดยเปิดเผยและเที่ยงธรรม

4.3 หลักความชัดเจนในการปฏิบัติราชการ (หลักความรับผิดชอบ)

4.3.1 กรณีที่ส่วนราชการให้ความเห็นชอบ อนุญาตระหว่างกันต้องดำเนินการภายใน 15 วัน เว้นแต่ได้ประกาศไว้ล่วงหน้าว่าต้องเกิด 15 วัน เพราะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนกฎหมาย ถ้าเห็นชอบหรืออนุมัติเกินเวลาข้าราชการที่เกี่ยวข้องของส่วนราชการที่ต้องเป็นผู้ให้ความเห็นชอบหรืออนุมัติต้องรับผิดชอบ

4.3.2 การวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาส่วนราชการต้องพิจารณาวินิจฉัยโดยเร็วหลีกเลี่ยงการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นพิจารณา

4.3.3 กรณีที่เป็นการพิจารณาในรูปแบบคณะกรรมการให้มีผลผูกพันผู้แทนส่วนราชการแม้จะมิได้เข้าร่วมประชุม และต้องมีการบันทึกฝ่ายข้างน้อยไว้ด้วย

4.3.4 การสั่งราชการต้องเป็นลายลักษณ์อักษรถ้าด้วยวาจาต้องบันทึกคำสั่งนั้นไว้

5. หมวด 5 การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน

5.1 การกระจายอำนาจการตัดสินใจ

5.1.1 ส่วนราชการกระจายอำนาจการตัดสินใจไปสู่ผู้ปฏิบัติเรื่องนั้นๆ โดยตรงและให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย

5.1.2 ส่วนราชการต้องจัดให้มีหลักเกณฑ์การควบคุม ติดตามกำกับดูแลการใช้อำนาจและความรับผิดชอบของผู้รับมอบและผู้มอบ

5.1.3 คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการจะกำหนดหลักเกณฑ์การกระจายอำนาจความรับผิดชอบ และการลดขั้นตอน ให้ส่วนราชการถือปฏิบัติก็ได้

5.1.4 ส่วนราชการแต่ละแห่งจัดทำแผนภูมิขั้นตอน และระยะเวลาดำเนินการเพื่อเปิดเผยให้ประชาชนตรวจสอบได้

5.2 การจัดตั้งศูนย์บริการร่วม

5.2.1 กระทรวงต้องจัดให้มีศูนย์บริการร่วม

5.2.2 กระทรวงต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่ และแบบพิมพ์ที่จำเป็นในศูนย์บริการร่วม และพร้อมให้บริการประชาชนอย่างครบถ้วน

5.2.3 หากศูนย์บริการร่วมมีปัญหา อุปสรรคในการดำเนินการเพราะกฎระเบียบวิธีการให้ส่วนราชการแจ้งคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ เพื่อเสนอปรับปรุงต่อไป

5.2.4 การจัดตั้งศูนย์บริการร่วมของกระทรวงให้รวมทั้งจังหวัด และอำเภอด้วย

6. หมวด 6 การปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการ

6.1 การทบทวนภารกิจ

6.1.1 ส่วนราชการทบทวนภารกิจ ตามระยะเวลาที่คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการกำหนดเพื่อตรวจสอบว่าภารกิจใดมีความจำเป็นต้องดำเนินการต่อไปหรือไม่หากเห็นควรเปลี่ยนแปลงเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อปรับปรุงอำนาจหน้าที่

6.1.2 กรณีที่คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการวิเคราะห์ความจำเป็นของภารกิจส่วนราชการใดแล้ว อาจเสนอคณะรัฐมนตรีปรับปรุงภารกิจ อำนาจหน้าที่ โครงสร้าง หรืออัตรากำลัง

6.2 การทบทวนกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ

6.2.1 ส่วนราชการมีหน้าที่สำรวจและทบทวนกฎระเบียบ เพื่อยกเลิกปรับปรุง หรือให้มีขึ้นใหม่เพื่อให้ทันสมัย ลดภาระของประชาชนโดยรับฟังความคิดเห็นของประชาชนด้วย

6.2.2 สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีหน้าที่ตรวจสอบกฎระเบียบทุกส่วนราชการถ้าไม่เหมาะสมทันสมัยหรือเป็นภาระให้เสนอแก้ไขปรับปรุง หรือยกเลิกหากส่วนราชการไม่เห็นด้วยให้เสนอคณะรัฐมนตรีวินิจฉัย

7. หมวด 7 การอำนวยความสะดวก และการตอบสนองความต้องการของประชาชน

7.1 การกำหนดระยะเวลาการปฏิบัติที่เป็นภารกิจการให้บริการแก่ประชาชนหรือต้องติดต่อประสานงานกับส่วนราชการด้วยกัน และต้องกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จของงานและประกาศให้ประชาชนและข้าราชการทราบ ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ตรวจสอบงานดำเนินการเสร็จตามเวลาที่กำหนดโดยคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการอาจพิจารณากำหนดเวลาแล้วเสร็จได้หากเห็นว่าไม่เหมาะสม

7.2 การจัดระบบสารสนเทศ

7.2.1 ส่วนราชการต้องจัดให้มีระบบเครือข่ายสารสนเทศเพื่อบริการประชาชน

7.2.2 กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศต้องจัดให้มีระบบเครือข่ายสารสนเทศกลาง

7.3 การรับฟังข้อร้องเรียน

7.3.1 ส่วนราชการต้องจัดให้มีการตอบคำถามเกี่ยวกับงานให้บริการประชาชนและมีกำหนดเวลาชัดเจน

7.3.2 ส่วนราชการที่ได้รับคำร้องเรียนข้อเสนอแนะความคิดเห็นจากประชาชนต้องดำเนินการให้ลุล่วงและแจ้งผลให้ผู้แจ้งทราบ

7.3.3 ส่วนราชการที่ออกกฎให้ส่วนราชการอื่นปฏิบัติ มีหน้าที่ต้องตรวจสอบว่ากฎนั้นเป็นอุปสรรค ยุ่งยาก ซ้ำซ้อน ล่าช้าหรือไม่ เพื่อปรับปรุงให้เหมาะสมและถ้าได้รับการร้องเรียนจากส่วนราชการหรือที่ราชการให้ผู้ออกกฎพิจารณาโดยทันทีและแจ้งผลให้ทราบ

7.4 การเปิดเผยข้อมูล

7.4.1 ส่วนราชการต้องเปิดเผยข้อมูลการปฏิบัติราชการให้ทราบ เว้นแต่กรณีที่เป็นความลับ เพื่อความมั่นคงรักษาความสงบเรียบร้อยคุ้มครองสิทธิของประชาชน

7.4.2 ส่วนราชการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณรายจ่ายการจัดซื้อจัดจ้าง เว้นแต่ข้อมูลที่ได้รับความคุ้มครองโดยกฎหมาย

8. หมวด 8 การประเมินผลการปฏิบัติราชการ

8.1 การประเมินผล โดยผู้ประเมินอิสระเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ของภารกิจความพึงพอใจผู้รับบริการและความคุ้มค่าในภารกิจ

8.2 การประเมินผลประสิทธิภาพในการบังคับบัญชา

8.3 การประเมินผลการปฏิบัติงานข้าราชการเฉพาะตัวกับส่วนประโยชน์ของหน่วยงาน

8.4 หากผลการประเมินส่วนราชการดีให้มีการจัดสรรเงินเป็นรางวัลเพื่อประสิทธิภาพ

9. หมวด 9 บทเบ็ดเตล็ดเป็นเรื่องทั่วไป เช่น การให้อำนาจคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ซึ่งอาจกำหนดให้ส่วนราชการปฏิบัตินอกเหนือพระราชกฤษฎีกานี้ก็ได้ (สำนักมาตรฐานการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2546, หน้า 43-56)

โดยสรุปแนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาลได้รับการยอมรับว่าเป็นหลักการที่ดีเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมสังคมประชาธิปไตยในประเทศไทย จึงมีการเสนอและกล่าวถึงแนวคิดนี้อย่างกว้างขวางอีกทั้งมีความพยายามที่จะให้มีการนำแนวคิดธรรมาภิบาลไปสู่การปฏิบัติ มีการกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ และเป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไปว่า ถ้าระบบการบริหารราชการมีความยุติธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้ นอกจากจะมีส่วนร่วมให้รัฐบาลมีเสถียรภาพแล้วก็ยังสร้างความเชื่อถือทั้งในประเทศและต่างประเทศ และสามารถนำไปสู่การลดการทุจริตซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังของประเทศได้ ในประเทศไทยได้มีองค์กรของราชการ เช่น สำนักงาน ก.พ. กระทรวง มหาดไทย และสถาบันการศึกษา ได้เริ่มนำหลักธรรมาภิบาลไปปรับใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งเรียกว่ายังอยู่ในช่วงของการใช้ได้ไม่นานนัก ซึ่งต้องติดตามเพื่อประเมินผลความสำเร็จของธรรมาภิบาลต่อไปในอนาคต แม้แต่กฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันก็ได้มีบทบัญญัติที่กล่าวถึงรัฐบาลกับธรรมาภิบาลในประเด็นสำคัญ เช่น ความโปร่งใส การมีการตรวจสอบความมีประสิทธิภาพ และการมีส่วนร่วมของประชาชน ในทำนองเดียวกับรัฐธรรมนูญฉบับนี้กำลังจะถูกประเมินถึงข้อดีและข้อเสีย เพื่อมีการแก้ไขให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนต่อไป จึงเป็นเรื่องที่ต้องติดตามว่าหลักธรรมาภิบาลที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญจะถูกเสนอให้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขประการใดในอนาคต

2.4 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

2.4.1 ประวัติอำเภอเชียงขวัญ

อำเภอเชียงขวัญ ก่อตั้งขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 3 โดยปู่เพ้า ทหารผู้ปราบกบฏท้าวอนุวงศ์ แห่งนครเวียงจันทร์ ได้รับอนุญาตจากทางการให้นำผู้คน และผู้อพยพมาจากนครเวียงจันทร์ เลือกชัยภูมิสร้างหมู่บ้านของตนขึ้นได้ตามความประสงค์ ปู่เพ้า จึงได้ตั้งเมืองชื่อเมืองคำแมด (บ้านแมดในปัจจุบัน) ท่านอุปฮาดจัน ชาวลาว ผู้ติดตามปู่เพ้ามาจากเวียงจันทร์ เลือกบริเวณบ้านเฒือง ตั้งหมู่บ้านขึ้นราว 15 ครอบครัว ต่อมาเรียกชื่อว่าบ้านเฒือง และมีทหารผู้ติดตามส่วนหนึ่งไปตั้งบ้านเรือนที่บ้านหมูม้น เมื่อมีการกระจายการปกครองมาจากมณฑลมาเป็นจังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน ตำบล บ้านเฒือง ตำบลเชียงขวัญ ตำบลพระเจ้า ตำบลพลับพลา ตำบลพระธาตุ และตำบลหมูม้น ตกอยู่ใน การปกครองของอำเภอธวัชบุรี ติดต่อกันเรื่อยมา แต่หนทางระหว่างบ้านและตำบลเหล่านี้อยู่ไกลจากอำเภอ ธวัชบุรีมาก ราษฎรที่จะติดต่อราชการต้องผ่านจังหวัดร้อยเอ็ดก่อนจึงไปถึงอำเภอธวัชบุรี นับว่าลำบากมากดังนั้นในราวปี พ.ศ.2526 - 2537 ผู้นำชาวบ้านในเขตดังกล่าวจึงยื่นเรื่องราวขอแยกเขตการปกครองจากอำเภอธวัชบุรี มาตั้งกิ่งอำเภอเชียงขวัญขึ้น และได้รับอนุมัติให้ตั้งกิ่งอำเภอเชียงขวัญอย่างเป็นทางการ ในวันที่ 30 เมษายน 2537 และเมื่อวันที่ 8 กันยายน 2550 ได้ประกาศยกฐานะเป็นอำเภอเชียงขวัญ

2.4.2 ที่ตั้งและอาณาเขต

อำเภอเชียงขวัญตั้งอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัด มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียงดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอร่องคำ (จังหวัดกาฬสินธุ์) และอำเภอโพธิ์ชัย

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอเสลภูมิ

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอธวัชบุรี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอเมืองร้อยเอ็ดและอำเภอจังหาร

2.4.3 ข้อมูลสถิติ

พื้นที่: 127.2 ตร.กม.

ประชากร: 27,621 คน (พ.ศ. 2557)

ความหนาแน่น: 217.14 คน/ตร.กม.

2.4.4 การปกครองส่วนภูมิภาค

อำเภอเชียงขวัญแบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น 6 ตำบล 66 หมู่บ้าน ได้แก่

1. เชียงขวัญ (Chiang Khwan) 12 หมู่บ้าน
2. พลับพลา (Phlapphla) 11 หมู่บ้าน
3. พระธาตุ (Phra That) 8 หมู่บ้าน

4. พระเจ้า (Phra Chao) 12 หมู่บ้าน

5. หมูม้น (Mu Mon) 10 หมู่บ้าน

6. บ้านเขือง (Ban Khueang) 13 หมู่บ้าน

2.4.5 การปกครองส่วนท้องถิ่น

ท้องที่อำเภอเชียงขวัญประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 6 แห่ง ได้แก่

เทศบาลตำบลเชียงขวัญ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเชียงขวัญทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลพลับพลาทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลพระธาตุทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า ครอบคลุมพื้นที่ตำบลพระเจ้าทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลหมูม้น ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหมูม้นทั้งตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเขือง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านเขืองทั้งตำบล (ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง แบ่งเขตท้องที่อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ตั้งเป็นกิ่งอำเภอเชียงขวัญ)

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ภัทรดา บูรพาพิทักษ์ (2551, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของบุคลากรต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการ เทศบาลตำบลดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า 1. หลักนิติธรรม ร้อยละ 49.5 เห็นว่าเทศบาลควรแก้ไขปรับปรุงในเรื่องของการดำเนินงานของเทศบาล เกี่ยวกับปัญหาในการบังคับใช้กฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ เนื่องจากขาดบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้าน 2. หลักคุณธรรม ร้อยละ 43.7 เห็นว่าผู้บริหารโดยควรให้มีการคัดเลือกบุคลากรเข้ามาปฏิบัติงานโดยใช้หลักความสามารถมากกว่าใช้ระบบอุปถัมภ์ 3. หลักความโปร่งใส ร้อยละ 52.5 เห็นว่าควรปรับปรุงในเรื่องเกี่ยวกับการให้ประชาชนสามารถเข้าถึง และรับรู้ข้อมูลที่สำคัญของเทศบาล ซึ่งได้แก่ สัญญาจ้าง สัญญาการเบิกจ่ายเงิน การบัญชีต่างๆ ได้อย่างสะดวก 4. หลักความมีส่วนร่วม ร้อยละ 64.1 เห็นว่าควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมสังเกตการณ์ในการประชุมสภาฯ ของเทศบาล 5. หลักความรับผิดชอบ ร้อยละ 65.3 เห็นว่า ควรจัดให้มีการกำหนดมาตรการให้รางวัลและการลงโทษแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานอย่างชัดเจน 6. หลักความคุ้มค่า ร้อยละ 50.5 เห็นว่าควรจัดให้มีแผนหรือมาตรการลดค่าใช้จ่ายในด้านต่างๆ อย่างชัดเจน

บำรุง ก้อนทอง (2551, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า พนักงานส่วนตำบลมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล 6 หลัก ได้แก่ หลักความรับผิดชอบ หลักความมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส หลักคุณธรรม หลักความคุ้มค่า และหลักนิติธรรม ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน ตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การให้ความรู้ทางด้านกฎหมายและการบริหารงานแก่พนักงานส่วนตำบล ในเขตอำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานตามหลักธรรมาภิบาลให้ดียิ่งขึ้น

พรสุดา ทับทิม (2552, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสระบุรี ในภาพรวม มีประสิทธิภาพในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยด้านหลักความรับผิดชอบมีค่าร้อยละสูงสุด รองลงมา คือหลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม และหลักนิติธรรม ส่วนประสิทธิภาพการบริหารงานด้านหลักความคุ้มค่ามีค่าร้อยละของการเห็นด้วยสูงสุด

สมบัติ ภูศรีฤทธิ์ (2553, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของข้าราชการต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคิดเห็นของข้าราชการต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย พบว่า ข้าราชการมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้านหลักคุณธรรม และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความโปร่งใส

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย ที่มีตำแหน่ง การศึกษา และระยะเวลาการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ผลการศึกษาดังนี้

2.1 จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 จำแนกตามการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกัน จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความมีส่วนร่วม และด้านหลักความรับผิดชอบ

2.3 จำแนกตามระยะเวลาการปฏิบัติงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกัน จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักความรับผิดชอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประสงค์ เมืองมูล (2555, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของสมาชิกสภาเทศบาลและข้าราชการท้องถิ่นในเทศบาลต่อการบริหารจัดการองค์กรตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารเทศบาลตำบลป่าก่อดำ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคิดเห็นของสมาชิกสภาเทศบาลและข้าราชการท้องถิ่นในเทศบาลต่อการบริหารจัดการองค์กรตามหลักธรรมาภิบาล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีความคิดเห็นในระดับสูงที่สุด ได้แก่ หลักความรับผิดชอบ รองลงมา คือ หลักการมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม และหลักความคุ้มค่า ตามลำดับ

2. สมาชิกสภาเทศบาลและข้าราชการท้องถิ่นในเทศบาลที่มีเพศ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ตำแหน่งและระยะเวลาดำรงตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการองค์กรตามหลักธรรมภิบาล ไม่แตกต่างกัน

3. สมาชิกสภาเทศบาลและข้าราชการท้องถิ่นในเทศบาลที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการองค์กรตามหลักธรรมภิบาล แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นันทนา อุทรักษ์ (2555, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของพนักงานเทศบาลที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลเทศบาลตำบลบุ่งเลิศ อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับความคิดเห็นของพนักงานเทศบาลที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลเทศบาลตำบลบุ่งเลิศ อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 4 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส่ ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านหลักนิติธรรม

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพนักงานเทศบาลที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลเทศบาลตำบลบุ่งเลิศ อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามตำแหน่ง ข้าราชการ พนักงานจ้างตามภารกิจ พนักงานจ้างทั่วไป และคนงานจ้างเหมาทั่วไป โดยรวมและรายด้าน พบว่า พนักงานเทศบาลตำบลบุ่งเลิศ อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามตำแหน่งโดยรวมตำแหน่งข้าราชการ ตำแหน่งพนักงานจ้างตามภารกิจ ตำแหน่งพนักงานจ้างทั่วไป และตำแหน่งคนงานจ้างเหมาทั่วไป เห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด โดยพบว่าตำแหน่งข้าราชการมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าตำแหน่งพนักงานจ้างตามภารกิจ ตำแหน่งพนักงานจ้างทั่วไป และตำแหน่งคนงานจ้างเหมาทั่วไป ตามลำดับ

ภูมิ อุทรักษ์ (2555, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า

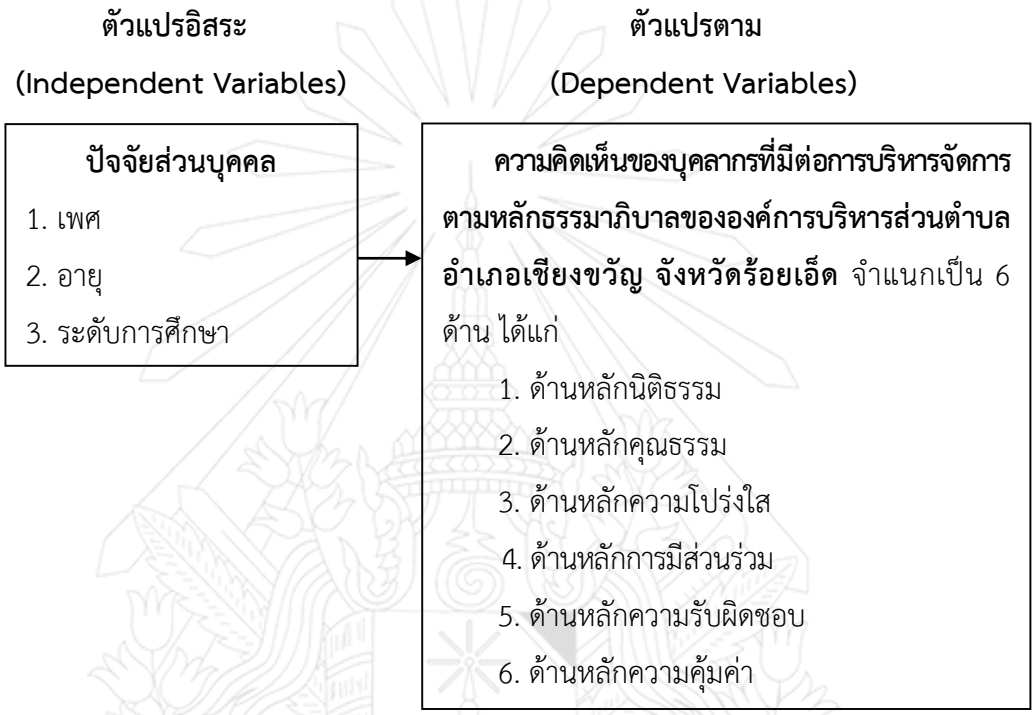
1. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักการมีส่วนร่วม

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามตำแหน่ง และ อบต. ที่สังกัด มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน

จากการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มีผู้ศึกษาและจัดทำมาแล้วในเรื่อง ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่ามีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ด้านมีผลการศึกษาทั้งที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกันบ้างแล้วแต่พื้นที่ที่ทำการศึกษา ทั้งนี้อาจขึ้นอยู่กับผู้นำหรือวัฒนธรรมองค์กรเนื่องจากการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลจะเป็นรูปธรรมได้ต้องอาศัยภาวะความเป็นผู้นำของแต่ละแห่งซึ่งแสดงให้เห็นถึงความรู้ความสามารถ วิสัยทัศน์ที่จะนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จและได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ความร่วมมือ ความสามัคคีของคนในองค์กรนั้น ๆ เป็นสิ่งที่สำคัญที่จะทำให้องค์กรขับเคลื่อนไปในแนวทางเดียวกันอย่างรวดเร็ว ตลอดจนปัจจัยที่ทำให้แต่ละองค์กรมีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลที่แตกต่างกันอาจขึ้นอยู่กับปัญหาของแต่ละพื้นที่ซึ่งมีมากน้อยต่างกัน สิ่งที่มีอิทธิพลสำคัญต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลในหน่วยงานอีกประการคือวัฒนธรรมการทำงานขององค์กรภาครัฐซึ่งมีการบริหารงานเชื่อมโยงกันเป็นทอด จากระดับบนลงมาสู่ระดับล่าง หากผู้บริหารมีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับสูง ก็อาจจะส่งผลให้บุคลากรระดับล่างมีการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับสูงด้วยเช่นกัน

2.6 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้บูรณาการมาจากหนังสือ **การปกครองที่ดี Good Governance** (ชนะศักดิ์ ยุวบูรณ์, 2543, หน้า 13) มาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ คือ

ภาพที่ 8 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้เสนอวิธีการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้

3.1.1 ประชากร

ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 200 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 133 คน เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่างจะได้นำเสนอต่อไป

3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสุ่มตัวอย่างตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.2.1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทาโร ยามาเน (Taro Yamane) (ยุทธ ไกยวรรณ์, 2545, หน้า 107)

สูตร $n = \frac{N}{1 + Ne^2}$

เมื่อ n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N แทน ขนาดของประชากร

e แทน ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

แทนค่าในสูตร $n = \frac{200}{1 + (200 \times 0.05)^2}$

$n = \frac{200}{1 + (200 \times 0.0025)}$

$= \frac{200}{1.50} = 133.33$

ตัดทศนิยมได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน = 133 คน

3.2.2 สุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 42) โดยวิธีการจับสลาก ซึ่งมีขั้นตอนในการสุ่มดังต่อไปนี้

1) จัดทำบัญชีรายชื่อบุคลากรของแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมด 200 คน

2) เขียนชื่อบุคลากรลงในแผ่นกระดาษโดยใช้ 1 ชื่อ ต่อ 1 แผ่นแล้วม้วนสลากนำลงกล่องแล้วเขย่าให้คละกัน โดยจัดทำทีละองค์การบริหารส่วนตำบล

3) จับขึ้นมาทีละแผ่น โดยแต่ละครั้งที่หยิบมาได้ต้องนำแผ่นสลากมาจดบันทึกไว้ว่าได้บุคลากรคนใด

4) ม้วนสลากแผ่นเดิมใส่ลงในกล่องเดิม แล้วจับสลากขึ้นมาใหม่ เพื่อที่จะให้โอกาสถูกเลือกทุกคนเท่ากัน

5) กรณีหยิบได้ชื่อเดิมก็ไม่เอา นำใส่ลงไปในกล่องเดิมแล้วจับขึ้นมาใหม่อีกครั้ง ทำอยู่อย่างนี้เรื่อยไปจนได้กลุ่มตัวอย่างครบ 133 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งระดับของการวัดออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 121)

5	คะแนน	หมายถึง	มากที่สุด
4	คะแนน	หมายถึง	มาก
3	คะแนน	หมายถึง	ปานกลาง
2	คะแนน	หมายถึง	น้อย
1	คะแนน	หมายถึง	น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended) เพื่อสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลการวิจัยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

3.4.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.4.2 กำหนดประเด็นต่าง ๆ ที่ต้องการทราบ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเพื่อจะนำไปใช้ในการสร้างเป็นข้อคำถาม ในแบบสอบถาม

3.4.3 สร้างแบบสอบถาม แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ พิจารณาตรวจสอบประเด็นต่าง ๆ ตลอดจนความถูกต้องของภาษาที่ใช้ และให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไข

3.4.4 แก้ไขตามอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะ และนำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นตามเนื้อหาและวัตถุประสงค์ เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไขความเที่ยงตรงทั้งด้านโครงสร้างเนื้อหาและสำนวนภาษา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Item-objective Congruence) (ยุทธ ไกยวรรณ์, 2545, หน้า 159) มีเกณฑ์ ดังนี้

+1	หมายถึง	แน่ใจว่าข้อคำถามหรือข้อความนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
-1	หมายถึง	แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นหรือข้อความนั้นว่าไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

โดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้อง ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ

IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง

ΣR แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญสามท่านประกอบด้วย

1) พระอุดมเกียรติ์ วิสุทฺธาจาโร (ทองปั้น) อาจารย์ประจำ หัวหน้าสาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

2) นายอาทิตย์ แสงเฉวก อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มหาวิทยาลัย มหาจุฬากรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ห้องเรียนจังหวัดร้อยเอ็ด

3) นางสาวสุปรียา ไชยทองศรี หัวหน้าสำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลหมูม้น อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

3.4.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้ (Try–out) กับบุคลากรที่องค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุ อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ

3.4.6 หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกใช้ได้ ตั้งแต่ .20 ขึ้นไปเป็นเกณฑ์ตัดสินว่าข้อนั้นมีอำนาจจำแนกใช้ได้ สมควรนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .38 - .87 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้วิธีคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 ค, หน้า 117) ผลการทดสอบ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .80

3.4.7 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

3.5.1 ขอหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด นำเรียนนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหมูม้น อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

3.5.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยทำการชี้แจงรายละเอียดของแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างฟัง โดยให้เวลาในการตอบแบบสอบถาม และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100

3.5.3 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้จากการตอบแล้วทั้งหมด เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.6.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ทุกฉบับ

3.6.2 นำแบบสอบถามที่คัดเลือกไว้แล้วมาดำเนินการให้คะแนนตามเกณฑ์

3.6.3 นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

3.6.4 วิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งในภาพรวม รายด้าน และรายข้อ แล้วแปลผลตามเกณฑ์การวิเคราะห์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 121)

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.51-5.00	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.51-4.50	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.51-3.50	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.51- 2.50	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00-1.50	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.6.5 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าความแตกต่างความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด กับปัจจัยส่วนบุคคล โดยใช้ค่า t-test และ One Way-ANOVA หรือ F-test

3.6.6 ประมวลผลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency)

3.6.7 นำเสนอผลการวิจัยโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1) ค่าร้อยละ (Percentage) คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ
f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

2) ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$\overline{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\overline{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย
$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
N แทน จำนวนคน

3) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
X แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
X^2 แทน ผลรวมกำลังสอง ของคะแนนในกลุ่ม
N แทน จำนวนคน
$\sum$ แทน ผลรวม

4) ค่า t-test ในการเปรียบเทียบตัวแปรอิสระแก่กัน (Independent) คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$t = \frac{\overline{X}_1 - \overline{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตในการแจกแจงแบบ t เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ

$\bar{X}_1$ $\bar{X}_2$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

S^2_1 S^2_2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

n_1 n_2 แทน จำนวนสมาชิกกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

5) ค่า One way-ANOVA หรือ F-test ในการเปรียบเทียบตัวแปรอิสระตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป

$$F = \frac{MS_b}{MS_W}$$

เมื่อ F แทน ค่าที่ใช้พิจารณาใน F-distribution

MS_b แทน ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

MS_w แทน ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งมีลำดับขั้นตอนดังนี้

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

$\overline{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มสองกลุ่ม (Independent)
F	แทน	ทดสอบความแตกต่างตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลบวกของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลบวกของคะแนนยกกำลังสอง (Mean Square)
P	แทน	ค่าความน่าจะเป็น
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ 4.1-4.3

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวนคน	ร้อยละ
ชาย	86	64.66
หญิง	47	35.34
รวม	**133**	**100.00**

จากตารางที่ 4.1 พบว่า บุคลากรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 64.66 และเพศหญิง จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 35.34

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวนคน	ร้อยละ
ไม่เกิน 30 ปี	35	26.32
31 – 44 ปี	66	49.62
45 ปีขึ้นไป	32	24.06
รวม	**133**	**100.00**

จากตารางที่ 4.2 พบว่า บุคลากรส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-44 ปี จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 49.62 รองลงมามีอายุไม่เกิน 30 ปี จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 26.32 และมีอายุ 45 ปีขึ้นไป จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 24.06

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวนคน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	56	42.11
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	77	57.89
รวม	**133**	**100.00**

จากตารางที่ 4.3 พบว่า บุคลากรส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 57.89 และมีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 42.11

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ 4.4-4.10

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น			
		$\overline{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
1	ด้านหลักนิติธรรม	3.80	1.07	3	มาก
2	ด้านหลักคุณธรรม	3.63	1.14	6	มาก
3	ด้านหลักความโปร่งใส	3.78	0.98	4	มาก
4	ด้านการมีส่วนร่วม	3.82	0.86	1	มาก
5	ด้านหลักความรับผิดชอบ	3.82	0.90	2	มาก
6	ด้านหลักความคุ้มค่า	3.73	0.84	5	มาก
เฉลี่ย		**3.76**	**0.92**		**มาก**

(n = 133)

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.76) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทั้งหกด้าน ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วม ($\overline{X}$ = 3.82), ด้านหลักความรับผิดชอบ ($\overline{X}$ = 3.82), ด้านหลักนิติธรรม ($\overline{X}$ = 3.80), ด้านหลักความโปร่งใส ($\overline{X}$ = 3.78), ด้านหลักความคุ้มค่า ($\overline{X}$ = 3.73) และด้านหลักคุณธรรม ($\overline{X}$ = 3.63)

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมและรายข้อ

ด้านหลักนิติธรรม	ระดับความพึงพอใจ			
	$\overline{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
1. องค์การบริหารส่วนตำบลมีการตรวจสอบและทบทวนข้อบัญญัติตำบลให้มีความเหมาะสมถูกต้องและทันสมัยอยู่เสมอ	4.11	1.01	1	มาก
2. องค์การบริหารส่วนตำบลใช้บังคับข้อบัญญัติตำบลอย่างเป็นธรรมและเสมอภาคโดยไม่เลือกปฏิบัติ	3.67	0.94	7	มาก
3. ในการออกข้อบัญญัติตำบลในพื้นที่ของท่านคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดกับประชาชนเป็นหลัก	3.87	0.96	4	มาก
4. องค์การบริหารส่วนตำบลได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นก่อนจะมีการออกข้อบัญญัติตำบล	3.91	0.99	3	มาก
5. องค์การบริหารส่วนตำบลมีการเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ข้อบัญญัติตำบลและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับประชาชนอย่างทั่วถึง	3.62	1.06	8	มาก
6. องค์การบริหารส่วนตำบล บังคับใช้กฎหมาย ระเบียบข้อบัญญัติตำบลอย่างเสมอภาคกัน	3.58	1.17	9	มาก
7. องค์การบริหารส่วนตำบล มีการพัฒนาพนักงานและสมาชิกสภาให้ได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายระเบียบข้อบังคับอย่างต่อเนื่อง	3.69	1.28	6	มาก
8. องค์การบริหารส่วนตำบล ได้ประกาศรายละเอียดการใช้จ่ายงบประมาณตามข้อบัญญัติให้ประชาชนทราบ	3.75	1.13	5	มาก
9. องค์การบริหารส่วนตำบล แต่งตั้งคณะทำงานในการตรวจสอบและกำกับดูแลให้ดำเนินงานตามระเบียบกฎหมาย	3.96	1.07	2	มาก
รวม	**3.80**	**1.07**		**มาก**

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.80) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากเก้าทั้งข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อที่ 1 ที่ว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล มีการตรวจสอบและทบทวนข้อบัญญัติตำบลให้มีความเหมาะสมถูกต้องและทันสมัยอยู่เสมอ” ($\overline{X}$ = 4.11) รองลงมา คือ ข้อที่ 9 ที่ว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล แต่งตั้งคณะทำงานในการตรวจสอบและกำกับดูแลให้ดำเนินงานตามระเบียบกฎหมาย” ($\overline{X}$ = 3.96) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 6 ที่ว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล บังคับใช้กฎหมาย ระเบียบข้อบัญญัติตำบลอย่างเสมอภาคกัน” ($\overline{X}$ = 3.58)

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมและรายข้อ

ด้านหลักคุณธรรม	ระดับความคิดเห็น			
	$\overline{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
1. องค์การบริหารส่วนตำบลมีการเสริมสร้างการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลให้มีระเบียบวินัย	3.87	1.12	1	มาก
2. สมาชิกสภาใน องค์การบริหารส่วนตำบลมีความรับผิดชอบโดยมาประชุมอย่างสม่ำเสมอ	3.44	1.27	8	ปานกลาง
3. สมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบล ปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม	3.51	1.29	7	มาก
4. สมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบล พิจารณาเรื่องต่างๆ ในสภาอย่างมีเหตุผล ตรงไปตรงมา ยึดหลักผลประโยชน์ส่วนรวม	3.67	1.12	4	มาก
5. การบริหารของ องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดสรรงบประมาณให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกชุมชน	3.58	1.13	5	มาก
6. องค์การบริหารส่วนตำบลมีการดำเนินการจัดทำมาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรม	3.69	0.96	2	มาก
7. องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน่วยรับเรื่องร้องทุกข์และมีขั้นตอนการปฏิบัติการช่วยเหลือ	3.69	1.03	3	มาก
8. องค์การบริหารส่วนตำบล มีระบบการจัดทำแผนและสร้างตัวชี้วัดในการปฏิบัติงาน	3.58	1.20	6	มาก
รวม	**3.63**	**1.14**		**มาก**

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.63) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากเจ็ดข้อ อยู่ในระดับปานกลางหนึ่งข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อที่ 1 ที่ว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล มีการเสริมสร้างการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลให้มีระเบียบวินัย” ($\overline{X}$ = 3.87) รองลงมา คือ ข้อที่ 6 ที่ว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล มีการดำเนินการจัดทำมาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรม” ($\overline{X}$ = 3.69) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 2 ที่ว่า “สมาชิกสภาในองค์การบริหารส่วนตำบล มีความรับผิดชอบโดยมาประชุมอย่างสม่ำเสมอ” ($\overline{X}$ = 3.44)

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมและรายข้อ

ด้านหลักความโปร่งใส	ระดับความคิดเห็น			
	$\overline{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
1. มีการปิดประกาศมติของสภาที่ผ่านการรับรองแล้วให้ประชาชนทราบเสมอ โดยเฉพาะมติที่กระทบสิทธิหน้าที่รวมทั้งผลได้ ผลเสีย แก่ประชาชน	3.91	0.95	3	มาก
2. มีการประชาสัมพันธ์การเปิดประชุมสภาให้ประชาชนทราบล่วงหน้าเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนที่มีความสนใจเข้าร่วมสังเกตการณ์ในการประชุมสภา	3.75	1.02	6	มาก
3. ในการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ได้อำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มีความสนใจเข้าร่วมสังเกตการณ์	3.82	0.49	4	มาก
4. องค์การบริหารส่วนตำบล ได้ปิดประกาศข้อบัญญัติตำบล กฎหมาย ระเบียบ คำสั่งของ องค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งข่าวสารราชการที่ประชาชนควรรู้และประชาชนต้องปฏิบัติอยู่เสมอ	3.73	1.19	8	มาก
5. องค์การบริหารส่วนตำบล มีการปิดประกาศขั้นตอนการชำระภาษี และการขออนุญาตก่อสร้างอาคาร	3.65	1.04	9	มาก
6. องค์การบริหารส่วนตำบลมีการปิดประกาศให้ทราบถึงเอกสารหลักฐาน ที่สำคัญในการใช้เพื่อการติดต่อสื่อสาร	3.62	0.99	10	มาก
7. องค์การบริหารส่วนตำบล มีการสรุปผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการต่างๆ ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ	4.05	1.04	1	มาก
8. องค์การบริหารส่วนตำบล มีการสรรหาบุคคลเพื่อเข้ามาปฏิบัติงานของ องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นไปอย่างโปร่งใสยุติธรรม	3.51	1.02	11	มาก

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ด้านหลักความโปร่งใส	ระดับความคิดเห็น			
	$\overline{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
9. องค์การบริหารส่วนตำบลมีการเสนอแผนการดำเนินงานของแผนงาน/โครงการต่างๆ ให้ประชาชนได้รับทราบ	3.75	1.06	7	มาก
10. องค์การบริหารส่วนตำบล มีการเปิดเผยเอกสารการจัดซื้อ/ จัดจ้างให้ประชาชนได้รับรู้	4.00	0.90	2	มาก
11. องค์การบริหารส่วนตำบล มีการสรุปข้อมูลด้านการเงิน-การคลังและประกาศให้ประชาชนได้รับทราบ	3.82	1.11	5	มาก
รวม	**3.78**	**0.98**		**มาก**

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.78) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทั้งสิบเอ็ดข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อที่ 7 ที่ว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล มีการสรุปผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการต่างๆ ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ” ($\overline{X}$ = 4.05) รองลงมา คือ ข้อที่ 10 ที่ว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล มีการเปิดเผยเอกสารการจัดซื้อ/ จัดจ้างให้ประชาชนได้รับรู้” ($\overline{X}$ = 4.00) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 8 ที่ว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล มีการสรรหาบุคคลเพื่อเข้ามาปฏิบัติงานของ องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นไปอย่างโปร่งใสยุติธรรม” ($\overline{X}$ = 3.51)

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วม โดยรวมและรายข้อ

ด้านการมีส่วนร่วม	ระดับความคิดเห็น			
	$\overline{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
1. ประชาชนมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	4.02	0.76	1	มาก
2. ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจในการบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนตำบล	3.80	0.80	4	มาก
3. องค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามาตรวจสอบและประเมินผลงานขององค์การบริหารส่วนตำบล	3.69	0.91	5	มาก
4. องค์การบริหารส่วนตำบลส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ในท้องถิ่น	3.82	0.84	3	มาก
5. องค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา	3.96	0.89	2	มาก
6. องค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้ข้าราชการในหน่วยงานมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการบริหารงาน	3.65	0.95	6	มาก
รวม	**3.82**	**0.86**		**มาก**

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.82) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทั้งหกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อที่ 1 ที่ว่า “ประชาชนมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบล” ($\overline{X}$ = 4.02) รองลงมา คือ ข้อที่ 5 ที่ว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา” ($\overline{X}$ = 3.96) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 6 ที่ว่า “องค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้ข้าราชการในหน่วยงานมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการบริหารงาน” ($\overline{X}$ = 3.65)

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยรวมและรายข้อ

ด้านหลักความรับผิดชอบ	ระดับความคิดเห็น			
	$\overline{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
1. ผู้บริหารมีความตระหนักและสำนึกในหน้าที่รับผิดชอบต่อประชาชนเป็นสำคัญ	3.89	0.85	1	มาก
2. องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดบริการสาธารณะอย่างมีคุณภาพ เป็นธรรม และทั่วถึง	3.78	.95	4	มาก
3. องค์การบริหารส่วนตำบลมีการกำหนดขั้นตอนความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงาน	3.80	0.91	3	มาก
4. องค์การบริหารส่วนตำบล เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร้องทุกข์และแจ้งความเดือดร้อนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว	3.82	0.87	2	มาก
รวม	**3.82**	**0.90**		**มาก**

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.82) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทั้งสี่ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อที่ 1 ที่ว่า “ผู้บริหาร มีความตระหนักและสำนึกในหน้าที่รับผิดชอบต่อประชาชนเป็นสำคัญ” ($\overline{X}$ = 3.89) รองลงมา คือ ข้อที่ 4 ที่ว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร้องทุกข์และแจ้งความเดือดร้อนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว” ($\overline{X}$ = 3.82) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 2 ที่ว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล มีการจัดบริการสาธารณะอย่างมีคุณภาพ เป็นธรรม และทั่วถึง” ($\overline{X}$ = 3.78)

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักความคุ้มค่า โดยรวมและรายข้อ

ด้านหลักความคุ้มค่า	ระดับความคิดเห็น			
	$\overline{X}$	S.D.	อันดับ	แปลผล
1. องค์การบริหารส่วนตำบล มีการจัดลำดับความจำเป็นเร่งด่วนว่าควรจัดทำโครงการอะไร ก่อน-หลัง	3.89	0.96	1	มาก
2. องค์การบริหารส่วนตำบล มีการรณรงค์ให้ทุกฝ่ายในพื้นที่ รวมทั้งประชาชนให้มีการประหยัดในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ	3.76	0.98	3	มาก
3. องค์การบริหารส่วนตำบล มีการรณรงค์จัดกิจกรรมบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ	3.64	1.03	7	มาก
4. ในการจัดซื้อจัดจ้าง องค์การบริหารส่วนตำบล จะต่อรองราคากับผู้รับจ้างเพื่อให้ได้ราคาที่ต่ำกว่างบประมาณที่ตั้งไว้	3.73	0.92	4	มาก
5. องค์การบริหารส่วนตำบล แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณไม่ให้รั่วไหลสูญเปล่า	3.73	.96	5	มาก
6. องค์การบริหารส่วนตำบล ใช้ทรัพยากรในการดำเนินงานสอดคล้องกับงบประมาณ มีประโยชน์ และประหยัด	3.58	0.94	8	มาก
7. องค์การบริหารส่วนตำบล มีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อลดขั้นตอนในการทำงาน	3.87	0.81	2	มาก
8. องค์การบริหารส่วนตำบล มีการจัดทำงบประมาณแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์เกิดความคุ้มค่าและประโยชน์กับหน่วยงาน	3.67	1.11	6	มาก
รวม	**3.73**	**0.84**		**มาก**

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักความคุ้มค่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.73) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทั้งแปดข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อที่ 1 ที่ว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล มีการจัดลำดับความจำเป็นเร่งด่วนว่าควรจัดทำโครงการอะไร ก่อน-หลัง” ($\overline{X}$ = 3.89) รองลงมา คือ ข้อที่ 7 ที่ว่า “มีองค์การบริหารส่วนตำบล มีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อลดขั้นตอนในการทำงาน” ($\overline{X}$ = 3.87) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 6 ที่ว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล ใช้ทรัพยากรในการดำเนินงานสอดคล้องกับงบประมาณ มีประโยชน์และประหยัด” ($\overline{X}$ = 3.58)

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4.11-4.16

ตารางที่ 4.11 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศ

ความคิดเห็น	เพศชาย (n = 86)			เพศหญิง (n = 47)		
	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านหลักนิติธรรม	3.82	0.98	มาก	3.77	1.15	มาก
2. ด้านหลักคุณธรรม	3.61	1.18	มาก	3.65	1.10	มาก
3. ด้านหลักความโปร่งใส	3.83	0.95	มาก	3.74	1.02	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วม	3.90	0.78	มาก	3.74	0.93	มาก
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	3.80	1.18	มาก	3.85	0.63	มาก
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	3.65	0.89	มาก	3.81	0.79	มาก
รวม	**3.80**	**0.86**	**มาก**	**3.72**	**1.05**	**มาก**

จากตารางที่ 4.11 พบว่า บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยเพศชาย มีความคิดเห็นมากกว่าเพศหญิง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านผลปรากฏดังนี้

ด้านหลักนิติธรรม พบว่า บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามเพศ พบว่า อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยเพศชายมีความคิดเห็นมากกว่าเพศหญิง

ด้านหลักคุณธรรม พบว่า บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามเพศ พบว่า อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยเพศหญิงมีความคิดเห็นมากกว่าเพศชาย

ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามเพศ พบว่า อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยเพศชายมีความคิดเห็นมากกว่าเพศหญิง

ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามเพศ พบว่า อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยเพศชายมีความคิดเห็นมากกว่าเพศหญิง

ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่า บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามเพศ พบว่า อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยเพศหญิงมีความคิดเห็นมากกว่าเพศชาย

ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามเพศ พบว่า อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยเพศหญิงมีความคิดเห็นมากกว่าเพศชาย

ตารางที่ 4.12 แสดงเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศ

ความคิดเห็น	เพศชาย (n = 86)			เพศหญิง (n = 47)			*t*	*p*
	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล		
1. ด้านหลักนิติธรรม	3.82	0.98	มาก	3.77	1.15	มาก	1.26	.08
2. ด้านหลักคุณธรรม	3.61	1.18	มาก	3.65	1.10	มาก	1.47	.13
3. ด้านหลักความโปร่งใส	3.83	0.95	มาก	3.74	1.02	มาก	1.22	.23
4. ด้านการมีส่วนร่วม	3.90	0.78	มาก	3.74	0.93	มาก	0.57	.87
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	3.80	1.18	มาก	3.85	0.63	มาก	0.08	.94
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	3.65	0.89	มาก	3.81	0.79	มาก	2.16	.03*
โดยรวม	**3.80**	**0.86**	**มาก**	**3.72**	**1.05**	**มาก**	**1.93**	**.06**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

จากตารางที่ 4.12 พบว่า บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักความคุ้มค่า บุคลากรมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.13 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ

ความคิดเห็น	อายุ								
	ไม่เกิน 30 ปี (n = 35)			31 – 44 ปี (n = 66)			45 ปีขึ้นไป (n = 32)		
	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านหลักนิติธรรม	3.73	1.19	มาก	3.78	1.08	มาก	3.90	0.95	มาก
2. ด้านหลักคุณธรรม	3.55	1.25	มาก	3.62	1.20	มาก	3.71	0.98	มาก
3. ด้านหลักความโปร่งใส	3.65	1.14	มาก	3.79	0.98	มาก	3.89	0.82	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วม	3.90	0.75	มาก	3.75	0.94	มาก	3.81	0.89	มาก
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	3.73	0.98	มาก	3.82	0.90	มาก	3.90	0.82	มาก
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	3.61	0.93	มาก	3.70	0.86	มาก	3.87	0.72	มาก
รวม	**3.60**	**1.05**	**มาก**	**3.71**	**0.95**	**มาก**	**3.98**	**0.86**	**มาก**

จากตารางที่ 4.13 พบว่า บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามช่วงอายุ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกช่วงอายุ เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ช่วงอายุ 45 ปีขึ้นไป, ช่วงอายุ 31 – 44 ปี และช่วงอายุไม่เกิน 30 ปี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏดังนี้

ด้านหลักคุณธรรม พบว่า บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามช่วงอายุ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกช่วงอายุ เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ช่วงอายุ 45 ปีขึ้นไป, ช่วงอายุ 31 – 44 ปี และช่วงอายุไม่เกิน 30 ปี

ด้านหลักคุณธรรม พบว่า บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามช่วงอายุ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกช่วงอายุ เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ช่วงอายุ 45 ปีขึ้นไป, ช่วงอายุ 31 – 44 ปี และช่วงอายุไม่เกิน 30 ปี

ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามช่วงอายุ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกช่วงอายุ เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ช่วงอายุ 45 ปีขึ้นไป, ช่วงอายุ 31 – 44 ปี และช่วงอายุไม่เกิน 30 ปี

ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามช่วงอายุ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกช่วงอายุ เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ช่วงอายุไม่เกิน 30 ปี, ช่วงอายุ 45 ปีขึ้นไป และช่วงอายุ 31 – 44 ปี

ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่า บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามช่วงอายุ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกช่วงอายุ เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ช่วงอายุ 45 ปีขึ้นไป, ช่วงอายุ 31 – 44 ปี และช่วงอายุไม่เกิน 30 ปี

ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามช่วงอายุ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกช่วงอายุ เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ช่วงอายุ 45 ปีขึ้นไป, ช่วงอายุ 31 – 44 ปี และช่วงอายุไม่เกิน 30 ปี

ตารางที่ 4.14 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ

ความคิดเห็น	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	*P*
ด้านหลักนิติธรรม	ระหว่างกลุ่ม	0.10	2	0.05	0.28	.86
	ภายในกลุ่ม	23.40	130	0.18		
	รวม	**23.50**	**132**			
ด้านหลักคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	0.45	2	0.23	0.77	.46
	ภายในกลุ่ม	39.00	130	0.30		
	รวม	**39.45**	**132**			
ด้านหลักความโปร่งใส	ระหว่างกลุ่ม	0.35	2	0.18	0.90	.58
	ภายในกลุ่ม	26.00	130	0.20		
	รวม	**26.35**	**132**			
ด้านการมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	0.21	2	0.11	0.34	.79
	ภายในกลุ่ม	41.60	130	0.32		
	รวม	**41.81**	**132**			
ด้านหลักความรับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม	0.44	2	0.22	0.79	.44
	ภายในกลุ่ม	36.40	130	0.28		
	รวม	**36.84**	**132**			
ด้านหลักความคุ้มค่า	ระหว่างกลุ่ม	0.29	2	0.15	0.60	.63
	ภายในกลุ่ม	32.50	130	0.25		
	รวม	**32.79**	**132**			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.26	2	0.13	0.38	.91
	ภายในกลุ่ม	44.20	130	0.34		
	รวม	**44.46**	**132**			

จากตารางที่ 4.14 พบว่า บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4.15 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

ความคิดเห็น	ต่ำกว่าปริญญาตรี (n = 56)			ปริญญาตรีหรือสูงกว่า (n = 77)		
	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านหลักนิติธรรม	3.76	1.18	มาก	3.85	0.95	มาก
2. ด้านหลักคุณธรรม	3.60	1.18	มาก	3.67	1.10	มาก
3. ด้านหลักความโปร่งใส	3.81	0.93	มาก	3.76	1.04	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วม	3.85	0.81	มาก	3.79	0.92	มาก
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	3.86	0.84	มาก	3.78	0.97	มาก
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	3.65	0.98	มาก	3.82	0.70	มาก
รวม	3.81	0.93	**มาก**	3.72	0.98	**มาก**

จากตารางที่ 4.15 พบว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยบุคลากรที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นมากกว่าบุคลากรที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านผลปรากฏดังนี้

ด้านหลักนิติธรรม พบว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยบุคลากรที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีความคิดเห็นมากกว่าบุคลากรที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี

ด้านหลักคุณธรรม พบว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยบุคลากรที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีความคิดเห็นมากกว่าบุคลากรที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี

ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยบุคลากรที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นมากกว่าบุคลากรที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า

ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยบุคลากรที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นมากกว่าบุคลากรที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า

ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยบุคลากรที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นมากกว่าบุคลากรที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า

ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยบุคลากรที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีความคิดเห็นมากกว่าบุคลากรที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี

ตารางที่ 4.16 แสดงเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

ความคิดเห็น	ต่ำกว่าปริญญาตรี (n = 56)			ปริญญาตรีหรือสูงกว่า (n = 77)			*t*	*p*
	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล		
1. ด้านหลักนิติธรรม	3.76	1.18	มาก	3.85	0.95	มาก	0.22	0.83
2. ด้านหลักคุณธรรม	3.60	1.18	มาก	3.67	1.10	มาก	0.57	0.60
3. ด้านหลักความโปร่งใส	3.81	0.93	มาก	3.76	1.04	มาก	1.81	0.94
4. ด้านการมีส่วนร่วม	3.85	0.81	มาก	3.79	0.92	มาก	1.16	0.31
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	3.86	0.84	มาก	3.78	0.97	มาก	0.92	0.06
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	3.65	0.98	มาก	3.82	0.70	มาก	1.17	0.13
โดยรวม	3.81	0.93	**มาก**	3.72	0.98	**มาก**	**1.07**	**0.45**

จากตารางที่ 4.16 พบว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.17 แสดงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

ข้อ	ด้านหลักนิติธรรม	ความถี่
1	ควรมีการปรับปรุงและทบทวนข้อบัญญัติตำบลให้ทันสมัยและเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ	43
2	ควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นโดยการจัดทำประชาพิจารณ์ ก่อนมีการออกข้อบัญญัติเพื่อลดปัญหาความขัดแย้ง	25
3	ควรเพิ่มช่องทางในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานเพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสาร ระเบียบกฎหมาย ประกาศต่างๆ ของทางราชการได้มากขึ้น โดยผ่านช่องทางหอกระจายข่าวหมู่บ้าน เว็บไซต์ของหน่วยงาน แผ่นพับประชาสัมพันธ์	21
4	ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรโดยการส่งเสริมให้พนักงานและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้รับความรู้ เกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบอย่างต่อเนื่อง เพราะระเบียบ กฎหมายนั้นเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา	18
ข้อ	**ด้านหลักคุณธรรม**	**ความถี่**
1	ผู้บริหารควรสร้างจิตสำนึกให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน	32
2	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลควรใช้เหตุผล กฎหมาย ระเบียบประกอบการพิจารณาเรื่องต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนโดยรวม	30
3	ผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคลากรยึดถือและปฏิบัติตามมาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรมอย่างเคร่งครัด	25
4	ควรมีการจัดทำแผนการดำเนินงาน และปฏิบัติตามแผนดำเนินงานและตัวชี้วัดอย่างเป็นธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ	20

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

ข้อ	ด้านหลักความโปร่งใส	ความถี่
1	ภาครัฐควรมีนโยบายหรือแนวทางการบริหารงานภาครัฐที่มุ่งเน้นการปฏิบัติงานที่โปร่งใสตรวจสอบได้ในทุกกระบวนการปฏิบัติงานตลอดเวลา	24
2	ควรมีการเปิดเผยการสรุปผลการดำเนินการ ให้ประชาชนทราบอย่างสม่ำเสมอ	20
3	การสรรหาบุคคลเพื่อมาปฏิบัติงาน ควรมีระเบียบ กฎเกณฑ์ที่ใช้ในการสรรหา เช่น การสอบคัดเลือก การคัดเลือก โดยเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถอย่างเท่าเทียมกัน และเป็นไปตามมาตรฐานการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบล	15
	ด้านการมีส่วนร่วม	**ความถี่**
1	ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามาตรวจสอบและประเมินผลงานขององค์การบริหารส่วนตำบล	18
2	ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ในท้องถิ่น ในรูปแบบของการรวมกลุ่มเพื่อประกอบอาชีพ	15
	ด้านหลักความรับผิดชอบ	**ความถี่**
1	ผู้บริหารควรมีความตระหนักในปัญหาของประชาชน มีความตั้งใจจริงที่จะแก้ไขปัญหา	19
2	ผู้บริหารควรกระจายความรับผิดชอบให้กับผู้ปฏิบัติงานอย่างชัดเจน	10
	ด้านหลักความคุ้มค่า	**ความถี่**
1	ควรมีการวางแผนการใช้ทรัพยากร เช่น การจ้างบุคลากรไม่ควรเกินความจำเป็น การใช้วัสดุต่างๆ โดยนำวัสดุที่เหลือใช้นำกลับมาใช้อีก	40
2	ควรมีมาตรการในการจำกัดการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด และนำทรัพยากรที่มีอยู่ไปใช้ในทางที่เกิดประโยชน์ต่อประชาชนโดยรวม	31
3	ควรมีการรณรงค์ให้ทุกฝ่ายในพื้นที่รวมถึงประชาชนให้มีการประหยัดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ สร้างจิตสำนึกที่จะหวงแหน และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ไม่ตัดไม้ทำลายป่าเพื่อนำไปหารายได้ โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่จะตามมา	20
4	ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินงบประมาณ	20

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด มีดังนี้

ด้านหลักนิติธรรม คือ ควรมีการปรับปรุงและทบทวนข้อบัญญัติตำบลให้ทันสมัยและเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ ควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นโดยการจัดทำประชาพิจารณ์ ก่อนมีการออกข้อบัญญัติเพื่อลดปัญหาความขัดแย้ง ควรเพิ่มช่องทางในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานเพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสาร ระเบียบกฎหมาย ประกาศต่างๆ ของทางราชการได้มากขึ้น โดยผ่านช่องทางหอกระจายข่าวหมู่บ้าน เว็บไซต์ของหน่วยงาน แผ่นพับประชาสัมพันธ์ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรโดยการส่งเสริมให้พนักงานและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้รับความรู้ เกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบอย่างต่อเนื่อง เพราะระเบียบกฎหมายนั้นเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

ด้านหลักคุณธรรม คือ ผู้บริหารควรสร้างจิตสำนึกให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลควรใช้เหตุผลกฎหมาย ระเบียบประกอบการพิจารณาเรื่องต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนโดยรวม ผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคลากรยึดถือและปฏิบัติตามมาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรมอย่างเคร่งครัด และควรมีการจัดทำแผนการดำเนินงาน และปฏิบัติตามแผนดำเนินงานและตัวชี้วัดอย่างเป็นธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ

ด้านหลักความโปร่งใส คือ ภาครัฐควรมีนโยบายหรือแนวทางการบริหารงานภาครัฐที่มุ่งเน้นการปฏิบัติงานที่โปร่งใสตรวจสอบได้ในทุกกระบวนการปฏิบัติงานตลอดเวลา ควรมีการเปิดเผยการสรุปผลการดำเนินการ ให้ประชาชนทราบอย่างสม่ำเสมอ และการสรรหาบุคคลเพื่อมาปฏิบัติงาน ควรมีระเบียบ กฎเกณฑ์ที่ใช้ในการสรรหา เช่น การสอบคัดเลือก การคัดเลือก โดยเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถอย่างเท่าเทียมกัน และเป็นไปตามมาตรฐานการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบล

ด้านการมีส่วนร่วม คือ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามาตรวจสอบและประเมินผลงานขององค์การบริหารส่วนตำบล และควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ในท้องถิ่น ในรูปแบบของการรวมกลุ่มเพื่อประกอบอาชีพ

ด้านหลักความรับผิดชอบ คือ ผู้บริหารควรมีความตระหนักในปัญหาของประชาชน มีความตั้งใจจริงที่จะแก้ไขปัญหา และผู้บริหารควรกระจายความรับผิดชอบให้กับผู้ปฏิบัติงานอย่างชัดเจน

ด้านหลักความคุ้มค่า คือ ควรมีการวางแผนการใช้ทรัพยากร เช่น การจ้างบุคลากรไม่ควรเกินความจำเป็น การใช้วัสดุต่างๆ โดยนำวัสดุที่เหลือใช้นำกลับมาใช้อีก ควรมีมาตรการในการจำกัดการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด และนำทรัพยากรที่มีอยู่ไปใช้ในทางที่เกิดประโยชน์ต่อประชาชนโดยรวม ควรมีการรณรงค์ให้ทุกฝ่ายในพื้นที่รวมถึงประชาชนให้มีการประหยัดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ สร้างจิตสำนึกที่จะหวงแหน และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ไม่ตัดไม้ทำลายป่าเพื่อนำไปหารายได้ โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่จะตามมา และควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินงบประมาณ

โดยสรุป ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ลำดับตามความถี่สูงไปหาต่ำ สามอันดับแรก คือ ควรมีการปรับปรุงและทบทวนข้อบัญญัติตำบลให้ทันสมัยและเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ ควรมีการวางแผนการใช้ทรัพยากร เช่น การจ้างบุคลากรไม่ควรเกินความจำเป็น การใช้วัสดุต่างๆ โดยนำวัสดุที่เหลือใช้นำกลับมาใช้อีก และผู้บริหารควรสร้างจิตสำนึกให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

บทที่ 5
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ของบุคลากรที่มี เพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 200 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) โดยใช้สูตรของ ยามาเน (Taro Yamane) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 133 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามปลายปิด ผู้วิจัยใช้ลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าห้าระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และแบบสอบถามปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติอนุมานหรืออ้างอิง ได้แก่ ทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA หรือ F-test) โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยตามหัวข้อค้นพบได้ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผล

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผล

การวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลของการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

5.1.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 64.66 มีอายุระหว่าง 31-44 ปี จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 49.62 และมีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 57.89

5.1.2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทั้งหกด้าน ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วม, ด้านหลักความรับผิดชอบ, ด้านหลักนิติธรรม, ด้านหลักความโปร่งใส, ด้านหลักความคุ้มค่า และด้านหลักคุณธรรม

เมื่อแยกออกเป็นรายด้าน พบว่า มีผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1) ด้านหลักนิติธรรม พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อที่ 1 ที่ว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล มีการตรวจสอบและทบทวนข้อบัญญัติตำบลให้มีความเหมาะสมถูกต้องและทันสมัยอยู่เสมอ” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 6 ที่ว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล บังคับใช้กฎหมาย ระเบียบข้อบัญญัติตำบลอย่างเสมอภาคกัน”

2) ด้านหลักคุณธรรม พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อที่ 1 ที่ว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล มีการเสริมสร้างการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลให้มีระเบียบวินัย” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 2 ที่ว่า “สมาชิกสภาใน องค์การบริหารส่วนตำบล มีความรับผิดชอบโดยมาประชุมอย่างสม่ำเสมอ”

3) ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อที่ 7 ที่ว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล มีการสรุปผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการต่างๆ ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 8 ที่ว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล มีการสรรหาบุคคลเพื่อเข้ามาปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นไปอย่างโปร่งใสยุติธรรม”

4) ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อที่ 1 ที่ว่า “ประชาชนมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 6 ที่ว่า “องค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้ข้าราชการในหน่วยงานมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการบริหารงาน

5) ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อที่ 1 ที่ว่า “ผู้บริหาร มีความตระหนักและสำนึกในหน้าที่รับผิดชอบต่อประชาชนเป็นสำคัญ” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 2 ที่ว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล มีการจัดบริการสาธารณะอย่างมีคุณภาพ เป็นธรรม และทั่วถึง”

6) ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อที่ 1 ที่ว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล มีการจัดลำดับความจำเป็นเร่งด่วนว่าควรจัดทำโครงการอะไร ก่อน-หลัง” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 6 ที่ว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล ใช้ทรัพยากรในการดำเนินงานสอดคล้องกับงบประมาณ มีประโยชน์และประหยัด”

5.1.3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

สมมติฐานที่ 1 บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักความคุ้มค่า บุคลากรมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 2 บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

สมมติฐานที่ 3 บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

5.1.4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

พบว่า ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ลำดับตามความถี่มากไปหาน้อย สามอันดับแรก คือ ควรมีการปรับปรุงและทบทวนข้อบัญญัติตำบลให้ทันสมัยและเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ ควรมีการวางแผนการใช้ทรัพยากร เช่น การจ้างบุคลากรไม่ควรเกินความจำเป็น การใช้วัสดุต่างๆ โดยนำวัสดุที่เหลือใช้นำกลับมาใช้อีก และผู้บริหารควรสร้างจิตสำนึกให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

5.2 อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่ามีผลการวิจัยที่น่าสนใจและสามารถนำมาอภิปรายผลเพิ่มเติมตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

5.2.1 การวิเคราะห์ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ผู้บริหารและบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลหมูม้น ให้ความสำคัญในการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการองค์กรให้ดีมีประสิทธิภาพ ทำให้การปฏิบัติงานมีความสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พรสุดา ทับทิม** ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสระบุรี ในภาพรวม มีประสิทธิภาพในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีประเด็นที่น่าสนใจและสามารถนำมาอภิปรายผลเพิ่มเติม ดังนี้

1) ด้านหลักนิติธรรม พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** รูปแบบการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐจำเป็นต้องมีแนวทางในการปฏิบัติงานที่ต้องใช้และถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดในระเบียบกฎหมายเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานที่ต้องมีหลักนิติธรรมเป็นพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พรสุดา ทับทิม** ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็น

ของบุคลากรที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสระบุรี ในภาพรวม มีประสิทธิภาพในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักนิติธรรมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อที่ 1 ที่ว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล มีการตรวจสอบและทบทวนข้อบัญญัติตำบลให้มีความเหมาะสมถูกต้องและทันสมัยอยู่เสมอ” **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** องค์การบริหารส่วนตำบลมีการออกข้อบัญญัติตำบลบังคับใช้เองแต่มิได้ตรวจสอบและทบทวนให้ทันสมัย เนื่องจากเห็นว่ากระบวนการในการออกข้อบัญญัติตำบลนั้นมีขั้นตอนที่ยุ่งยาก ต้องมีการจัดทำประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน และต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเมื่อผ่านกระบวนการเหล่านี้แล้วการตราข้อบัญญัติอาจไม่ได้รับความเห็นชอบก็เป็นได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **ดรัคเกอร์ (Drucker)** ได้กล่าวว่า การวางแผน (Planning) เป็นการกำหนดหน้าที่การงานที่ต้องปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร โดยกำหนดว่าจะดำเนินการอย่างไรและดำเนินการเมื่อไร เพื่อให้ความสำเร็จตามแผนที่วางไว้ การวางแผนต้องควบคุมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ข้อที่ 6 ที่ว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล บังคับใช้กฎหมาย ระเบียบข้อบัญญัติตำบลอย่างเสมอภาคกัน” **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** องค์การบริหารส่วนตำบลไม่บังคับใช้ข้อบัญญัติตำบลอย่างเป็นธรรมและเสมอภาค เลือกปฏิบัติหรืออะลุ่มอล่วย ตามระบบอุปถัมภ์ ก็อาจจะทำให้เกิดปัญหาข้อร้องเรียนได้ในภายหลัง และประชาชนก็จะไม่เคารพ ระเบียบ กฎหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **สุดจิต นิมิตกุล** ได้กล่าวว่า การส่งเสริมความเป็นธรรม (Equity) และความเสมอภาค (Equality) มีการกระจายการพัฒนาอย่างทั่วถึงเท่าเทียมกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติ มีระบบการรับเรื่องราวร้องทุกข์ที่ชัดเจน

2) ด้านหลักคุณธรรม พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ระบบราชการเป็นระบบการปฏิบัติงานที่ต้องใช้หลักคุณธรรมในการปกครองเป็นสำคัญ ผู้บริหารท้องถิ่นส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ เช่น การสอบแข่งขัน การบรรจุแต่งตั้งผู้เข้ารับราชการของหน่วยงานภาครัฐ หรือการพิจารณาความดีความชอบที่เกิดจากการปฏิบัติงานจะต้องยึดหลักคุณธรรมเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พรสุดา ทับทิม** (2552, หน้า บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสระบุรี ในภาพรวม มีประสิทธิภาพในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักคุณธรรมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อที่ 1 ที่ว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล มีการเสริมสร้างการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลให้มีระเบียบวินัย” **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ปัจจุบันปัญหาทุจริตคอรัปชั่นเกิดขึ้นอย่างแพร่หลายในวงราชการ ส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากพนักงานขาดความซื่อสัตย์สุจริต ขาดระเบียบวินัยต่อหน้าที่และตนเอง ขาดจรรยาบรรณของข้าราชการ จึงทำให้ผู้บริหารต้องมุ่งเน้นการเสริมสร้างความมีระเบียบวินัยในการปฏิบัติงานต่างๆ ของพนักงานตลอดเวลาอย่างเคร่งครัดมุ่งเน้นให้พนักงานมีจรรยาบรรณในการปฏิบัติราชการ และยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงาน เนื่องจากพนักงานส่วนตำบลเป็นกลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลให้มีประสิทธิภาพ จึงต้องมีความเป็นระเบียบ มีวินัยต่อหน้าที่ ต่อตนเอง และประชาชน ซื่อสัตย์สุจริต เที่ยงธรรม มีความเสียสละ จึงจะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นแบบอย่างที่ดีต่อประชาชนได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **ชนะศักดิ์ ยุวบูรณ์** ได้กล่าวว่า หลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม และส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อที่ 2 ที่ว่า “สมาชิกสภาในองค์การบริหารส่วนตำบล มีความรับผิดชอบโดยมาประชุมอย่างสม่ำเสมอ” **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** การประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น เป็นหน้าที่ที่สำคัญสำหรับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เพราะเป็นเวทีที่สมาชิกใช้ในการแสดงความคิดเห็น ลงมติในเรื่องต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อประชาชน และหากสมาชิกสภาไม่มีความรับผิดชอบ ขาดการประชุมสภาเกินสามครั้ง ก็จะทำให้ความเป็นสมาชิกภาพนั้นสิ้นสุดลง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **ชัยอนันต์ สมุทวณิช** ได้กล่าวว่า ธรรมาภิบาลว่า “การที่กลไกของรัฐ ทั้งการเมืองและการบริหาร มีความแข็งแกร่ง มีประสิทธิภาพ สะอาด โปร่งใส และรับผิดชอบเป็นการให้ความสำคัญกับภาครัฐและรัฐบาลเป็นด้านหลัก

3) ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ปัจจุบันประชาชนให้ความสำคัญกับการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ภาครัฐอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น การปฏิบัติงานในด้านต่างๆ จะต้องมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ส่งผลให้เกิดทัศนคติที่ดีและการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับภาครัฐมีนโยบายหรือแนวทางการบริหารงานภาครัฐมีนโยบายหรือแนวทางการบริหารงานภาครัฐที่มุ่งเน้นการปฏิบัติงานที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ในทุกกระบวนการปฏิบัติงานตลอดเวลา โดยการตรวจประเมินเป็นประจำทุกปีในรูปแบบต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **บำรุง ก้อนทอง** ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอภาชี จังหวัด

พระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า พนักงานส่วนตำบลมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักความโปร่งใส มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อที่ 7 ที่ว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล มีการสรุปผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการต่างๆ ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ” **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** องค์การบริหารส่วนตำบลหมู่ม้นได้มีการสรุปผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการต่างๆ เพื่อประกาศให้ประชาชนได้รับทราบถึงการใช้จ่ายเงินงบประมาณที่ใช้ดำเนินโครงการในแต่ละปีอันเป็นการแสดงถึงความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **ชนะศักดิ์ ยุวบูรณ์** ได้กล่าวว่า หลักความโปร่งใส ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อที่ 8 ที่ว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล มีการสรรหาบุคคลเพื่อเข้ามาปฏิบัติงานของ องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นไปอย่างโปร่งใส ยุติธรรม” **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ในการสรรหาบุคคลเพื่อเข้ามาปฏิบัติงาน มีระเบียบ กฎเกณฑ์ที่ใช้ในการสรรหา เช่น การสอบคัดเลือก การคัดเลือก โดยเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่แล้ว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **ชัยอนันต์ สมุทวณิช** ให้ความหมายธรรมาภิบาลว่า การที่กลไกของรัฐ ทั้งการเมืองและการบริหาร มีความแข็งแกร่ง มีประสิทธิภาพ สะอาด โปร่งใส และรับผิดชอบ เป็นการให้ความสำคัญกับภาครัฐและรัฐบาลเป็นด้านหลัก

4) ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** หลักการปกครองส่วนท้องถิ่นของทุกประเทศจะต้องมีหลักการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนเป็นสำคัญ เพราะอำนาจหน้าที่ที่มีนั้นถูกกำหนดให้ทุกท้องถิ่นถือปฏิบัตินั้นเป็นการบริการสาธารณะเพื่อสร้างความพึงพอใจของประชาชนให้เกิดขึ้นตลอดเวลา และสนองตอบต่อความต้องการในการแก้ไขปัญหาในด้านต่างๆ ซึ่งในกระบวนการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนในพื้นที่นั้นจะต้องมีประชาชนเข้ามาอยู่ในกระบวนการปฏิบัติงานทุกขั้นตอน ดังนั้นการมีส่วนร่วมถึงมีความสำคัญมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พรสุดา ทับทิม** ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสระบุรี ในภาพรวม มีประสิทธิภาพในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อที่ 1 ที่ว่า “ประชาชนมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบล” **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ประชาชนเป็นผู้ที่จะชี้ขาดว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคนใด จะมีโอกาสที่จะเข้ามาพัฒนาท้องถิ่นหรือไม่ ซึ่งจุดเริ่มต้นของกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นนั้นเริ่มจากการที่ประชาชนให้ความไว้วางใจเข้ามาเป็นตัวแทนหรือสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลนั่นเอง หากประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง เป้าหมายของการที่จะได้รับเลือกเข้ามาเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเข้ามาบริหารและพัฒนาท้องถิ่นก็มีน้อย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **พิทยา ว่องกุล** กล่าวว่า ความเชื่อมโยงกันระหว่างประชาธิปไตยกับธรรมาภิบาลส่วนกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคม เป็นการกระตุ้นให้ประชาชนเห็นบทบาทที่สำคัญของการแสดงความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมทั้งในเรื่องการเลือกตั้ง การออกกฎหมาย รวมไปถึงการกล่าวถึงตัวบทกฎหมายที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางสังคมทั้งหมด เช่น ด้านการจัดการสภาพแวดล้อม ด้านการักษาผลประโยชน์ของชุมชน ด้านสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล เป็นต้น

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อที่ 6 ที่ว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล เปิดโอกาสให้ข้าราชการในหน่วยงานมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการบริหารงาน” **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลภายใต้ระบอบประชาธิปไตยนั้นจะต้องเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ไม่ว่าจะเป็นภาคประชาน หรือแม้กระทั่งข้าราชการในหน่วยงาน ควรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องของการกำหนดนโยบายก็ดี แนวทางในการปฏิบัติงานก็ดี รวมไปถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหา เพราะข้าราชการซึ่งเป็นผู้ปฏิบัตินั้นเป็นพลังในการขับเคลื่อนให้การบริหารงานขององค์กรประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **สุดจิต นิมิตกุล** กล่าวว่า การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นการมีส่วนร่วมทั้งประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐในการบริหารงาน เพื่อให้เกิดความคิดริเริ่ม และพลังการทำงานที่สอดประสานกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายในการให้บริการประชาชน

5) ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** หน่วยงานภาครัฐต่างๆ จะต้องมีความรับผิดชอบในผลของการปฏิบัติงานหรืองานที่ได้รับมอบหมายที่ระบุไว้ในภารกิจหน้าที่และตามนโยบายเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นและพัฒนาประเทศจากภาคส่วนต่างๆ ตลอดเวลา เป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดกับประชาชนได้ตลอดเวลาในความรับผิดชอบที่เป็นส่วนประกอบสำคัญของการปฏิบัติงานราชการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **บำรุง ก้อนทอง** ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลการวิจัยพบว่า พนักงานส่วนตำบลมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักความรับผิดชอบ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อที่ 1 ที่ว่า “ผู้บริหาร มีความตระหนักและสำนึกในหน้าที่รับผิดชอบต่อประชาชนเป็นสำคัญ” **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** หน้าที่ของผู้บริหารทุกท้องถิ่นจะต้องมีความตระหนักในปัญหาของประชาชน มีความตั้งใจจริงที่แก้ไขปัญหา ต้องมีความรับผิดและรับชอบต่อทุกๆๆ บริการให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด ยอมรับปัญหาและข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น ยอมรับในโครงการที่ไม่ประสบผลสำเร็จ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ประชาชนพึงพอใจมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **ชนะศักดิ์ ยุวบูรณ์** ได้กล่าวว่า หลักความรับผิดชอบ ได้แก่ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อที่ 2 ที่ว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล มีการจัดบริการสาธารณะอย่างมีคุณภาพ เป็นธรรม และทั่วถึง” **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนในทุกๆ ด้าน เช่น ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านสาธารณสุข ด้านการศึกษา ซึ่งงบประมาณที่ได้รับมาในแต่ละปีนั้นจะต้องมีการกระจายงบประมาณเพื่อไปพัฒนาตำบลในทุกหมู่บ้าน แต่ละหมู่บ้านนั้นก็จะมีความต้องการต่างกัน องค์การบริหารส่วนตำบลเองก็จะต้องมีการจัดบริการสาธารณะให้สนองความต้องการของประชาชนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมที่สุด เพื่อสร้างความเจริญให้แก่ท้องถิ่นในภาพรวม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.)** กล่าวถึง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ที่ระบุเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ 3 มาตรา 78 “รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายในด้านการบริหารราชการแผ่นดินโดยพัฒนาระบบงานภาครัฐ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ คุณธรรม และจริยธรรม ของเจ้าหน้าที่ของรัฐควบคู่ไปกับการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการทำงาน เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐใช้หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ” และ “จัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่น เพื่อให้การจัดทำและการให้บริการสาธารณะเป็นไปอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน

6) ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ความคุ้มค่าแสดงผลของการปฏิบัติงานว่ามีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลหรือไม่อย่างไร เป็นการวางแผนและปฏิบัติตามแผนที่วางไว้อย่างรอบคอบ มีการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงาน

ว่ามีข้อบกพร่องจุดใดและแก้ไขให้หมดไปทันที โดยเฉพาะที่เห็นชัดเจนในด้านการบริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพมีความคุ้มทุน ประหยัดและเหลือจ่ายให้มากที่สุด แต่ในทางปฏิบัติที่ไม่ใช้ตัวเงิน เช่น การจัดทำกิจกรรม/โครงการใดๆ ที่สามารถจัดหาและขอรับการสนับสนุนทรัพยากรด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานภายนอกได้ตลอดเวลาโดยใช้งบประมาณของท้องถิ่นให้น้อยที่สุดแสดงให้เห็นถึงความคุ้มค่าของการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สมบัติ ภูศรีฤทธิ์** ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของข้าราชการต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของข้าราชการต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย พบว่า ข้าราชการมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย ด้านหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อที่ 1 ที่ว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล มีการจัดลำดับความจำเป็นเร่งด่วนว่าควรจัดทำโครงการอะไร ก่อน-หลัง” **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** โครงการต่างๆ ที่บรรจุไว้ในแผนพัฒนาตำบลมาจากความต้องการแก้ไขปัญหาของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง โดยมีการจัดประชุมประชาคมหรือทำประชาพิจารณ์เพื่อขอให้แสดงความคิดเห็นในกิจกรรม/โครงการตลอดจนลำดับความสำคัญโครงการเพื่อให้ได้ทราบว่าโครงการใดจะได้ดำเนินการก่อน-หลัง ให้ผู้ที่เป็นตัวแทนภาคประชาชนทุกชุมชนรวมถึงหน่วยงานเอกชนที่มีความต้องการแก้ไขปัญหาร่วมกันเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล อันจะนำไปสู่การปรับปรุงหรือพัฒนาให้ดีขึ้น ซึ่งต้องเป็นโครงการที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการก่อนเพื่อให้ปัญหาที่เกิดขึ้นหมดไปแล้วจึงตรวจสอบโครงการเร่งด่วนต่อไป จนกระทั่งแก้ไขปัญหาให้หมดไปในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **ชนะศักดิ์ ยุวบูรณ์** กล่าวว่า หลักความคุ้มค่า ได้แก่ การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัด ใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้า และบริการที่มีคุณภาพ สามารถแข่งขันในเวทีโลก และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อที่ 6 ที่ว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล ใช้ทรัพยากรในการดำเนินงานสอดคล้องกับงบประมาณ มีประโยชน์ และประหยัด” **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น จะต้องใช้ทรัพยากรต่างๆ เช่น คน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด เกิดความคุ้มค่ากับองค์กรมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **เกรียงศักดิ์ เจริญวงค์ศักดิ์** กล่าวว่า ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency and Effectiveness) การบานการและสถาบันต่างๆ เช่น รัฐสามารถจัดสรร ใช้ทรัพยากรต่างๆ ได้อย่างคุ้มค่าและเหมาะสม เพื่อตอบสนองความต้องการของคนในสังคมโดยรวม รวมถึงการทำงานอย่างรวดเร็ว มีคุณภาพและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

5.2.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

1) บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** เพศ ไม่มีผลต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลหมูม้น เพราะผู้บริหารและบุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบลหมูม้นส่วนใหญ่จะใช้หลักธรรมในการบริหารจัดการอยู่แล้ว จึงทำให้ผลของการนำหลักธรรมไปบริหารจัดการไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ประสงค์ เมืองมูล** ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของสมาชิกสภาเทศบาลและข้าราชการท้องถิ่นในเทศบาลต่อการบริหารจัดการองค์กรตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารเทศบาลตำบลป่าก่อดำ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกสภาเทศบาลและข้าราชการท้องถิ่นในเทศบาลที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการองค์กรตามหลักธรรมภิบาล ไม่แตกต่างกัน

2) บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** แม้ว่าอายุจะแตกต่างกันแต่ความรู้สึกนึกคิดในแต่ละช่วงอายุที่มีต่อการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน จึงทำให้มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ประสงค์ เมืองมูล** ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของสมาชิกสภาเทศบาลและข้าราชการท้องถิ่นในเทศบาลต่อการบริหารจัดการองค์กรตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารเทศบาลตำบลป่าก่อดำ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกสภาเทศบาลและข้าราชการท้องถิ่นในเทศบาลที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการองค์กรตามหลักธรรมภิบาล แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3) บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** การบริหารจัดการตามหลักธรรมภิบาลทำให้องค์การสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานได้ อีกทั้งยังเป็นกลไกในการควบคุมติดตามและตรวจสอบโดยมีประชาชนหรือองค์การภายนอกมีส่วนร่วม ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายแก่การบริหารองค์การ เพราะการสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในองค์การ เป็นการสร้างสำนึกที่ดีในการบริหารงานและการทำงานในองค์การ และจัดระบบที่สนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามสำนึกที่ดี ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่สิ้นเปลือง การติดตามการทุจริต ความโปร่งใส โดยคำนึงถึงผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะได้รับผลกระทบ เนื่องจากผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐนั้นจะเกี่ยวข้องกับประชาชนโดยตรง จึงทำให้บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ประสงค์ เมืองมูล** ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของสมาชิกสภาเทศบาลและข้าราชการท้องถิ่นในเทศบาลต่อการบริหารจัดการองค์กรตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารเทศบาลตำบลป่าก่อดำ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกสภาเทศบาลและข้าราชการท้องถิ่นในเทศบาลที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการองค์กรตามหลักธรรมภิบาล ไม่แตกต่างกัน

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยขอนำเสนอเพื่อเป็นการนำไปปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้นดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นคณะผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรรักษามาตรฐานนี้ไว้และพัฒนาให้ถึงระดับมากที่สุด โดยกำหนดแนวทางที่ชัดเจนเพื่อให้ทุกคนในองค์กรได้รับรู้และถือปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักทฤษฎีของการปฏิบัติงานให้เกิดหลักธรรมาภิบาลในองค์กร และต้องมีวิธีการควบคุม ติดตามตรวจสอบ ประเมินผลอยู่ตลอดเวลาเพื่อปรับปรุงการบริหารงานให้ทันต่อเหตุการณ์เสมอ และให้ความสำคัญกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลอย่างแท้จริงและยั่งยืน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีประเด็นที่น่าสนใจและสามารถนำมาเป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

1) ด้านหลักนิติธรรม พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นคณะผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรรักษามาตรฐานนี้ไว้และพัฒนาให้ถึงระดับมากที่สุด โดยส่งเสริมให้มีการแต่งตั้งประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของบุคลากร ให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมาย และการปฏิบัติงานที่ต้องใช้และถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดในระเบียบกฎหมายเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานที่ต้อมีหลักนิติธรรมเป็นพื้นฐาน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อที่ 1 ที่ว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล มีการตรวจสอบและทบทวนข้อบัญญัติตำบลให้มีความเหมาะสมถูกต้องและทันสมัยอยู่เสมอ” ดังนั้นคณะผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรรักษามาตรฐานนี้ไว้และพัฒนาให้ถึงระดับมากที่สุด โดยปรับปรุงและทบทวนข้อบัญญัติตำบลให้สอดคล้องและเป็นปัจจุบัน รวมถึงต้องผ่านกระบวนการจัดทำประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน และต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ข้อที่ 6 ที่ว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล บังคับใช้กฎหมาย ระเบียบข้อบัญญัติตำบลอย่างเสมอภาคกัน” ดังนั้นคณะผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรรักษามาตรฐานนี้ไว้และพัฒนาให้ถึงระดับมากที่สุด โดยบังคับใช้กฎหมาย ระเบียบข้อบัญญัติตำบลอย่างเป็นธรรมและเสมอภาค และไม่เลือกปฏิบัติ

2) ด้านหลักคุณธรรม พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นคณะผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรรักษามาตรฐานนี้ไว้และพัฒนาให้ถึงระดับมากที่สุด โดยใช้หลักคุณธรรมในการปกครองเป็นสำคัญ เช่น การสอบแข่งขัน การบรรจุแต่งตั้งผู้เข้ารับราชการ หรือการพิจารณาความดีความชอบที่เกิดจากการปฏิบัติงานจะต้องยึดหลักคุณธรรมเป็นสำคัญ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อที่ 1 ที่ว่า “องค์การบริหารส่วนตำบลมีการเสริมสร้างการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลให้มีระเบียบวินัย” ดังนั้นคณะผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรรักษามาตรฐานนี้ไว้และพัฒนาให้ถึงระดับมากที่สุด โดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างความมีระเบียบวินัยในการปฏิบัติงานต่างๆ ของบุคลากรอย่างเคร่งครัด มุ่งเน้นให้บุคลากรมีจรรยาบรรณในการปฏิบัติราชการ และยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงาน และปฏิบัติตนให้มีระวินัย

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง คือ ข้อที่ 2 ที่ว่า “สมาชิกสภาในองค์การบริหารส่วนตำบล มีความรับผิดชอบโดยมาประชุมอย่างสม่ำเสมอ” ดังนั้นคณะผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาให้ถึงระดับมากที่สุด โดยสมาชิกสภาใน องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีความรับผิดชอบโดยมาประชุมอย่างสม่ำเสมอ

3) ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นคณะผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรรักษามาตรฐานนี้ไว้และพัฒนาให้ถึงระดับมากที่สุด โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมเข้าสังเกตการณ์การประชุมสภา หรือควรจัดให้มีการประชุมสภานอกสถานที่เพื่อให้ประชาชนที่สนใจเข้าร่วมรับฟังและสังเกตการณ์ รวมถึงการปฏิบัติงานในด้านต่างๆ จะต้องมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อที่ 7 ที่ว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล มีการสรุปผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการต่างๆ ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ” ดังนั้นคณะผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรรักษามาตรฐานนี้ไว้และพัฒนาให้ถึงระดับมากที่สุด โดยจัดทำสรุปผลการดำเนินงานให้ประชาชนทราบทุกๆ 3 เดือน เพื่อประชาชนจะได้ติดตามผลการดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อที่ 8 ที่ว่า “องค์การบริหารส่วนตำบลมีการสรรหาบุคคลเพื่อเข้ามาปฏิบัติงานของ องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นไปอย่างโปร่งใส ยุติธรรม” ดังนั้นคณะผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรรักษามาตรฐานนี้ไว้และพัฒนาให้ถึงระดับมากที่สุด โดยสรรหาบุคคลเข้ามาปฏิบัติงานต้องมีสถาบันที่เป็นกลางเข้ามาร่วมในกระบวนการสรรหา และผู้บริหารต้องใช้ระบบคุณธรรมในการสรรหาเพื่อความบริสุทธิ์ยุติธรรม

4) ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นคณะผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรรักษามาตรฐานนี้ไว้และพัฒนาให้ถึงระดับมากที่สุด โดยส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง เพื่อจะได้นำข้อเสนอแนะต่างๆ เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของผู้บริหาร

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อที่ 1 ที่ว่า “ประชาชนมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล” ดังนั้นคณะผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรรักษามาตรฐานนี้ไว้และพัฒนาให้ถึงระดับมากที่สุด โดยส่งเสริมและกระตุ้นจิตสำนึกของประชาชนให้มีส่วนร่วมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อที่ 6 ที่ว่า “องค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้ข้าราชการในหน่วยงานมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการบริหารงาน” ดังนั้นคณะผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรรักษามาตรฐานนี้ไว้และพัฒนาให้ถึงระดับมากที่สุด โดยเปิดโอกาสให้ข้าราชการในหน่วยงานมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และเสนอแนะในการบริหารงาน

5) ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นคณะผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรรักษามาตรฐานนี้ไว้และพัฒนาให้ถึงระดับมากที่สุด โดยบุคลากรทุกคนต้องมีความรับผิดชอบในผลของการปฏิบัติงานหรืองานที่ได้รับมอบหมายที่ระบุไว้

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อที่ 1 ที่ว่า “ผู้บริหาร มีความตระหนักและสำนึกในหน้าที่รับผิดชอบต่อประชาชนเป็นสำคัญ” ดังนั้นคณะผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรรักษามาตรฐานนี้ไว้และพัฒนาให้ถึงระดับมากที่สุด โดยสร้างจิตสำนึกให้ผู้บริหารมีความตระหนักในหน้าที่รับผิดชอบต่อประชาชนอย่างจริงจัง

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อที่ 2 ที่ว่า “องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดบริการสาธารณะอย่างมีคุณภาพ เป็นธรรม และทั่วถึง” ดังนั้นคณะผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรรักษามาตรฐานนี้ไว้และพัฒนาให้ถึงระดับมากที่สุด โดยจัดบริการสาธารณะให้สนองความต้องการของประชาชนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมที่สุด

6) ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นคณะผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรรักษามาตรฐานนี้ไว้และพัฒนาให้ถึงระดับมากที่สุด โดยมีการวิเคราะห์ทรัพยากรในหน่วยงาน ก่อนที่จะมีการใช้ทรัพยากรและจะต้องใช้ทรัพยากรเหล่านั้นอย่างประหยัดและคุ้มค่ามากที่สุด

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อที่ 1 ที่ว่า “องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดลำดับความจำเป็นเร่งด่วนว่าควรจัดทำโครงการอะไร ก่อน-หลัง” ดังนั้นคณะผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรรักษามาตรฐานนี้ไว้และพัฒนาให้ถึงระดับมากที่สุด โดยจัดลำดับความสำคัญของโครงการเพื่อให้ทราบว่าโครงการใดจะได้ดำเนินการก่อน-หลัง และถึงเวลาดำเนินโครงการก็ควรนำโครงการที่มีความจำเป็นเร่งด่วนมาดำเนินการตามลำดับ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ข้อที่ 6 ที่ว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล ใช้ทรัพยากรในการดำเนินงานสอดคล้องกับงบประมาณ มีประโยชน์ และประหยัด” ดังนั้นคณะผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรรักษามาตรฐานนี้ไว้และพัฒนาให้ถึงระดับมากที่สุด โดยตระหนักถึงความสำคัญของการจัดทำงบประมาณแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ และจะต้องบริหารงบประมาณให้เกิดความคุ้มค่า และเกิดประโยชน์ต่อประชาชนที่สุด

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1) ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษารูปแบบและแนวทางปฏิบัติของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล และเพื่อให้ผู้บริหารกำหนดให้เป็นรูปธรรมเพื่อถือปฏิบัติอย่างต่อเนื่องให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

2) ควรมีการทำวิจัย โดยภาพรวมครบทุกด้านของการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลในอนาคต คือการศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อมีแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลเพิ่มมากขึ้น

บรรณานุกรม

กิตติ รวีกานต์. (2547). *ความคิดเห็นของพนักงานบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด ที่มีต่อองค์กรหลังการแปลงสภาพ*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาพัฒนาชุมชน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จิตตินันท์ เดชะคุปต์. (2549). *จิตวิทยาการบริการ*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ชนะศักดิ์ ยุวบูรณ์. (2543). *การปกครองที่ดี Good Governance*. กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2541). *Good Governance กับการปฏิรูปการศึกษา – การปฏิรูปการเมือง*. ม.ป.ท.

ชาญชัย เทียนไทย. (2541). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

ธงชัย สันติวงษ์. (2543). *องค์การและการบริหาร*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนานิช.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2550). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : บริษัท วี.อินเตอร์ พริ้นท์ จำกัด.

ธีรยุทธ บุญมี. (2541). *ธรรมรัฐแห่งชาติ ยุทธศาสตร์กู้หายนะประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สายธาร.

นฤมล ทับจุมพล. (2541). *การจัดการปกครอง Governance*. กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นันทนา อุทรักษ์. (2555). *ความคิดเห็นของพนักงานเทศบาลที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล เทศบาลตำบลบุ่งเลิศ อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

บำรุง ก้อนทอง. (2551). *ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการบริหารงานตามหลักะรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. รายงานการศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.

ประเวศ วะสี. (2542). *ยุทธศาสตร์ชาติ*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนเพื่อสังคมธนาคารออมสิน.

ประสงค์ เมืองมูล. (2555). *ความคิดเห็นของสมาชิกสภาเทศบาลและข้าราชการท้องถิ่นในเทศบาลต่อการบริหารจัดการองค์กรตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารเทศบาลตำบลป่าก่อดำ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

พจมาตย์ วิชัยยา. (2545). *ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย เชียงใหม่.

พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ. (2549). *การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความรุนแรงในครอบครัว และความก้าวร้าวของเยาวชนไทย*. ภาคนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

พรสุดา ทับทิม. (2552). *ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสระบุรี*. รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

พิทยา ว่องกุล. (2541). *ธรรมรัฐถึงธรรมาธิปไตยสุดยอดการปกครองที่ไม่ต้องถูกปกครอง*. กรุงเทพมหานคร : อัมรินทร์พริ้นติ้ง.

ภัทรดา บูรพาพิทักษ์. (2551). *ความคิดเห็นของบุคลากรต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการ เทศบาลตำบลดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ภูมิ อุทรักษ์. (2555). *ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด*. การค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

มหาดไทย, กระทรวง. (2557). *ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง แบ่งเขตท้องที่อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ตั้งเป็นกิ่งอำเภอเชียงขวัญ*. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงมหาดไทย.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพมหานคร : บริษัท นานมีบุคส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2545). *การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น : สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น และไทย*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โฟร์เพซ.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2548). *การบริหารจัดการและการบริหารการพัฒนาขององค์กรตามรัฐธรรมนูญและหน่วยงานของรัฐ*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2545). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2543). *แนวทางการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้สำหรับการบริหารงานสวนท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

สมบัติ ภูศรีฤทธิ์. (2553). *ความคิดเห็นของข้าราชการต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย*. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

สมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย. (2544). *หลักการบริหารราชการแนวใหม่ การวางแผนกลยุทธ์ และบทความวิชาการ*. กรุงเทพมหานคร : สมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย.

สาคร สุขศรีวงศ์. (2550). *การจัดการ: จากมุมมองนักบริหาร*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จีพีไซเบอร์พรินท์.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการและพลเรือน (ก.พ.). (2544). *คู่มือการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการและพลเรือน.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ สำนักงาน ก.พ.ร. (2552). *คู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี Good Governance Rating*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ สำนักงาน ก.พ.ร.

สำนักมาตรฐานการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2546). *หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี*. กรุงเทพมหานคร : สำนักมาตรฐานการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.

สุดจิต นิมิตกุล. (2543). *กระทรวงมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดี*. กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์.

อมรา พงศาพิชญ์ และ นิตยา ภัทรลีรดะพันธุ์. (2541). *องค์การให้ทุนเพื่อประชาสังคมในประเทศไทย*. รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อมรา พงศาพิชญ์. (2543). *ธรรมนูญกับประชาสังคมและองค์กรประชาสังคม*. กรุงเทพมหานคร : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม.

อานันท์ ปันยารชุน. (2542). *มุมมองนายอนันท์*. กรุงเทพมหานคร : มติชน.

Best. John W. (1981). *Reserch in Education Englewood Cilff*. (4th ed.) Englewood Cliffs New Jersey : Prentice Hall.

Druck. (2006). *The Effective Executive.* New York : Harper and Row.

Drucker. Peter F. (2005). *The Effective Executive*. New York : Harper and Row.

Foster. George M. (1973). *Traditional Culture : Impact of Technological Change*. Printed and Bound by B and JO Enterprise Pte LTD. Singapore.

Glickman,C.D.(1981). *Developmental Supervision : Alternative Practice for Helping Teachers Improve Instruction*. Washington D.C. Association for Supervision And Curriculum Development.

Gulick, Luther, Lindon Urwick. (1973). *Paper on the Science of Administration*. Clifton : Augustus M. Kelley.

Henri Fayol. (1949). *General and Industrial Management*. London: Pittman and sons.

Hurlock, E.B. (1995). *Developmental psychology: A life-span approach*. (5 thed). USA: McGrawHill.

Morgan. Clifford T. and King Richard A. (1971) *Dictionary Encyclopedia The Lexicon Webster*. 9th ed. Tokyo : Mc Graw-Hill.

Oskamp. Stuart. (1977). *Applied Social Psychology*. Englewood Cliffs NJ: Prentice-Hall.

Remmer. H.H. (1954). *Introduction to Opinion and Attitude*. New York: Harper and Brothers Publisher.

Webster. (1999). *Webster's Desk Dictionary of the English Language*. New Jersey : Gramercy Books.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

1) พระอุดมเกียรติ วิสุทฺธาจาโร (ทองปั้น)

- ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
-วุฒิการศึกษา ศน.บ. (รัฐศาสตร์การปกครอง), ศน.ม. (รัฐศาสตร์การปกครอง)

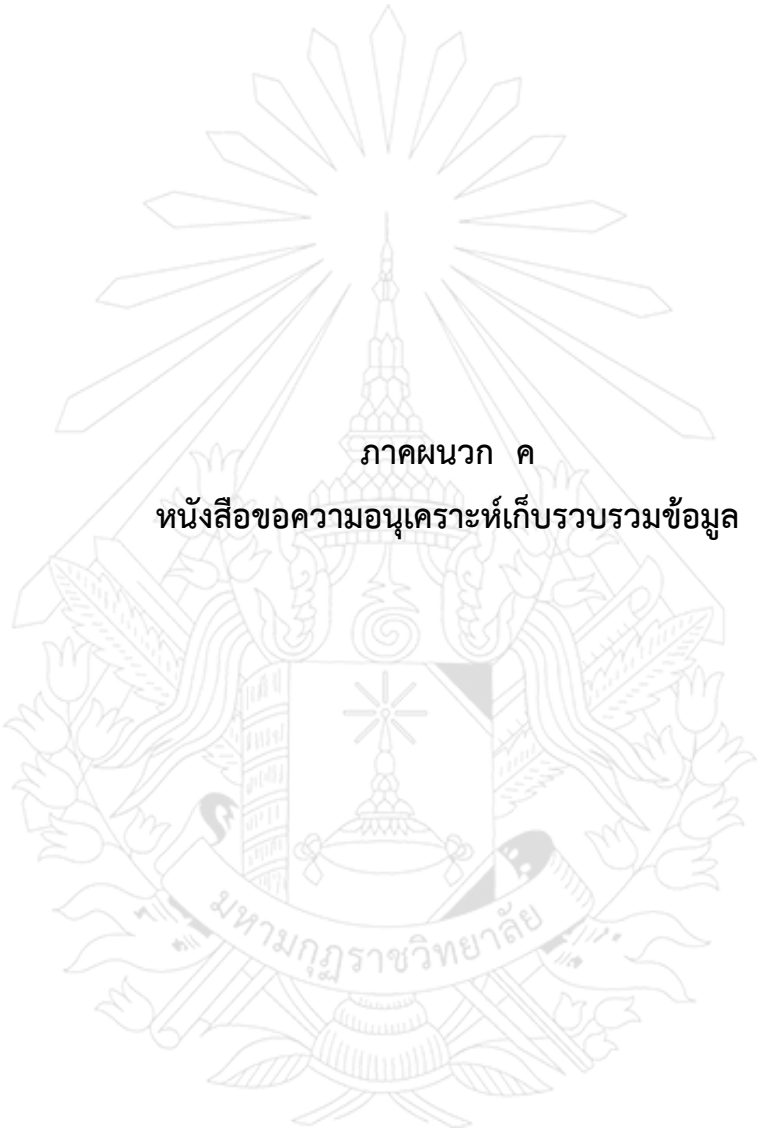
2) นายอาทิตย์ แสงเฉวก

- ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ห้องเรียนจังหวัดร้อยเอ็ด
- วุฒิการศึกษา ศน.บ. (รัฐศาสตร์การปกครอง), ศน.ม. (รัฐศาสตร์การปกครอง)

3) นางสาวสุปรียา ไชยทองศรี

- ตำแหน่ง หัวหน้าสำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลหมูม้น อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด
-วุฒิการศึกษา ร.ม. (รัฐศาสตร์)

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

****

<u>คำชี้แจง</u>

1) แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

2) กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ เพราะคำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด หากขาดข้อหนึ่งข้อใดจะทำให้ข้อมูลไม่สมบูรณ์ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณ มา ณ โอกาสนี้

นายทนนท์ คำใจ
นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

<u>คำชี้แจง</u> โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับข้อมูลส่วนตัวของท่าน

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. อายุ

☐ ไม่เกิน 30 ปี

☐ 31 – 44 ปี

☐ 45 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี

☐ ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

<u>คำชี้แจง</u> โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องคำตอบทางขวามือ ของแต่ละข้อเพียงช่องเดียว ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1) ด้านหลักนิติธรรม						
1	องค์การบริหารส่วนตำบลมีการตรวจสอบและทบทวนข้อบัญญัติตำบลให้มีความเหมาะสมถูกต้องและทันสมัยอยู่เสมอ					
2	องค์การบริหารส่วนตำบลใช้บังคับข้อบัญญัติตำบลอย่างเป็นธรรมและเสมอภาคโดยไม่เลือกปฏิบัติ					
3	ในการออกข้อบัญญัติตำบลในพื้นที่ของท่านคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดกับประชาชนเป็นหลัก					
4	องค์การบริหารส่วนตำบลได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นก่อนจะมีการออกข้อบัญญัติตำบล					
5	องค์การบริหารส่วนตำบลมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อบัญญัติตำบลและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับประชาชนอย่างทั่วถึง					
6	องค์การบริหารส่วนตำบลบังคับใช้กฎหมายระเบียบข้อบัญญัติตำบลอย่างเสมอภาคกัน					
7	องค์การบริหารส่วนตำบลมีการพัฒนาพนักงานและสมาชิกสภาให้ได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายระเบียบข้อบังคับอย่างต่อเนื่อง					

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
8	องค์การบริหารส่วนตำบลได้ประกาศรายละเอียดการใช้จ่ายงบประมาณตามข้อบัญญัติให้ประชาชนทราบ					
9	องค์การบริหารส่วนตำบลแต่งตั้งคณะทำงานในการตรวจสอบและกำกับดูแลให้ดำเนินงานตามระเบียบกฎหมาย					
2) ด้านหลักคุณธรรม						
1	องค์การบริหารส่วนตำบลมีการเสริมสร้างการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลให้มีระเบียบวินัย					
2	สมาชิกสภาในองค์การบริหารส่วนตำบลมีความรับผิดชอบโดยมาประชุมอย่างสม่ำเสมอ					
3	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม					
4	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาเรื่องต่างๆ ในสภาอย่างมีเหตุผล ตรงไปตรงมา ยึดหลักผลประโยชน์ส่วนรวม					
5	การบริหารของ องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดสรรงบประมาณให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกชุมชน					
6	องค์การบริหารส่วนตำบล มีการดำเนินการจัดทำมาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรม					
7	องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน่วยรับเรื่องร้องทุกข์ และมีขั้นตอนการปฏิบัติการช่วยเหลือ					
8	องค์การบริหารส่วนตำบล มีระบบการจัดทำแผนและสร้างตัวชี้วัดในการปฏิบัติงาน					

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3) ด้านหลักความโปร่งใส						
1	มีการปิดประกาศมติของสภาที่ผ่านการรับรองแล้วให้ประชาชนทราบเสมอ โดยเฉพาะมติที่กระทบสิทธิหน้าที่รวมทั้งผลได้ ผลเสียแก่ประชาชน					
2	มีการประชาสัมพันธ์การเปิดประชุมสภาให้ประชาชนทราบล่วงหน้าเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนที่มีความสนใจเข้าร่วมสังเกตการณ์ในการประชุมสภา					
3	ในการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ได้อำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มีความสนใจเข้าร่วมสังเกตการณ์					
4	องค์การบริหารส่วนตำบลได้ปิดประกาศข้อบัญญัติตำบล กฎหมาย ระเบียบ คำสั่งขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งข่าวสารราชการที่ประชาชนควรรู้และประชาชนต้องปฏิบัติอยู่เสมอ					
5	องค์การบริหารส่วนตำบลมีการปิดประกาศขั้นตอนการชำระภาษี และการขออนุญาตก่อสร้างอาคาร					
6	องค์การบริหารส่วนตำบลมีการปิดประกาศให้ทราบถึงเอกสารหลักฐาน ที่สำคัญในการใช้เพื่อการติดต่อสื่อสาร					
7	องค์การบริหารส่วนตำบลมีการสรุปผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการต่างๆ ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ					

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
8	องค์การบริหารส่วนตำบลมีการสรรหาบุคคลเพื่อเข้ามาปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นไปอย่างโปร่งใสยุติธรรม					
9	องค์การบริหารส่วนตำบลมีการเสนอแผนการดำเนินงานของ แผนงาน/โครงการต่างๆ ให้ประชาชนได้รับทราบ					
10	องค์การบริหารส่วนตำบลมีการเปิดเผยเอกสารการจัดซื้อ/จัดจ้างให้ประชาชนได้รับรู้					
11	องค์การบริหารส่วนตำบลมีการสรุปข้อมูลด้านการเงิน-การคลังและประกาศให้ประชาชนได้รับทราบ					
4) ด้านการมีส่วนร่วม						
1	ประชาชนมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล					
2	ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นการตัดสินใจในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล					
3	องค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามาตรวจสอบและประเมินผลงานขององค์การบริหารส่วนตำบล					
4	องค์การบริหารส่วนตำบลส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ในท้องถิ่น					
5	องค์การบริหารส่วนตำบล เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา					
6	องค์การบริหารส่วนตำบล เปิดโอกาสให้ข้าราชการในหน่วยงานมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการบริหารงาน					

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5) ด้านหลักความรับผิดชอบ						
1	ผู้บริหารมีความตระหนักและสำนึกในหน้าที่รับผิดชอบต่อประชาชนเป็นสำคัญ					
2	องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดบริการสาธารณะอย่างมีคุณภาพ เป็นธรรม และทั่วถึง					
3	องค์การบริหารส่วนตำบล มีการกำหนดขั้นตอนความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงาน					
4	องค์การบริหารส่วนตำบล เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร้องทุกข์และแจ้งความเดือดร้อนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว					
6) ด้านหลักความคุ้มค่า						
1	องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดลำดับความจำเป็นเร่งด่วนว่าควรจัดทำโครงการอะไร ก่อน-หลัง					
2	องค์การบริหารส่วนตำบลมีการรณรงค์ให้ทุกฝ่ายในพื้นที่ รวมทั้งประชาชนให้มีการประหยัดในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ					
3	องค์การบริหารส่วนตำบล มีการรณรงค์จัดกิจกรรมบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ					
4	ในการจัดซื้อจัดจ้างองค์การบริหารส่วนตำบลจะต่อรองราคากับผู้รับจ้างเพื่อให้ได้ราคาที่ต่ำกว่างบประมาณที่ตั้งไว้					
5	องค์การบริหารส่วนตำบลแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณไม่ให้รั่วไหลสูญเปล่า					
6	องค์การบริหารส่วนตำบล ใช้ทรัพยากรในการดำเนินงานสอดคล้องกับงบประมาณมีประโยชน์ และประหยัด					

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
7	องค์การบริหารส่วนตำบลมีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อลดขั้นตอนในการทำงาน					
8	องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดทำงบประมาณแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์เกิดความคุ้มค่าและประโยชน์กับหน่วยงาน					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

1. ด้านหลักนิติธรรม

.....

.....

.....

.....

.....

2. ด้านหลักคุณธรรม

.....

.....

.....

.....

.....

3. ด้านหลักความโปร่งใส

.....

.....

.....

.....

.....

4) ด้านการมีส่วนร่วม

.....

.....

.....

.....

.....

5) ด้านหลักความรับผิดชอบ

.....

.....

.....

.....

.....

6) ด้านหลักความคุ้มค่า

.....

.....

.....

.....

.....

ขอบพระคุณที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ง
เครื่องมือเพื่อการวิจัย

ภาคผนวก จ
ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ตารางแสดง ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (α)

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
1	0.65	24	0.50
2	0.47	25	0.64
3	0.45	26	0.76
4	0.42	27	0.82
5	0.40	28	0.76
6	0.74	29	0.56
7	0.48	30	0.87
8	0.80	31	0.63
9	0.44	32	0.74
10	0.42	33	0.88
11	0.51	34	0.56
12	0.38	35	0.69
13	0.48	36	0.61
14	0.62	37	0.79
15	0.49	38	0.44
16	0.42	39	0.59
17	0.58	40	0.56
18	0.67	42	0.42
19	0.39	43	0.56
20	0.44	44	0.77
21	0.65	45	0.57
22	0.67	46	0.60
23	0.81		

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ = .80

ภาคผนวก ฉ
ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

สรุปผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Item-objective Congruence Index) มีเกณฑ์ ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามหรือข้อความนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

0 หมายถึง ไม่แน่ใจ

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นหรือข้อความนั้นว่าไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ข้อ	ข้อคำถาม	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)				
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	∑R	ค่า IOC
	1. ด้านหลักนิติธรรม					
1	องค์การบริหารส่วนตำบล มีการตรวจสอบและทบทวนข้อบัญญัติตำบลให้มีความเหมาะสมถูกต้องและทันสมัยอยู่เสมอ	+1	+1	+1	+3	1
2	องค์การบริหารส่วนตำบล ใช้บังคับข้อบัญญัติตำบลอย่างเป็นธรรมและเสมอภาคโดยไม่เลือกปฏิบัติ	+1	+1	+1	+3	1
3	ในการออกข้อบัญญัติตำบลในพื้นที่ของท่านคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดกับประชาชนเป็นหลัก	+1	+1	+1	+3	1
4	องค์การบริหารส่วนตำบล ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นก่อนจะมีการออกข้อบัญญัติตำบล	+1	+1	+1	+3	1
5	องค์การบริหารส่วนตำบล มีการเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ข้อบัญญัติตำบลและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับประชาชนอย่างทั่วถึง	+1	+1	+1	+3	1
6	องค์การบริหารส่วนตำบล บังคับใช้กฎหมายระเบียบข้อบัญญัติตำบลอย่างเสมอภาคกัน	+1	+1	+1	+3	1
7	องค์การบริหารส่วนตำบล มีการพัฒนาพนักงานและสมาชิกสภาให้ได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายระเบียบข้อบังคับอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+3	1

ข้อ	ข้อคำถาม	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)				
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	∑R	ค่า IOC
8	องค์การบริหารส่วนตำบลได้ประกาศรายละเอียดการใช้จ่ายงบประมาณตามข้อบัญญัติให้ประชาชนทราบ	+1	+1	+1	+3	1
9	องค์การบริหารส่วนตำบล แต่งตั้งคณะทำงานในการตรวจสอบและกำกับดูแลให้ดำเนินงานตามระเบียบกฎหมาย	+1	+1	+1	+3	1
	2. ด้านหลักคุณธรรม					
1	องค์การบริหารส่วนตำบล มีการเสริมสร้างการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลให้มีระเบียบวินัย	+1	+1	+1	+3	1
2	สมาชิกสภาใน องค์การบริหารส่วนตำบลมีความรับผิดชอบโดยมาประชุมอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+3	1
3	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม	+1	+1	+1	+3	1
4	สมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาเรื่องต่างๆ ในสภาอย่างมีเหตุผล ตรงไปตรงมายึดหลักผลประโยชน์ส่วนรวม	+1	+1	+1	+3	1
5	การบริหารของ องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดสรรงบประมาณให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกชุมชน	+1	+1	+1	+3	1
6	องค์การบริหารส่วนตำบลมีการดำเนินการจัดทำมาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรม	+1	+1	+1	+3	1
7	องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน่วยรับเรื่องร้องทุกข์และมีขั้นตอนการปฏิบัติการช่วยเหลือ	+1	+1	+1	+3	1
8	องค์การบริหารส่วนตำบล มีระบบการจัดทำแผนและสร้างตัวชี้วัดในการปฏิบัติงาน	+1	+1	+1	+3	1

ข้อ	ข้อคำถาม	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)				
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	∑R	ค่า IOC
	3. ด้านหลักความโปร่งใส					
1	มีการปิดประกาศมติของสภาที่ผ่านการรับรองแล้วให้ประชาชนทราบเสมอ โดยเฉพาะมติที่กระทบสิทธิหน้าที่รวมทั้งผลได้ ผลเสีย แก่ประชาชน	+1	+1	+1	+3	1
2	มีการประชาสัมพันธ์การเปิดประชุมสภาให้ประชาชนทราบล่วงหน้าเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนที่มีความสนใจเข้าร่วมสังเกตการณ์ในการประชุมสภา	+1	+1	+1	+3	1
3	ในการประชุมสภา องค์การบริหารส่วนตำบล นั้น สภา องค์การบริหารส่วนตำบล ได้อกนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มีความสนใจเข้าร่วมสังเกตการณ์	+1	+1	+1	+3	1
4	องค์การบริหารส่วนตำบล ได้ปิดประกาศข้อบัญญัติตำบล กฎหมาย ระเบียบ คำสั่งขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งข่าวสารราชการที่ประชาชนควรรู้และประชาชนต้องปฏิบัติอยู่เสมอ	+1	+1	+1	+3	1
5	องค์การบริหารส่วนตำบล มีการปิดประกาศขั้นตอนการชำระภาษี และการขออนุญาตก่อสร้างอาคาร	+1	+1	+1	+3	1
6	อบตง มีการปิดประกาศให้ทราบถึงเอกสารหลักฐาน ที่สำคัญในการใช้เพื่อการติดต่อสื่อสาร	+1	+1	+1	+3	1
7	องค์การบริหารส่วนตำบล มีการสรุปผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการต่างๆ ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+3	1
8	องค์การบริหารส่วนตำบล มีการสรรหาบุคคลเพื่อเข้ามาปฏิบัติงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปอย่างโปร่งใสยุติธรรม	+1	+1	+1	+3	1
9	องค์การบริหารส่วนตำบล มีการเสนอแผนการดำเนินงานของ แผนงาน/โครงการต่างๆ ให้ประชาชนได้รับทราบ	+1	+1	+1	+3	1

ข้อ	ข้อคำถาม	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)				
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	∑R	ค่า IOC
10	องค์การบริหารส่วนตำบลมีการเปิดเผยเอกสารการจัดซื้อ/ จัดจ้างให้ประชาชนได้รับรู้	+1	+1	+1	+3	1
11	องค์การบริหารส่วนตำบลมีการสรุปข้อมูลด้านการเงิน-การคลังและประกาศให้ประชาชนได้รับทราบ	+1	+1	+1	+3	1
	4. ด้านการมีส่วนร่วม					
1	ประชาชนมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	+1	+1	+1	+3	1
2	ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นการตัดสินใจในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล	+1	+1	+1	+3	1
3	องค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามาตรวจสอบและประเมินผลงานขององค์การบริหารส่วนตำบล	+1	+1	+1	+3	1
4	องค์การบริหารส่วนตำบลส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ในท้องถิ่น	+1	+1	+1	+3	1
5	องค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา	+1	+1	+1	+3	1
6	องค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้ข้าราชการในหน่วยงานมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการบริหารงาน	+1	+1	+1	+3	1

ข้อ	ข้อคำถาม	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)				
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	∑R	ค่า IOC
	5. ด้านหลักความรับผิดชอบ					
1	ผู้บริหาร มีความตระหนักและสำนึกในหน้าที่รับผิดชอบต่อประชาชนเป็นสำคัญ	+1	0	+1	+2	0.67
2	องค์การบริหารส่วนตำบล มีการจัดบริการสาธารณะอย่างมีคุณภาพ เป็นธรรม และทั่วถึง	+1	+1	+1	+3	1
3	องค์การบริหารส่วนตำบล มีการกำหนดขั้นตอนความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงาน	+1	+1	+1	+3	1
4	องค์การบริหารส่วนตำบล เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร้องทุกข์และแจ้งความเดือดร้อนได้อย่างสะดวกรวดเร็ว	+1	+1	+1	+3	1
	6. ด้านหลักความคุ้มค่า					
1	องค์การบริหารส่วนตำบล มีการจัดลำดับความจำเป็นเร่งด่วนว่าควรจัดทำโครงการอะไร ก่อน-หลัง	+1	+1	+1	+3	1
2	องค์การบริหารส่วนตำบล มีการรณรงค์ให้ทุกฝ่ายในพื้นที่ รวมทั้งประชาชนให้มีการประหยัดในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ	+1	+1	+1	+3	1
3	องค์การบริหารส่วนตำบล มีการรณรงค์จัดกิจกรรมบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ	+1	+1	+1	+3	1
4	ในการจัดซื้อจัดจ้าง องค์การบริหารส่วนตำบล จะต่อรองราคากับผู้รับจ้างเพื่อให้ได้ราคาที่ต่ำกว่างบประมาณที่ตั้งไว้	+1	+1	0	+2	0.67
5	องค์การบริหารส่วนตำบล แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณไม่ให้รั่วไหลสูญเปล่า	+1	+1	+1	+3	1
6	องค์การบริหารส่วนตำบล ใช้ทรัพยากรในการดำเนินงานสอดคล้องกับงบประมาณ มีประโยชน์และประหยัด	+1	+1	+1	+3	1

ข้อ	ข้อคำถาม	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)				
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	∑R	ค่า IOC
7	องค์การบริหารส่วนตำบลมีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อลดขั้นตอนในการทำงาน	+1	+1	+1	+3	1
8	องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดทำงบประมาณแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์เกิดความคุ้มค่าและประโยชน์กับหน่วยงาน	+1	+1	+1	+3	1

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ / ชื่อสกุล	นายทนนท์ คำใจ
วัน เดือน ปี เกิด	26 กุมภาพันธ์ 2518
ที่อยู่ปัจจุบัน	
ตำแหน่งและประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2540	เจ้าหน้าที่บริหารงานการเงินและบัญชี (หัวหน้าส่วนการคลัง) องค์การบริหารส่วนตำบลอุ่มเม้า อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
พ.ศ. 2548	หัวหน้าส่วนการคลัง องค์การบริหารส่วนตำบลหมูม้น อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด
พ.ศ. 2550	นักบริหารงานคลัง ระดับ 6 องค์การบริหารส่วนตำบลหมูม้น อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด
พ.ศ. 2553	นักบริหารงานคลัง ระดับ 7 องค์การบริหารส่วนตำบลหมูม้น อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด
พ.ศ. 2555-ปัจจุบัน	ผู้อำนวยการกองคลัง ระดับ 7 องค์การบริหารส่วนตำบลหมูม้น อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2541	ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ) สถาบันราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2555	ปริญญาบริหารธุรกิจบัณฑิต (สาขาการบัญชี) มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด